

**ESTEETTÖMYYSKARTOITUS JA SIIHEN LIITTYVÄT
KEHITTÄMISEHDOTUKSET VIERUMÄEN
URHEILUOPISTON KASKELA – JA URHEILUHALLI-
RAKENNUKSISSA**

– näkö- ja liikuntavammaisen näkökulmasta

Janne Hupila & Marko Koivunen

Opinnäytetyö
Vierumäen yksikkö
Liikunnan ja vapaa-ajan
koulutusohjelma

2011

Liikunnan ja vapaa-ajankoulutusohjelma

<p>Tekijät Janne Hupila & Marko Koivunen</p>	<p>Ryhmä tai aloitusvuosi LOT 06</p>
<p>Opinnäytetyön nimi Esteettömyyskartoitus ja siihen liittyvät kehittämisehdotukset Vierumäen Urheiluopiston Kaskela – ja Urheiluhalli – rakennuksissa</p> <p>- näkö – ja liikuntavammaisen näkökulmasta</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 140 + 2</p>
<p>Ohjaajat Jyrki Vilhu & Erkki Häkkinä</p>	
<p>Suomessa vammaisten itsenäistä, omatoimista liikkumista ja siten myös rakennusten esteettömyyttä on heidän kannaltaan parannettu selvästi viime vuosina. Tämä johtuu etupäässä kotimaisen lainsäädännön tiukentumisesta, jossa vammaiset ja osa heidän tarpeistaan on otettu huomioon vakavasti. Myös EU on osittain ottanut vammaiset huomioon päätöksenteossaan, josta tärkein esimerkki vammaisten kannalta on hissidirektiivi sisältäen esteettömyystavoitteen. Lisäksi Suomi on allekirjoittanut vuonna 2007 YK:n vammaisten ihmisten syrjinnän kieltävän yleissopimuksen.</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää yhden aikuisen näkövammaisen ja yhden aikuisen liikuntavammaisen avulla heidän liikkumistaan ja siten heidän rakennusten käyttöä erikseen Suomen Urheiluopiston Kaskelassa ja Urheiluhallissa. Tutkimus tehtiin ESKEH- menetelmään perustuen. Tutkimushenkilöiltä saatujen vastausten perusteella annamme kehittämisehdotuksia, jotka kannattaisi ottaa huomioon, jos näissä rakennuksissa tullaan tekemään tulevaisuudessa korjaus- ja/tai saneeraustöitä.</p> <p>Vuosina 2007–2009 Invalidiliitto on suunnitellut ESKEH- kyselytutkimuslomakkeen liikunta- ja aistivammaisille. Tämän avulla voidaan arvioida edellä mainittujen tutkimushenkilöiden esteetöntä liikkumista erilaisissa rakennuksissa. ESKEH-kartoitusmenetelmä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä.</p> <p>Kaskelassa oli monia puutteita näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta. Yleisesti näkövammaisen kannalta ulkoportaisiin täytyy asentaa käsijohteet ja samalla valaista molemmat paikat. Nykyinen melko raskas kääntöulko-ovi täytyy korvata automaattisesti aukeavalla liukuovella, jossa on myös törmäyksen estävä toiminta. Yleistä valaistusta rakennuksessa pitää parantaa niin sisätiloissa kuin ulkonakin. Äänimajakka täytyisi asentaa ainakin ulko-oven yhteyteen, sisäänkäynnin yhteyteen. Rakennuksen eri kulkuopasteita täytyisi myös parantaa mm. kohdevalaistuksella, piste- tai kohokirjoituksella, symboloinnilla ja riittävän suurella kirjasinkoolla. Myös Urheiluhallissa on samankaltaisia ongelmia. Urheiluhallin sisäänkäynnissä on kuitenkin automaattiliukuovi toisin kuin Kaskelassa. Liikuntavammaisen, pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilön kannalta Kaskelassa oli myös suuria puutteita. Pyörätuolia käyttävän</p>	

4.5.2011

Liikunnan ja vapaa-ajankoulutusohjelma

tutkimushenkilön kannalta ulkoportaiden yhteyteen pitää ehdottomasta asentaa ulkoluiska ja sisälle pystyhissi (on rakenteilla tällä hetkellä), sillä ilman näitä pyörätuolihenkilö ei voi lainkaan itsenäisesti liikkua Kaskelaan/Kaskelassa. Myös Urheiluhalliin pitäisi asentaa pystyhissi tai ainakin porrashissit pyörätuolihenkilöille, jotta he voisivat liikkua itsenäisesti ko. rakennuksen eri kerrosten välillä joustavasti.

Jatkossa ainakin opiston uudisrakentamisessa kannattaisi ottaa huomioon mahdollisimman esteetön toimintaympäristö, sillä vammaiset ovat potentiaalisia rahaa tuovia asiakkaita kuin muut vierailijat.

Asiasanat

Vammaisuus, liikuntavammainen, näkövammainen, ESKEH- menetelmä, esteettömyys Vierumäen Urheiluopiston Kaskela-rakennuksessa ja Urheiluhalli-rakennuksessa

Degree Programme in Sport and Leisure

<p>Authors Janne Hupila & Marko Koivunen</p>	<p>Group or year of entry LOT 06</p>
<p>The title of thesis The accessibility research and its development proposals at Kaskela-building and Urheiluhalli-building in Vierumäki sport center At least a perspective of a visually handicapped person and a handicapped person</p>	<p>Number of pages and appendices 140+2</p>
<p>Supervisors Jyrki Vilhu & Erkki Häkkinen</p>	
<p>Individual movement of handicapped people and accessibility at different buildings are improved much here in Finland during 1990s and 2000s. And this mostly because of legislation in Finland. Also EU directives have improved status of handicapped people, e.g. the elevator directive by EU. Also in UN and its membership countries have done different deals for handicapped people.</p> <p>The aim of this study was find out the movement of two handicapped person in the two buildings of Vierumäki Sport Center. These buildings were Kaskela and Urheiluhalli. One study person was 25 years old man, who uses an invalid chair in his movement for all the time. Second study person was 30 years old woman, who is visually handicapped person (no totally blind). But she does not need any help in her daily movement.</p> <p>We used as a study method ESKEH. It is a qualitative method. Finnish Association of People with Physical Disabilities has done/created this ESKEH – method in the years 2007 - 2009. Both study persons answered individually these questions, witch are mentioned in ESKEH. And with the help of there answers we introduce needs what should do in Kaskela and/or Urheiluhalli years to come – at least a perspective visually handicapped and a handicapped person.</p> <p>The most important needs for a visually handicapped person at Kaskela-building are numerous. It is important to put the proper hand-rails for an outdoor stair of this building and light these both enough strongly. A good thing would also be automatically open doors with an entry. And general lighting should be better/stronger inside and outside (its` yard) of this building. An entry in connection with that street door should be put transmitter, which gives sound signals, and then it can guide specially visually handicapped people. A general guidance of Kaskela building needs more light, Braille, symbol(s) and enough big type size. Also Urheiluhalli-building has the same problems than Kaskela building, but Urheiluhalli has the automatically open doors with an entry. At Kaskela handicapped persons absolutely need a lift and an acclivity because without these they cannot move individually along stairs at all. Also at Urheiluhalli should be a</p>	

Degree Programme in Sport and Leisure

lift or at least stair lifts for handicapped people.

Different handicapped people can “bring money” with same way than other people to Vierumäki Sport Center. So (all) environment in Vierumäki should be done accessible for handicapped people.

Key words

Handicap, handicapped person, visually handicapped person, ESKEH-method, accessibility at buildings Kaskela and Urheiluhalli in Vierumäki Sport Center

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Esteettömyys ja lainsäädäntö.....	3
3 Nykyiset esteettömyyssuositukset rakentamisessa	11
4 Vierumäen Urheiluopiston Kaskela – ja Urheiluhalli rakennukset	12
5 Tutkimusongelmat ja – menetelmät.....	13
5.1 Tutkimuksen tarkoitus	13
5.2 Tutkimushenkilöiden kuvaus	13
5.3 Tutkimuksen ajankohta.....	14
5.4 Omat mittaukset Kaskelasta ja Urheiluhallista	14
5.5 Tutkimusmenetelmänä ESKEH-kyselypohja.....	14
6 Tulokset.....	15
6.1 Tulokset Kaskelasta	15
6.1.1 Näkövammaisen henkilön havainnot Kaskelasta	15
6.1.2 Liikuntavammaisen henkilön havainnot Kaskelasta.....	29
6.1.3 Omat mittaustulokset Kaskelasta	33
6.2 Tulokset urheiluhallista	41
6.2.1 Näkövammaisen henkilön havainnot Urheiluhallista.....	41
6.2.2 Liikuntavammaisen henkilön havainnot Urheiluhallista	53
6.2.3 Omat mittaustulokset Urheiluhallista	58
6.3 Yhteenveto	68
7 Pohdinta	71
7.1 Kaskela rakennus	71
7.1.1 Asiat, jotka eivät ole kunnossa ja näihin liittyvät kehittämissuositukset näkövammaisen kannalta Kaskelassa.....	71
7.1.2 Mittaustulokset kohteista, jotka eivät täytä ESKEH- suosituksia näkövammaisen kannalta Kaskelassa.....	88
7.1.3 Asiat, jotka eivät ole kunnossa ja näihin liittyvät kehittämissuositukset liikuntavammaisen kannalta Kaskelassa	92
7.1.4 Mittaustulokset kohteista, jotka eivät täytä ESKEH- suosituksia liikuntavammaisen kannalta Kaskelassa	98
7.2 Urheiluhalli – rakennus	103

7.2.1	Asiat, jotka eivät ole kunnossa ja näihin liittyvät kehittämissuositukset näkövammaisen kannalta Urheiluhallissa.....	103
7.2.2	Mittaustulokset kohteista, jotka eivät täytä ESKEH- suosituksia näkövammaisen kannalta Urheiluhallissa.....	117
7.2.3	Asiat, jotka eivät ole kunnossa ja näihin liittyvät kehittämissuositukset liikuntavammaisen kannalta Urheiluhallissa.....	123
7.2.4	Mittaustulokset kohteista, jotka eivät täytä ESKEH- suosituksia liikuntavammaisen kannalta Urheiluhallissa.....	129
7.3	Vierumäen Urheiluopisto nyt ja tulevaisuudessa?.....	134
7.4	Tutkimushenkilöt tutkimuskohteina ja niiden mahdollinen ero saman vammausryhmän ihmisiin?	137
7.5	ESKEH- kyselytutkimus omassa tutkimuksessa.....	138
8	Kiitokset	140
	Lähteet	141
	Liitteet	143
	Liite 1. ESKEH-kartoitusmenetelmä.....	143

1 Johdanto

Suomen vammaispoliittisessa ohjelmassa mainitaan mm., että yhteiskunta ja ympäristö on tehtävä vammaisten kannalta mahdollisimman esteettömäksi (Nevala-Puranen, Innanen, Ekroos & Alaranta, 2001, 16). Kaikissa kunnissamme pitäisi olla esteettömiä perusliikuntalajien tiloja, kuten koulujen liikuntasaleja, uimahalleja, palloiluhalleja, kuntosaleja sekä läänin alueella riittävästi monitoimihalleja, jäähalleja, ratsastushalleja ja liikunnan koulutuskeskusten tiloja (Verhe 1997, 3). Suomessa eräs liikuntapolitiikan tavoite on ollut tarjota liikunnan harrastusmahdollisuudet kaikille kansalaisille kotipaikasta riippumatta eli myös siten eräänä erityisryhmänä vammaiset.

Liikuntapaikkojen uudisrakentamisessa ja peruskorjauksessa pyritään ottamaan huomioon etupäässä lainsäädännön avulla liikkumisesteettömyys myös eri vammaryhmien kannalta. (Verhe 1997, 3.) Yleisesti vammaisuus on yksilön ominaisuus, johon liittyy joko heikentynyt tai kokonaan puuttuva liikkumis- tai näkökyky. Myös ympäristön ominaisuudet vaikuttavat onko vammaisuuden haitta kuinka vaikea, sillä onko ympäristössä esim. vammaiselle henkilölle liikkumis- ja toimimisesteitä.

Suomessa oli vuonna 1995 näkövammarekisterin mukaan vähintään 80000 näkövammaista (1,6 % väestöstä), joista kolme neljäsosaa on ikääntyneitä. Valtaosa näkövammaisista on heikkonäköisiä ja sokeita on alle 10000. Rekisteröidyistä näkövammaisista vain 3 % on täysin sokeita. (Verhe 1996, 23.) Heikkonäköisenä pidetään henkilöä, jonka paremman silmän näön tarkkuus on lasikorjauksen jälkeen alle 0,3 tai näkökenttä on supistunut halkaisijaltaan alle 60 asteeseen tai näkö on muusta syystä heikentynyt vastaavalla tavalla. Heikkonäköiset kykenevät yleensä auttavasti lukemaan luku-TV:n, suurennuslasien tai muiden apuvälineiden avulla. Vaikeasti heikkonäköisen lukunopeus on selvästi hidastunut. Sokeana pidetään henkilöä, jonka paremman silmän näöntarkkuus on lasikorjauksen jälkeen alle 0,05 tai näkökentän halkaisija on alle 10 astetta. Sokeissa voidaan erottaa kolme ryhmää (syvästi heikkonäköiset, lähes sokeat, täysin sokeat) näöntarkkuuden tai näkökentän kaventumisen perusteella. Sokeat eivät käytännössä pysty lukemaan mustavalkoista tekstiä. Heidän tiedonsaantinsa ja toimintansa ovat pääasiassa muiden aistien varassa. (Verhe 1996, 22.) Näkövammaisen turvallinen liikkuminen rakennuksessa edellyttää mm. ko. henkilön putoamis- ja törmäysvaaran estämistä, tilojen hahmotettavuutta,

opasteiden luettavuutta ja niiden havaittavuutta sekä akustiikan tulee olla riittävän hyvä korvaamaan näön puutteet. Heikosti näkevä tarvitsee myös tilan, joka on valaistuksen suhteen häikäisemätön, riittävä ja oikein suunniteltu. (Esteetön rakennus ja ympäristö 2007, 8.)

Liikkumis- ja toimimisesteinen on henkilö, jonka kyky liikkua, toimia, suunnistautua tai kommunikoida on joko pysyvästi tai tilapäisesti rajoittunut vamman, sairauden tai iän takia. Heitä ovat esim. liikuntavammaiset, näkövammaiset, kuulovammaiset, kehitysvammaiset sekä sairauden vuoksi liikkumis- ja toimimisesteiset eri-ikäiset henkilöt. Tämän voi väliaikaisesti aiheuttaa myös raskaus tai lastenvaunujen tai kantamusten kanssa liikkuminen. (Nevala-Puranen ym. 2001, 12.) Suomessa liikkumis- ja toimimisesteisiä on n. 10 % väestöstä. Työssä käyvien liikuntavammaisten henkilöiden määrä ei ole tiedossa, mutta heitä on Suomessa arviolta tuhansia. (Nevala-Puranen ym. 2001, 3.)

Vierumäen Urheiluopiston mistään rakennuksesta tai tilasta ei ole koskaan aiemmin tehty esteettömyystutkimusta millään esteettömyys-kartoitusmenetelmällä (lomakkeella). Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää yhden aikuisen näkövammaisen ja yhden aikuisen liikuntavammaisen, pyörätuolia käyttävän henkilön avulla heidän itsenäistä liikkumistaan ja siten heidän rakennusten käyttöä erikseen Vierumäen Urheiluopiston Kaskela-rakennuksessa ja Urheiluhalli-rakennuksessa. Tutkimushenkilöiltä saatujen vastausten perusteella annamme oleellisia kehittämissuhteita, jotka kannattaisi ottaa huomioon, jos näissä rakennuksissa tullaan tekemään tulevaisuudessa korjaus- ja/tai saneeraustöitä.

2 Esteettömyys ja lainsäädäntö

Esteetön ympäristö on ihmisoikeus (Invalidiliitto ry 2010). Muhosen (2007) mukaan esteettömyys on hyvin laaja käsite, joka pitää sisällään kaikkien kansalaisten sujuvan osallistumisen hyvinkin moneen asiaan, kuten työntekoon, harrastuksiin, asiointiin, opiskeluun, kulttuuriin ja yleisesti kaikkeen toimintaan yhteiskunnassa. Siten esteettömyyteen liittyvät myös rakennettu ympäristö, rakennukset ja erilaiset apulaitteet, joita esimerkiksi eri vammaiset käyttävät oman liikkumisen apuna. Rakennetun ympäristön esteettömyys tarkoittaa kaikille toimivaa elin- ja toimintaympäristöä, esteettömiä asuntoja, pihvoja, puistoja, katuja, työpaikkoja ja julkisia rakennuksia. Siten esteetömyydessä ympäristössä kaikki ihmiset voivat toimia yhdenvertaisesti ja itsenäisesti liikkumis- tai toimimiskyvystä riippumatta (Invalidiliitto ry 2010). Pesolan (2009) mukaan esteettömyydessä on kyse ympäristöjen esteettömyydestä, palvelujen, kulttuurin ym. saavutettavuudesta sekä tuotteiden, rakennusten ym. käytettävyydestä. Esteetömyyden rakentamisella pyritään tekemään ympäristö/tila sellaiseksi, että se on toimiva ja turvallinen kaikkien ihmisten kannalta. Tällöin myös vammaiset pääsevät itsenäisesti, mahdollisimman helposti liikkumaan rakennuksen jokaiseen tilaan tai kerrokseen. Itse ajattelemme esteettömyydellä etupäässä sitä, että miten eri vammaryhmien liikkumistarpeet otetaan huomioon monenlaisessa rakentamisessa ja erilaisissa ympäristöissä. Liikkumis- ja toimimisesteettömyys vammaiselle ihmiselle tarkoittavat rakennuksessa mm. sitä, että rakennuksessa on kulkuväylät portaiden lisäksi, kuten hissi. Opasteet, havaintomerkit ja viestijärjestelmät parantavat vammaisen yksilön itsenäistä havainnointia, suunnistautumista ja toimimista rakennuksessa. Toimimisesteettömyyden turvaaminen edellyttää lisäksi rakennuksen materiaalin, valaistuksen ja akustiikan suunnittelutaitoa. Rakennuksen esteetön saavutettavuus vammaiselle ihmiselle tarkoittaa esteetöntä pääsyä rakennukseen, tontin tai rakennuspaikan rajalta tai parkkipaikalta ja siirtymismahdollisuuden ulko-ovelle ja sisäänkäynnin kautta rakennuksen sisälle. (Esteetön rakennus ja ympäristö 2007, 8.)

Lainsäädäntö vaikuttaa voimakkaasti myös esteetömyyden rakentamiseen erityyppisissä rakennuksissa. MRL (maanrakennuslaki) ja MRA (maanrakennusasetus) säätävät lain ja asetuksen tasolla joitakin seikkoja esteetömyydestä rakennuksesta ja ympäristöstä. Rakentamismääräyskokoelmat ovat lakihierarkiassa asetuksen tasoisia ja selittävät,

miten laissa säädetty asia käytännössä pitää toteuttaa. Sen sijaan rakentamishojeet eivät ole velvoittavia, vaikkakin suositeltavia (valtakunnallinen näkökulma). Kunnan rakennusjärjestyksen (maakunnallinen näkökulma) avulla voidaan erikseen korostaa myös esteettömän rakentamisen merkitystä. Rakentamismääräyskokoelmista F1 (esteetön rakennus, määräykset ja ohjeet 2005), F2 (rakennuksen käyttöturvallisuus, määräykset ja ohjeet 2001) ja G1 (asuntosuunnittelu, määräykset ja ohjeet 2005) kertovat lainmukaisen minimitason (tästä tarkemmin, ks. Esteetön rakennus ja ympäristö 2007 ja Muhonen 2007). Käyttämämme ESKEH- kyselylomakkeen ohjeet/suositukset eivät ole lakitekstiä tai määräyksiä, mutta se toteuttaa vähintään aina määräysten tason tai siten selkeästi paremmin (Invalidiliitto ry 2010). Myös EU:n direktiivit (yleiseurooppalainen näkökulma) antavat säädöksiä rakennusten esteettömyydestä, josta esimerkkinä on hissidirektiivi sisältäen esteettömyystavoitteen. Lisäksi eurooppalaiset vammaisjärjestöt yhdessä viranomaisten kanssa ovat ottaneet ympäristön esteettömyyden parantamisen erääksi päätavoitteen. (Esteetön rakennus ja ympäristö 2007, 9.)

Vuonna 1973 Suomen rakennuslainsäädäntöön tuli ensimmäistä kertaa kohta (pykälä), joka edellytti yleisön käyttöön tarkoitettuja tiloja rakennettaessa riittävän huomion kiinnittämistä myös niiden henkilöiden tarpeisiin, joiden liikunta- tai suunnistautumiskyky on heikentynyt (rakennusasetus 85 a §) (Invalidiliitto ry 2010).

Vuonna 1978 vammaisyhdistys kanteli oikeuskanslerille Kauniaisten kaupungintalon hissittömyydestä. Tämän kantelun seurauksena saatiin selvyys hissien tarpeellisuudesta myös kaksikerroksisiin julkisiin rakennuksiin. Suomen rakentamismääräyskokoelma antoi määräykset ja ohjeet edellä mainitun noudattamiseksi (F1 voimaan 31.12.1979) (Invalidiliitto ry 2010).

Suuri yleisö alkoi yhä paremmin ymmärtää liikkumisesteettömän ympäristön arvon kaikkien käyttäjien kannalta ja vuonna 1985 Ympäristöministeriö, joka oli saanut vastuulleen rakentamisasiat, antoi uudet tiukemmat määräykset ja ohjeet (F1 voimaan 1.7.1985), vaikka itse rakennusasetus säilyi vielä ennallaan (Invalidiliitto ry 2010).

Vuoden 1988 alusta tuli voimaan vammaispalvelulaki (laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista), jonka 7§ kuuluu seuraavasti: ”Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan yleiset palvelut soveltuvat myös vammaisille henkilöille” (Invalidiliitto ry 2010).

Vuonna 1990 aika oli vihdoinkin kypsä rakennusasetuksen uudistamiseen siten, että sen sanamuoto riittävän huomion sijasta puhuikin nyt tiloista, jonne kaikilla tasa-arvon näkökulmasta tulisi olla mahdollisuus päästä (rakennusasetus 85 a §) (Invalidiliitto ry 2010).

Vuoden 1995 elokuun alusta tuli voimaan perustuslain muutos, joka kieltää syrjinnän vammaisuuden tai sairauden perusteella (Invalidiliitto ry 2010).

Joulukuun alussa 1997 tuli voimaan uusittu Suomen rakentamismääräyskokoelman luku F1. Siinä oli ennen vain ohjeen tasolla olevia asioita nostettu sitoviksi määräyksiksi, esim. luiskan kaltevuus, ovileveys ja kynnyshöheus. Siinä oli määräyksiä tarkentavia ohjeita. (Invalidiliitto ry 2010.)

Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki tuli voimaan vuoden 2000 alusta. Laissa on useassa kohdassa vaatimus liikkumisesteettömyydestä. Julkiset ja yksityiset hallinto-, palvelu- ja liiketilat, työtilat, asuinkerrostalot ja kevyen liikenteen väylät on tehtävä esteettömiksi ja pidettävä esteettöminä. (Invalidiliitto ry 2010.)

Uudet rakentamismääräykset F1 (=esteetön rakennus, Suomen rakentamismääräyskokoelma) ja G1 (=asuntosuunnittelu, Suomen rakentamismääräyskokoelma) tulivat voimaan 1.3.2005. Niissä esteettömyysmääräykset ovat entisestään parantuneet, sillä esimerkiksi enää ei voi rakentaa kolmikerroksisia hissittömiä asuinkerrostaloja. (Invalidiliitto ry 2010.)

Lisäksi Suomi on allekirjoittanut vuonna 2007 YK:n vammaisten henkilöiden syrjinnän kieltävän yleissopimuksen, joka koskee ympäristön esteettömyysvaatimuksia (Invalidiliitto ry 2010).

Seuraavassa on esitetty esteettömyyteen liittyvä lainsäädäntö Suomessa:

2.1.1 1. Suomen perustuslaki II luku Perusoikeudet, 6 § Yhdenvertaisuus

"Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella."

2.1.2 2. Maankäyttö- ja rakennusasetus, 53 § Liikkumisesteetön rakentaminen

"Hallinto- ja palvelurakennuksen sekä muussa rakennuksessa olevan sellaisen liike- ja palvelutilan, johon tasa-arvon näkökulmasta kaikilla on oltava mahdollisuus päästä, sekä näiden rakennuspaikan tulee soveltua myös niiden henkilöiden käyttöön, joiden kyky liikkua tai muutoin toimia on rajoittunut."

"Asuinrakennuksen ja asumiseen liittyvien tilojen tulee rakennuksen suunniteltu käyttäjämäärä ja kerrosluku sekä muut olosuhteet huomioon ottaen täyttää liikkumisesteettömälle rakentamiselle asetetut vaatimukset."

"Työtiloja sisältävän rakennuksen suunnittelussa ja rakentamisessa tulee työn luonne huomioon ottaen huolehtia siitä, että myös 1 momentissa tarkoitetuilla henkilöillä on tasa-arvon näkökulmasta riittävät mahdollisuudet työntekoon."

Liikkumisesteettömästä rakentamisesta annetaan tarkempia säännöksiä Suomen rakentamismääräyskokoelmassa.

2.1.3 3. Maankäyttö- ja rakennuslaki, 5 § Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet

"Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää: turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista."

2.1.4 4. Maankäyttö- ja rakennuslaki, 12 § Rakentamisen ohjauksen tavoitteet

"Rakentamisen ohjauksen tavoitteena on edistää: 1) hyvän ja käyttäjien tarpeita palvelevan, terveellisen, turvallisen ja viihtyisän sekä sosiaalisesti toimivan ja esteettisesti tasapainoisen elinympäristön aikaansaamista."

2.1.5 5. Maankäyttö- ja rakennuslaki, 117 § 3 mom. Rakentamiselle asetettavat vaatimukset

"Rakennuksen tulee olla tarkoitustaan vastaava, korjattavissa, huollettavissa ja muunneltavissa sekä, sen mukaan kuin rakennuksen käyttö edellyttää, soveltua myös sellaisten henkilöiden käyttöön, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut."

"Korjaus- ja muutostöissä tulee ottaa huomioon rakennuksen ominaisuudet ja erityispiirteet sekä rakennuksen soveltuvuus aiottuun käyttöön. Muutosten johdosta rakennuksen käyttäjien turvallisuus ei saa vaarantua eivätkä heidän terveydelliset olonsa heikentyä."

2.1.6 6. Maankäyttö- ja rakennuslaki, 167 § 2 mom. Ympäristöhoito

"Kunnan määräämä viranomainen osaltaan valvoo, että liikenneväylät, kadut, torit ja katu-aukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitettut ulkotilat täyttävät hyvän kaupunkikuvan ja viihtyisyyden vaatimukset. Kevyen liikenteen väylät tulee säilyttää liikkumiselle esteettöminä ja turvallisina."

2.1.7 7. Suomen Rakentamismääräyskokoelma osa F1 Esteetön rakennus (otteita)

kohta 3.2 Hygieneniilat

3.2.1 Määräys

"Pyörätuolin ja pyörällisen kävelytelineen avulla liikkuvien käytettävissä tulee olla tarpeelliseksi katsottava määrä sekä itsenäisesti toimiville että avustettaville liikkumisesteisille mitoitettuja ja varustettuja wc- ja pesutiloja. Tilat on varustettava liikkumisesteisen tunnuksella ja niiden tulee olla sijoitukseltaan käyttäjän tai avustajan

sukupuolesta riippumattomia. Tällaisiin tiloihin tulee olla pääsy suoraan aulasta, käytävästä tai muusta vastaavasta tilasta."

3.2.2 Määräys

"Mikäli wc- ja pesutila on tarkoitettu käytettäväksi siirtymiseen pyörätuolista wc-istuimelle sen kummaltakin puolelta, se on suunniteltava siten, että wc-istuimen kummallakin puolella on vähintään 800 mm vapaata tilaa pyörätuolia ja pyörällistä kävelytelinettä varten. Pesualtaan sijoitusseinän sisämitan tulee tällöin olla vähintään 2500 mm ja wc-istuimen sijoitusseinän sisämitan vähintään 2200 mm. Wc-istuin sijoitetaan takaa 300 mm irti seinästä. Istuin varustetaan kääntyvillä käsituilla."

kohta 3.3 Kokoon tumistilat

3.3.1 Määräys

"Katsomoiden, auditorioiden, juhla-, kokous- ja ravintolasalien, opetussalien ja -luokkien ja vastaavien kokoon tumistilojen on sovelluttava myös liikkumis- ja toimimisesteisten käyttöön. Näihin tiloihin asennetussa äänentoistojärjestelmässä tulee olla myös tele/induktiosilmukka tai muu äänensirtojärjestelmä."

"Milloin kokoon tumistila on varustettu kiinteillä istuimilla, pyörätuolipaikkoja on sijoitettava liikkumisesteettömien sisääntuloväylien mukaan eri istuinriveille."

2.1.8 8. Suomen Rakentamismääräyskokoelma osa F2 Rakennuksen käyttöturvallisuus (otteita)

Kohta 2.5 Käsijohde

2.5.1 Määräys

"Portaassa ja luiskassa käsijohde on asennettava koko pituudelle. Käsijohteen tulee olla mitoitettu niin, että siitä saa tukevan otteen. Käsijohteen pää on muotoiltava turvalliseksi."

2.5.2 Määräys

"Julkisissa ulko- ja sisätiloissa sekä liike- ja palvelutiloissa käsijohde on sijoitettava portaan tai luiskan molemmin puolin. Johteen tulee jatkua yhtenäisenä välitasanteella."

Kohta 3.2 Lasirakenteet

3.2.3 Määräys

"Ikkunat, lasiseinät ja lasiovet, joihin on vaara törmätä, tulee merkitä siten, että ne helposti havaitaan."

2.1.9 9. Suomen Rakentamismääräyskokoelma osa G1 Asuntosuunnittelu (otteita)

kohta 3.2 Tilat ja varustus

3.2.3 Määräys

"Asuinhuoneistossa, johon pääsy kerrostalossa kohdan 4.2.1 mukaan edellyttää hissiä, on käymälä- ja pesutilan oltava varustettavissa myös pyörätuolin ja pyörällisen kävelytelineen käyttäjälle. Asuntojen yhteisten tilojen tulee soveltua tarkoitukseensa ottaen huomioon myös liikkumisesteiselle soveltuva käyttö."

kohta 3.3 Ovet ja kulkuaukot

3.3.1 Määräys

"Huoneiston ulko-ovelta asuinhuoneisiin ja muihin asumista palveleviin välttämättömiin tiloihin johtavien ovien ja kulkuaukkojen vapaan leveyden tulee olla vähintään 800 mm. Sama koskee rakennuksessa ja piha-alueella asumista palveleviin välttämättömiin tiloihin johtavia ovia ja kulkuaukkoja."

kohta 4.2 Kulkuyhteydet

4.2.1 Määräys

"Kerrostalossa, jossa käynti asuinhuoneistoihin on sisääntulon kerrostaso mukaan lukien kolmannessa tai sitä ylemmässä kerroksessa, porrasyhteys asuinhuoneistoihin on varustettava pyörätuolin ja pyörällisen kävelytelineen käyttäjälle soveltuvalla hissillä. Mikäli käynti rakennukseen on kerrostasojen välissä, sisääntulon kerrostasona on pidettävä näistä alemmaa. Hissiyhteyden on lisäksi ulotuttava ullakolle ja kellarikerrokseen, mikäli niissä on asumista palvelevia tiloja".

"Kerrostalotontin tai rakennuspaikan rajalta sekä liikkumisesteiselle tarkoitettulta autopaikalta rakennukseen johtavan kuin myös leikkipaikoille ja oleskeluun

tarkoitetuille alueille johtavien ja muiden asumista palvelevien välttämättömien kulkuyhteyksien on sovelluttava liikkumisesteiselle."

"Pientalotontin tai rakennuspaikan rajalta sekä autopaikalta asuntoon maantasokerroksessa johtava kulkuyhteys ja sisäänkäynti rakennetaan myös liikkumisesteiselle soveltuvaksi, jos se maaston muodon ja korkeuserot huomioon ottaen on mahdollista."

2.1.10 10. Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, 12 § Asunnon muutostyöt sekä asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet (otteita)

"Korvattavia asunnon muutostöitä ovat henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat välttämättömät rakennustyöt, kuten ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, kylpyhuoneen, wc:n ja vesijohdon asentaminen, kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä vastaavat muut henkilön vakituisessa asunnossa suoritettavat rakennustyöt. Asunnon muutostyöksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelu sekä esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä."

3 Nykyiset esteettömyyssuositukset rakentamisessa

Kaskelan valmistumisen aikana 1936 on tuskin ollut vielä mitään säädöksiä koskien rakennusten esteettömyysasioita (esteettömyysasiamieheltä Harri Leivolta saatu suullinen tiedonanto). Opiston Urheiluhalli otettiin käyttöön vuonna 1974.

Liikkumisesteisiä koskeva pykälä tuli ensimmäistä kertaa suomalaiseen rakennuslainsäädäntöön v. 1973, joka oli rakennusasetuksen 85 a §. Tämä oli tiettävästi ensimmäinen esteettömyyttä koskeva säädös rakentamisessa (Harri Leivo suullinen tiedonanto). Tämän jälkeen lukuisat esteettömyysasiat ovat parantuneet Suomessa lähes yksinomaan kotimaisen lainsäädännön kiristymisen vuoksi (asiasta tarkemmin, esim. ks. Esteetön rakennus ja ympäristö 2007 ja Muhonen 2007).

4 Vierumäen Urheiluopiston Kaskela – ja Urheiluhalli rakennukset

Kaskela valmistui vuonna 1936 ja 1937 se otettiin käyttöön. Kaskelaa käyttävät etupäässä opiston henkilökunta, opiskelijat ja osittain maksavat ulkopuoliset asiakkaat. Rakennuksessa on ruokala, ravintola, henkilökunnan tilat (työhuoneet), opetustilat (kaksi luokkahuonetta), majoitustilat opiskelijoille, auditorio, varastotiloja sekä ala-aula. Viidennessä ja kuudennessa kerroksessa sijaitsevat rakennuksen majoitustilat, joita käyttävät etupäässä opiskelijat. Tämän rakennuksen pesutilat löytyvät majoitustilojen yhteydestä. Arkisin Kaskelaa käyttävät erityisesti opiston henkilökunta ja opiskelijat. Museovirasto on luokitellut Kaskelan historiallisesti arvokkaaksi rakennukseksi. Siten Museovirasto saattaa antaa sitovia määräyksiä ko. rakennuksen saneeraustöille. Tutkittu pyörätuolihenkilömme ei olisi päässyt lainkaan itsenäisesti edes koko rakennuksen ulko-ovelle (sisäänkäynti), koska Kaskelan nykyiset ulkoportaat ovat liian jyrkät nousta kenellekään pyörätuolihenkilölle. Saimme kuulla tutkimussuunnitelmaa (syyskuu 2009) tehdessä, että Kaskelaan on suunnitteilla hissi. Helmikuussa 2011 hissi ei ole vielä käytössä. Mutta kävimme kaikki kerrokset (paitsi ei kerroksia 5–6) läpi pyörätuolihenkilön kanssa, siten, että siirsimme hänet portaita pitkin kuhunkin kerrokseen ja tällä tavalla saimme hänen havainnot tutkimukseemme. Joten hänen havainnot tulevat ajankohtaisiksi, kun lähitulevaisuudessa hissi tulee käyttöön.

Urheiluhalli valmistui vuonna 1974. Sitä käyttävät etupäässä opiston opiskelijat, ulkopuoliset urheilijat sekä testausaseman henkilökunta. Rakennuksessa on opetustilat, auditorio, sisäjuoksurata, liikuntatilat (salibandykenttä, voimailusali, palloilusalit) sekä henkilökunnan tilat.

5 Tutkimusongelmat ja – menetelmät

5.1 Tutkimuksen tarkoitus

Vierumäen Urheiluopiston mistään rakennuksesta tai tilasta ei ole koskaan aiemmin tehty esteettömyystutkimusta millään esteettömyyskartoitusmenetelmällä (lomakkeella). Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää yhden aikuisen näkövammaisen ja yhden aikuisen liikuntavammaisen, pyörätuolia käyttävän henkilön avulla heidän itsenäistä liikkumistaan ja siten heidän rakennusten käyttöä erikseen Vierumäen Urheiluopiston Kaskela-rakennuksessa ja Urheiluhalli-rakennuksessa. Tutkimushenkilöiltä saatujen vastausten perusteella annamme oleellisia kehittämisehdotuksia, jotka kannattaisi ottaa huomioon, jos näissä rakennuksissa tullaan tekemään tulevaisuudessa korjaus- ja/tai saneeraustöitä.

Tässä tutkimuksessa haettiin vastauksia seuraaviin pääongelmiin:

1. Millainen oli Kaskelan ja Urheiluhallin näköympäristö näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta?
2. Olivatko Kaskelan ja Urheiluhallin ympäristö kuinka moniaistisia näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta?
3. Millainen oli (yleinen) esteettömyys Kaskelan ja Urheiluhallin ympäristössä näkövammaisen ja liikuntavammaisen, pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme kannalta?

5.2 Tutkimushenkilöiden kuvaus

Haastattelututkimukseen valitsimme yhden aikuisen miehen, jolla on liikuntavamma ja hänen liikkuminen tapahtuu pyörätuolilla. Toinen tutkimushenkilömme on aikuinen naishenkilö, jolla on näkövamma. Mieshenkilö oli 25-vuotias ja naishenkilö oli 30-vuotias. Molemmat tutkimushenkilöt ovat kilpaurheilijoita ja mieshenkilö pelaa tennistä ja naishenkilö maalipalloa kansainvälisellä tasolla. Molempien vammat ovat synnynnäisiä, joten he ovat tottuneet ko. vammoihinsa jo syntymästään lähtien. Miehen alavartalo on halvaantunut synnynnäisesti, mutta hänen ylävartalossaan on erinomainen toimintakyky. Mies pystyy mm. liikkumaan käsivoimin jyrkissäkin tasoissa (luiskat). Naispuolinen henkilö on puolestaan heikkonäköinen. Hänen invaliditeettinsä on

100 %, näkövammaisuuden haitta-aste on 85 ja urheiluluokitus B2. Hänen vammanimi on retinitis eli hänellä on putkinäkö, hämäräsokeus ja likinäköisyys. Molemmat tutkimushenkilöt pärjäävät päivittäisessä elämässään ilman avustajia.

5.3 Tutkimuksen ajankohta

Naispuolisen näkövammaisen henkilön haastattelukartoitus tehtiin helmikuussa 2010 klo 8-16 välisenä aikana. Ensin kävimme läpi aamupäivällä Kaskelan ja iltapäivällä Urheiluhallin. Tänä ajankohtana maassa oli lunta. Miespuolisen liikuntavammaisen henkilön haastattelukartoitus tehtiin toukokuussa 2010 klo 9-16 välisenä aikana. Ensin kävimme läpi aamupäivällä Kaskelan ja iltapäivällä Urheiluhallin. Tänä ajankohtana maassa ei ollut enää lunta. Tutkimuksemme omat mittaushavainnot teimme Kaskelasta ja Urheiluhallista joulukuussa 2009.

5.4 Omat mittaukset Kaskelasta ja Urheiluhallista

Kaskelasta ja Urheiluhallista teimme mittauksia tietyistä kohteista, jotka on mainittu ESKEH- kyselylomakkeessa. Mutta ESKEH- kyselylomakkeessa on myös kohteita, joita ei ole lainkaan näissä rakennuksissa, eli näitä ei ole luonnollisesti siis huomioitu.

5.5 Tutkimusmenetelmänä ESKEH-kyselypohja

Vuosina 2007–2009 Invalidiliitto on suunnitellut ja kehittänyt ESKEH- kyselylomakepohjan liikunta- ja aistivammaisille (Invalidiliitto ry 2010). Tämän avulla voidaan arvioida edellä mainittujen tutkimushenkilöiden esteetöntä liikkumista erilaisissa rakennuksissa. ESKEH- kyselylomake (kartoitusmenetelmänä) on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä. ESKEH- kyselypohjassa on kysymyskohtia, joita ei ole kysytty tutkimushenkilöiltä, jos niitä ei ollut tutkituissa rakennuksissa, Kaskelassa ja/tai Urheiluhallissa. Myös omat mittaukset perustuvat ko. kyselymenetelmän antamiin suosituksiin. Kahden eri kohderyhmän henkilön havainnot kirjattiin ylös lomakkeisiin omiin kohtiinsa ja erityishuomiot kirjoitettiin sellaisinaan kuin he ilmoittivat haastattelutilanteessa.

6 Tulokset

6.1 Tulokset Kaskelasta

6.1.1 Näkövammaisen henkilön havainnot Kaskelasta

1. Sisäänkäynti

Kulku pääsisäänkäynnille (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa ulkona olevaa kulkuopastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille eli sen ulko-oven luokse) on opastettu ja opaste on helposti havaittavassa paikassa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 1. sisäänkäynti, kohta 1.3, sivu 1). Tämä opaste ei ole läheltä katsottavissa, siinä ei ole helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja eikä siinä ole kohokirjoitusta (kohta 1.4, sivu 1). Tässä opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä, opasteen pinta on himmeä ja häikäisemätön, ja tämä opaste on tasaisesti valaistu (kohta 1.4, sivu 1). Tämä opaste ei ole läheltä katsottavissa (kohta 1.4, sivu 1).

Sisäänkäynti hahmottuu rakennuksen julkisivusta (kohta 1.0, sivu 1). Sisäänkäynti on valaistu (kohta 1.2, sivu 1). Sisäänkäyntiä on mahdollista käyttää itsenäisesti (kohta 1.3, sivu 1). Sisäänkäynti on merkitty kulkuopasteella (tässä lukee Kaskela) ja opasteen tekstin kirjasinkoko on riittävä (kohta 1.5, sivu 1). Sisäänkäynnin yhteydessä oleva opaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) ei ole helposti havaittavassa paikassa (kohta 1.5, sivu 1). Sisäänkäynnin opaste ei ole läheltä katsottavissa ja siinä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 1.5, sivu 1). Sisäänkäynnin opasteessa ei ole käytetty symboleja eikä kohokirjoitusta (kohta 1.5, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole kontrastia tekstin ja taustan välillä (kohta 1.5, sivu 1). Opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön ja se ei ole tasaisesti valaistu (kohta 1.5, sivu 1). Ääniopastetta (äänimajakkaa) ei löydy sisäänkäynnin yhteydestä (kohta 1.6, sivu 1) ja ulko-oven pintamateriaali ei ole ohjaava rakennuksen edustalla, ulkona (kohta 1.7, sivu 1).

Sisääntulon välittömässä läheisyydessä ei ole rakennuksen yleisopastetta, koska tämä sijaitsee usean metrin päässä tuulikaapilta ala-aulassa (kohta 1, sivu 1). Jatkossa käytämme yleisopasteesta nimeä ala-aulan kulkuopaste. Ala-aulan kulkuopaste ei ole

helposti havaittavassa paikassa (kohta 1.8, sivu 1). Tämä opaste on läheltä katsottavissa (kohta 1.8, sivu 1). Siinä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 1.8, sivu 2). Ala-aulan kulkuopasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 1.8, sivu 2). Sen pinta on himmeä ja häikäisemätön, mutta se ei ole tasaisesti valaistu (kohta 1.8, sivu 2). Sen yhteydessä on pohjapiirros rakennuksesta (kohta 1.9, sivu 2). Tunnusteltavaa kohokarttaa ei ole rakennuksesta (kohta 1.10, sivu 2). Tunnusteltavaa rakennuksen pienoismallia ei myöskään ole (kohta 1.11, sivu 2).

Sisäänkäynnin (nyt olemme rakennuksen edustalla ulko-oven läheisyydessä) yhteydessä on ulkoportaat (kohta 1.12, sivu 3) ja näiden portaiden reunassa ei ole kontrastiraitoja (kohta 1.12, sivu 3). Lisäksi portaiden alkamis- ja päättymiskohdassa ei ole varoitusaluetta (kohta 1.12, sivu 3), eikä sisäänkäynnin yhteydessä ole luiskia (kohta 1.14, sivu 4). Sisäänkäynnin edusta ei ole tasainen (kohta 1.16, sivu 5). Sisäänkäynnin yhteydessä oleva pyörien säilytysalue sijaitsee kulkuväylän sisäpuolella, ja tätä aluetta ei ole merkitty pintaan materiaali- ja tummuuskontrastilla (kohta 1.18, sivu 5). Ulko-ovi on helposti hahmotettavissa (kohta 1.20, sivu 6). Ulko-ovi on läpinäkyvä ja käsin avattava (kohta 1.27, sivu 6). Oven vedin erottuu tummuuskontrastina taustastaan (kohta 1.27, sivu 6), mutta tuulikaapin sisäovi ei ole helposti hahmotettavissa (kohta 1.28, sivu 7).

2. Käytävä

Käytävien (tarkoitetaan rakennuksen kerroksia 1-4, kerrokset 5-6 on majoitustilat, joita ei ole käsitelty lainkaan näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta) lattiapintamateriaali on kova, tasainen ja luistamaton (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 2. käytävä, kohta 2.0, sivu 1). Käytävien istuinten materiaalit erottuvat tummuuskontrastina käytävien pintamateriaaleista (kohta 2.7, sivu 1). Kalusteet rakennuksen ala-aulassa ja 2. kerroksen odotustilassa erottuvat tummuuskontrastina taustastaan (kohta 2.7, sovi 1). Näistä käytävätiloista ei löydy automaattista valaistuksen ohjausta (kohta 2.9, sivu 2). Yleinen käytävien valaistus ei ole tasainen ja häikäisemätön (kohta 2.10, sivu 2). Käytävien väri- ja kontrastierot helpottavat yleistä tilan hahmottamista (kohta 2.11, sivu 2). Näkövammaisen

liikkumista opastavaa pintamateriaalia (lattia) tai tummuuskontrastina erottuvaa opasteraitaa (seinä) ei käytäviltä löydy (kohta 2.12, sivu 2).

3. Ovi

Sisäänkäynti rakennukseen, väliovet käytävillä ensimmäisestä kuudenteen kerrokseen, auditorion-, ruokailutilojen-, opetustilojen-, ravintolan- ja kahvilatilojen-, henkilökunnan tilojen-, esteettömän wc-tilan- sekä majoitustilojen ovet ovat rakennuksen sisällä olevia sisäänkäyntejä eri tiloihin. Rakennuksen kaikki ovet eivät ole helposti hahmotettavissa, koska ne eivät erotu tummuuskontrastinsa avulla seinistä (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 3. ovi, kohta 3.0, sivu 1). Osa ovien painikkeista erottuu tummuuskontrastina taustasta eli itse ovesta (kohta 3.5, sivu 1).

Kaskelan sisäänkäynnin ovi (nyt olemme Kaskelan ulko-ovella) on helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1). Sisäänkäynnin oven painike erottuu tummuuskontrastina taustastaan (kohta 3.5, sivu 1). Auditorion ovi on helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1). Auditorion oven painike ei erotu tummuuskontrastina taustastaan (kohta 3.5, sivu 1). Opetustilojen (kolmas ja neljäs kerros) ovet ovat helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1) ja ovien painikkeet erottuvat selkeästi taustastaan (kohta 3.5, sivu 1). Ravintola- ja ruokalutilojen ovet eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1). Ruokalan oven painike erottuu taustastaan, kun taas ravintolan oven painike ei erotu (kohta 3.5, sivu 1).

Henkilökunnantilojen ovet (kerrokset 1-4) eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1). Näiden tilojen ovien painikkeet erottuvat selkeästi taustastaan (kohta 3.5, sivu 1). Esteettömän wc:n ovi ei ole helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1).

Rakennuksen sisäänkäynnin (nyt olemme avaamassa rakennuksen ulko-ovea) ovessa ei ole kontrastimerkintöjä (kohta 3.5, sivu 2). Osa ovista on läpinäkyviä, kuten rakennuksen sisäänkäynnin ovi, auditorion ovi, ruokalan ovi sekä kerrosten 3. ja 4. opetustilojen sekä 2. kerroksen väliovi, joka johtaa henkilökunnan tiloihin (kohta 3.5, sivu 2).

4. Portaat

Kaskelan sisäportaiden askelmien reunoissa ei ole kontrastiraitoja (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 4. portaat, kohta 4.11, sivu 1) ja käsijohteita ei ole molemminpuolin seinissä (kohta 4.13, sivu 1). Käsijohde on toisella puolella kuitenkin (kohta 4.13, sivu 1). Käsijohteet eivät erotu tummuuskontrastina taustastaan esim. seinistä (kohta 4.13, sivu 1) ja portaissa ei ole valaistusta (kohta 4.14, sivu 1).

5. Luiska

Kaskelassa ei ole luiskaa/luiskia.

6. Hissi

Kaskelassa ei ole hissiä (on tällä hetkellä rakenteilla).

Tila

Tämä tarkoittaa opetustiloja eri kerroksissa, ruokailutiloja, auditoriota ja henkilökunnan tiloja (omat työhuoneet). Kulku näihin tiloihin on osittain opastettu ala-aulan kulkuopasteelta (kutsutaan rakennuksen yleisopasteeksi) (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale tila, kohta opastus, sivu 1), mutta siinä ei ole mainittu kaikkia tiloja, jotka Kaskelassa kussakin kerroksessa on, eikä etäisyyttä eri kohteisiin ole mainittu. Tämä ala-aulan kulkuopaste on läheltä katsottavissa (kohta opastus, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta eikä pistekirjoitusta (kohta opastus, sivu 1). Tässä opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta opastus, sivu 1). Ala-aulan kulkuopaste on himmeä ja häikäisemätön (kohta opastus, sivu 1). Lisäksi tämä opaste ei ole tasaisesti valaistu (kohta opastus, sivu 1).

Kerroskohtaisia kulkuopasteita on toisessa, kolmannessa ja neljännessä kerroksessa. Mutta näihin kulkuopasteisiin ei ole merkitty etäisyyksiä laisinkaan tiloihin, jotka sijaitsevat ko. kerroksissa (kohta opastus, sivu 1). Kolmannen ja neljännen kerroksen kerroskulkuopasteissa ei ole käytetty tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä (kohta opastus, sivu 1). Näiden opasteiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön (kohta opastus, sivu 1). Nämä opasteet eivät ole läheltä katsottavissa (kohta opastus, sivu 1). Näissä ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta opastus, sivu 1).

1). Nämä opasteet eivät ole valaistut (kohta opastus, sivu 1).

Opetustilojen huone- eli tilaopasteissa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Näissä on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja ja kohokirjoitusta (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Näissä opasteissa ei ole käytetty pistekirjoitusta, eikä näiden opasteiden pinta ole himmeä ja häikäisemätön (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 2). Lisäksi ne eivät ole tasaisesti valaistut (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Nitä ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle vaan oviin (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1).

Ruokalan ja ravintolan omissa kerroskulkuopasteissa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Näissä opasteissa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Näissä opasteissa ei ole käytetty pistekirjoitusta, symboleja tai kohokirjoitusta (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Näiden opasteiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 2). Sekä ruokalaan että ravintolaan on esteetön pääsy aulasta ja käytävältä (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2).

Auditorion omassa huone- eli tilaopasteessa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Tässä opasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja ja kohokirjoitusta (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty pistekirjoitusta, eikä opaste ole tasaisesti valaistu (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 2). Tämän tilan opaste ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle, vaan oveen (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1).

Henkilökunnan tilojen huone- eli tilaopasteissa ei ole käytetty pistekirjoitusta eikä kohokirjoitusta (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Nämä opasteet eivät ole tasaisesti valaistut (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1), eikä opasteiden pinta ole himmeä ja häikäisemätön (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 2). Mitään näistä opasteista ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolella vaan oveen (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu1).

Opetustilojen ovet ovat helposti hahmotettavissa (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2) ja näiden ovien painikkeet erottuvat selkeästi taustastaan (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2).

Ravintola- ja kahvilatilojen ovet eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2). Ruokalan oven painike erottuu taustastaan, kun taas ravintolan oven painike ei erotu taustastaan (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2). Auditorion ovi on helposti hahmotettavissa (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2). Auditorion oven painike ei erotu tummuuskontrastina taustastaan (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2).

Henkilökunnan tilojen ovet eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2). Näiden tilojen ovien painikkeet erottuvat selkeästi taustastaan (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2). Ruokalan täysin läpinäkyvässä lasioivessa ei ole kontrastiraitoja, ja, eikä siinä ole potkulevyä (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 3).

Yleisesti Kaskelan kalusteet erottuvat edellä mainituissa tiloissa tummuuskontrastina taustastaan, lattiasta, seinästä ja katosta (kohta kalusteet, sivu 3). Näissä tiloissa valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta valaistus, häikäisy ja kontrastit, sivu 4). Väri- ja kontrastierot eivät helpota tilan hahmottamista (kohta valaistus, häikäisy ja kontrastit, sivu 4).

7. Säilytystilat/vaatenaulakot

Rakennuksen 2. kerroksessa sijaitsevat vaatenaulakot, johon kulkua ei ole opastettu ala-aulan kulkuopasteelta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 7.

säilytystilat/vaatenaulakot, kohta 7.0, sivu 1). Pohjakerroksessa (kellarikerros) sijaitsevat säilytyslokerot, johon myöskään ei ole opastusta mistään (kohta 7.0, sivu 1).

Vaatenaulakoita ei ole eri korkeuksilla ja toinen näistä on kulkuväylän varrella portaiden yläpäässä (kohta 7.6, sivu 2). Tilassa, jossa säilytyslokerot sijaitsevat, niin siellä ei ole istuimia (kohta 7.7, sivu 2), laskutasoa/hyllyä (kohta 7.8, sivu 2) eikä peiliä (kohta 7.9, sivu 2). Säilytystiloissa ei ole väri- ja kontrastieroja helpottamassa tilan hahmottamista (kohta 7.12, sivu 3) ja pintamateriaali (lattia) tai kuvio (seinä) ei opasta näkövammaista henkilöä (kohta 7.13, sivu 3).

8. Asiointitila

Ala-aulan kulkuopasteelta ei ole opastusta toisen kerroksen asiointitilaan (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 8. asiointitila, kohta 8.1, sivu 1). Toisen kerroksen tasalta palvelutiskille ei johda liikkumista opastavaa lattiassa olevaa pintamateriaalia tai kuviota (kohta 8.1, sivu 1). Palvelutiski erottuu tummuuskontrastina ympäristöstään (kohta 8.3, sivu 2). Palvelutiskillä ei ole kohde- tai vyöhykevaloa asiakkaalle (kohta 8.8, sivu 2) ja tässä saattaa olla vastavalohäikäisyä ikkunasta johtuen (kohta 8.9, sivu 2).

Asiakaspalvelupisteen yhteydessä on odotustila (kohta 8.13, sivu 3). Odotustilan kalusteet erottuvat tummuuskontrastina taustastaan (kohta 8.16, sivu 3). Odotustilassa valaistus ei ole tasainen ja häikäisemätön (kohta 8.26, sivu 4), tilaan jää katvealueita (kohta 8.26, sivu 4) ja ulkoa tuleva valo saattaa aiheuttaa vastavalohäikäisyä myös odotustilaan (kohta 8.26, sivu 4). Odotustilassa väri- ja kontrastierot helpottavat tilan hahmottamista (kohta 8.27, sivu 4). Odotustilan kulkureitiltä palvelutiskille ei ole näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia lattiassa tai kuviota seinässä (kohta 8.28, sivu 4).

9. Kokoushuone

Kaskelassa ei ole kokoushuonetta.

10. Auditorio

Ala-aulan kulkuopaste ei ole helposti havaittavassa paikassa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 10. auditorio, kohta 10.0, sivu 1), mutta ko. opasteessa auditorio on ilmoitettu. Mutta etäisyyttä ko. opasteelta kohteeseen ei ole merkitty laisinkaan (kohta 10.0, sivu 1). Ala-aulan kulkuopaste on läheltä katsottavissa (kohta 10.0, sivu 1). Täällä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 10.0, sivu 1). Täällä opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä ja opasteen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 10.0, sivu 1). Lisäksi opaste ei ole tasaisesti valaistu (kohta 10.1, sivu 1).

Auditorion omassa huone- eli tilaopasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja ja kohokirjoitusta (kohta 10.1, sivu 1). Täällä opasteessa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 10.1, sivu 1). Huoneopasteessa ei ole

käytetty pistekirjoitusta, se ei ole tasaisesti valaistu, eikä sen pinta ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 10.1, sivu 2). Huoneopaste ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle vaan oveen (kohta 10.1, sivu 2).

Auditorion ovi on helposti hahmotettavissa (kohta 10.3, sivu 2), mutta tämän oven painike ei erotu kunnolla taustastaan (kohta 10.8, sivu 2).

Auditorion katsomon portaissa ei ole askelmien reunoissa kontrastiraitoja eikä myöskään käsijohteita (kohta 10.9, sivu 3). Katsomon portaat eivät ole valaistut valaistuksen ollessa päällä tai pois päältä (kohta 10.9, sivu 3). Istumapaikoilla ei ole tarvittaessa käyttöön otettavaa kohdevalaisinta (kohta 10.14, sivu 5). Luennoitsijan paikalle on esteetön kulkuyhteys (kohta 10.16, sivu 5). Luennoitsijaan ei ole suunnattavaa kohdevalaisinta (kohta 10.17, sivu 5).

Auditoriossa valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta 10.34, sivu 6). Väri- ja kontrastierot eivät helpota auditorion yleistä hahmottamista (kohta 10.35, sivu 6).

11. Opetustila

Opetustiloista ensimmäinen sijaitsee 3. kerroksessa ja toinen 4. kerroksessa.

Kolmannen kerroksen oma kerroskulkupaste ei ole helposti havaittavassa paikassa, koska se on sijoitettu kulkuväylän sivulle (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 11. opetustila, kohta 11.1, sivu 1). Neljännen kerroksen oma kerroskulkupaste on helposti havaittavassa paikassa (kohta 11.0, sivu 1). Mutta kumpaankaan näistä opasteista ei ole merkitty lainkaan etäisyyksiä, ja eikä kaikkia huoneita, jotka näissä kerroksissa sijaitsevat (kohta 11.0, sivu 1). Opasteissa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä ja näissä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 11.0, sivu 1). Opasteiden pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 11.0, sivu 1). Opasteissa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 11.0, sivu 1). Opasteiden pinta ei ole tasaisesti valaistu (kohta 11.0, sivu 1).

Näiden kerrosten huone- eli tilaopasteissa on käytetty symboleja, kohokirjoitusta ja helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 11.1, sivu 1). Opasteissa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 11.1, sivu 1). Näissä opasteissa ei ole käytetty

pistekirjoitusta ja ne eivät ole tasaisesti valaistut (kohta 11.1, sivu 1). Opasteiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 11.1, sivu 2). Huoneopasteet eivät ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle vaan oveen (kohta 11.1, sivu 2).

Opetustilojen ovet ovat helposti hahmotettavissa (kohta 11.3, sivu 2). Opetustilojen ovien painikkeet erottuvat selvästi taustastaan (kohta 11.8, sivu 2). Opetustilan kalusteet erottuvat tummuuskontrastina taustastaan (kohta 11.13, sivu 3).

Opetustilojen valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta 11.36, sivu 4). Väri- ja kontrastierot helpottavat tilojen hahmottamista (kohta 11.37, sivu 4).

12. Ravintola- ja kahvilatilat

Ruokala- ja ravintolatilat sijaitsevat Kaskelan 2. kerroksessa. Kulku tänne on opastettu 1. kerroksen ala-aulan kulkuopasteen avulla (rakennuksen yleisopaste) sekä 2. kerroksen kerroskulkuopasteelta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 12. ravintola- ja kahvilatilat, kohta 12.0, sivu 1). Sisääntulon välittömässä läheisyydessä ei ole rakennuksen yleisopastetta. Ala-aulan kulkuopaste ei ole helposti havaittavassa paikassa, mutta se on kuitenkin läheltä katsottavissa (kohta 12.0, sivu 1). Siinä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 12.0, sivu 1). Ala-aulan kulku opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 12.0, sivu 1). Lisäksi sen pinta on himmeä ja häikäisemätön, mutta se ei ole tasaisesti valaistu (kohta 12.0, sivu 1).

Sekä ravintolaan että ruokalaan on kerroskohtainen opastus ja näissä opasteissa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 12.1, sivu 1). Näissä opasteissa ei ole käytetty kohokirjoitusta, symboleja ja tai pistekirjoitusta (kohta 12.1, sivu 2). Näissä opasteissa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä ja ne on tasaisesti valaistu (kohta 12.1, sivu 2). Niiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 12.1, sivu 2). Molempiin tiloihin on esteetön pääsy ala-aulasta ja käytävältä (kohta 12.2, sivu 2). Huone- eli tilakohtaista opastusta ruokalaan ja ravintolaan ei ole. Ruokalan ovi on läpinäkyvä ja siitä ei löydy kontrastimerkintöjä ja oven alareunaa ei ole suojattu potkulevyllä (kohta 12.8, sivu 3). Ruokalan oven painike erottuu selkeästi taustastaan

(kohta 12.8, sivu 2). Ravintolan oven painike ei erotu selkeästi taustastaan (kohta 12.8, sivu 2).

Ravintola- ja ruokalatilassa on itsepalvelutiskit (kohta 12.12, sivu 3). Itsepalvelutiskeillä on ulkoneva taso tarjottimen liu'uttamiseksi (kohta 12.12, sivu 3). Itsepalvelutiskien reunoissa ei ole käsijohteita (kohta 12.12, sivu 3). Palvelupisteet (kassat) eivät ole merkitty opasteella (kohta 12.13, sivu 3). Palvelupisteet erottuvat tummuuskontrastina ympäristöstään (kohta 12.13, sivu 3). Istuimista istuinosat erottuvat tummuuskontrastina taustastaan (kohta 12.16, sivu 4). Ravintolassa on heikko valaistus ja tässä tilassa on pimeitä katvealueita (kohta 12.38, sivu 5). Ruokala on valaistukseltaan tasainen ja häikäisemätön (kohta 12.38, sivu 5). Ravintolassa ulkoa tuleva valo saattaa aiheuttaa häikäisyhaittaa (kohta 12.38, sivu 5). Väri- ja kontrastierot eivät helpota ravintolatilaa hahmottamista (kohta 12.39, sivu 5) ja tämän tilan kulkureitillä ei ole näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia lattiassa tai kuviota seinässä (kohta 12.40, sivu 5). Ruokalan lattiassa on näkövammaisen liikkumista opastava pintamateriaalilaatoitus (kohta 12.40, sivu 5).

13. Kirjasto

Kaskelassa ei ole kirjastoa.

14. Näyttelytila

Kaskelassa ei ole näyttelytilaa.

15. Henkilökunnan tilat

Henkilökunnan tilat sijaitsevat ensimmäisessä (katutasossa), toisessa, kolmannessa ja neljännessä kerroksessa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 15. henkilökunnantilat). Ala-aulan kulkuopasteelta on opastus näihin kerroksiin (kohta 15.0, sivu 1). Ala-aulan kulkuopaste ei ole helposti havaittavassa paikassa (kohta 15.0, sivu 1). Tämä on läheltä katsottavissa (kohta 15.0, sivu 1). Siinä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 15.0, sivu 1). Ala-aulan kulkuopasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 15.0, sivu 1). Sen pinta on himmeä ja häikäisemätön, mutta sitä ei ole tasaisesti valaistu (kohta 15.0, sivu 1). Sen yhteydessä on pohjapiirros rakennuksesta (kohta 15.0, sivu 1).

Tunnusteltavaa kohokarttaa ei ole rakennuksesta (kohta 15.0, sivu 1). Tunnusteltavaa rakennuksen pienoismallia ei myöskään ole (kohta 15.0, sivu 1).

Henkilökunnan tilojen huone- eli tilaopasteita ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle (kohta 15.1, sivu 1). Huone- eli tilaopasteissa ei ole käytetty kohokirjoitusta (kohta 15.1, sivu 1) tai pistekirjoitusta (kohta 15.1, sivu 2). Huoneopasteet eivät ole tasaisesti valaistut eikä näiden pinta ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 15.1, sivu 2). Henkilökunnan tiloihin on esteetön pääsy suoraan ala-aulasta tai käytävältä (kohta 15.2, sivu 2). Toisen kerroksen henkilökunnan tiloihin johtava käytävä väliovi on vaikea hahmottaa sen läpinäkyvyyden vuoksi (kohta 15.3, sivu 2). Henkilökunnan tilojen ovien painikkeet erottuvat selkeästi taustastaan (kohta 15.8, sivu 2).

Kaikissa henkilökunnan tilojen käytävissä (kerroksissa) valaistus ei ole tasainen ja häikäisemätön (kohta 15.52, sivu 5). Väri- ja kontrastierot eivät helpota tilan hahmottamista (kohta 15.53, sivu 5). Kulkureiteillä, henkilökunnan tilojen käytävissä ei ole näkövammaisen liikkumista helpottavaa pintamateriaalia lattiassa tai kuviota seinässä (kohta 15.54, sivu 5).

16. Esteetön wc

Wc-tilaan on esteetön pääsy rakennuksen ala-aulasta käytävältä (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 16. esteetön WC, kohta 16.0, sivu 1). Wc-tilaan kulkua ei ole opastettu ala-aulasta (kohta 16.3, sivu 1). Myöskään huone- eli tilaopastetta tähän tilaan ei ole (kohta 16.4, sivu 2). Esteettömän wc:n ovi ei erotu tummuuskontrastin avulla seinästä (kohta 16.5, sivu 2). Wc-tilassa ei ole hälytyslaitetta, jolla voi hälyttää apua (kohta 16.39, sivu 5). Wc:n valaistus on tasainen, mutta ei riittävä (kohta 16.41, sivu 6) ja sen käsienpesuallas ei erotu tummuuskontrastina seinistä. Wc-tilan väri- ja kontrastierot helpottavat tilan hahmottamista (kohta 16.42, sivu 6). Wc-tilassa on kontrastit lattian ja seinän välillä ja sen kalusteet erottuvat tummuuskontrastina lattiasta ja seinistä lukuun ottamatta käsienpesuallasta (kohta 16.42, sivu 6).

17. Pukeutumis- ja peseytymistilat

Nämä tilat löytyvät rakennuksen viidennestä ja kuudennesta kerroksesta, majoitustilojen yhteydestä. Muualta rakennusta ei näitä tiloja löydy. Näitä ei käsitellä tarkemmin näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta.

18. Sauna

Kaskelassa ei ole saunaa.

19. Uima-allastila

Kaskelassa ei ole uima-allasta.

20. Opastus

Kulku Kaskelan pääsisäänkäynnille on opastettu ja tämä kulkuopaste on helposti havaittavassa paikassa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 20. opastus, kohta 20.0, sivu 1). Tämä opaste (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille, eli sen ulko-oven luokse) ei ole läheltä katsottavissa (kohta 20.0, sivu 1), ja siinä ei ole käytetty symboleja tai kohokirjoitusta (kohta 20.0, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, mutta siinä on kontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 20.0, sivu 1). Lisäksi tämän opasteen pinta on himmeä ja häikäisemätön ja se on tasaisesti valaistu (kohta 20.0, sivu 1).

Kaskelan sisäänkäynti on merkitty kulkuopasteella (tässä opasteessa lukee Kaskela) (kohta 20.1, sivu 1). Tämä sisäänkäynnin opaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko- oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) ei ole helposti havaittavassa paikassa ja se ei ole myöskään läheltä katsottavissa (kohta 20.1, sivu 1). Lisäksi opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta, eikä se ole tasaisesti valaistu (kohta 20.1, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole kontrastia tekstin ja taustan välillä, eikä sen pinta ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.1, sivu 1).

Rakennuksen yleisopaste (ala-aulan kulkuopaste) ei ole sisääntulon välittömässä läheisyydessä, mutta se on läheltä katsottavissa (kohta 20.2, sivu 1). Tässä opasteessa ei

ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 20.2, sivu 1), symboleja, kohokirjoitusta sekä pistekirjoitusta (kohta 20.2, sivu 2). Opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä ja sen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.2, sivu 2), mutta se ei ole tasaisesti valaistu (kohta 20.2, sivu 2). Tämän opasteen yhteydessä on pohjapiirros rakennuksesta (kohta 20.3, sivu 3). Tunnusteltavaa kohokarttaa ei ole (kohta 20.4, sivu 3), eikä myöskään tunnusteltavaa rakennuksen pienoismallia (kohta 20.5, sivu 3).

Rakennuksen 2. kerroksen kerroskulkuopasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 20.7, sivu 2). Tässä opasteessa ei ole käytetty kohokirjoitusta, symboleja ja eikä pistekirjoitusta (kohta 20.7, sivu 2). Tässä opasteessa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä ja se on tasaisesti valaistu (kohta 20.7, sivu 2), mutta sen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.7, sivu 2).

Kolmannen ja neljännen kerroksen kerroskulkuopasteet ovat helposti havaittavassa paikassa (kohta 20.6, sivu 2). Näissä opasteissa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, eivätkä ne ole tasaisesti valaistut (kohta 20.7, sivu 2). Nämä opasteet ovat läheltä katsottavissa ja niissä on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 20.7, sivu 2), mutta niissä ei ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä, ja eikä niiden pinta ole tasainen ja häikäisemätön (kohta 20.7, sivu 2).

Opetustilojen (luokkahuoneet) huone- eli tilaopasteissa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 20.11, sivu 3). Opetustilojen huoneopasteissa (kolmas ja neljäs kerros) on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja ja kohokirjoitusta (kohta 20.11, sivu 3). Opetustilojen huoneopasteissa ei ole käytetty pistekirjoitusta, eikä niiden pinta ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.11, sivu 3). Lisäksi nämä huoneopasteet eivät ole tasaisesti valaistut (kohta 20.11, sivu 3). Näiden tilojen huone- eli tilaopasteet eivät ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle, vaan oviin (kohta 20.11, sivu 3).

Ruokalan ja ravintolan omissa kerroskulkuopasteissa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 20.11, sivu 3). Näissä opasteissa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 20.11, sivu 3). Näissä opasteissa ei ole käytetty pistekirjoitusta,

symboleja tai kohokirjoitusta (kohta 20.11, sivu 3). Näiden opasteiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.11, sivu 3). Molempiin tiloihin on esteetön pääsy aulasta ja käytävältä (kohta 20.11, sivu 3).

Auditorion huone- eli tilaopasteessa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 20.11, sivu 3). Tässä huoneopasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja ja kohokirjoitusta (kohta 20.11, sivu 3). Tässä opasteessa ei ole käytetty pistekirjoitusta, eikä sitä ole tasaisesti valaistu (kohta 20.11, sivu 3). Sen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.11, sivu 3). Tätä opastetta ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle, vaan oveen (kohta 20.11, sivu 3).

Henkilökunnan tilojen huone- eli tilaopasteissa ei ole käytetty pistekirjoitusta tai kohokirjoitusta (kohta 20.11, sivu 3). Nämä opasteet eivät ole tasaisesti valaistut (kohta 20.11, sivu 3), eikä näiden opasteiden pinta ole himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.11, sivu 3). Näitä opasteita ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolella vaan oveen (kohta 20.11, sivu 3).

Rakennuksen ala-aulan ilmoitustaulun ilmoitukset eivät ole selkeitä (kohta 20.12, sivu 4), mutta nämä ilmoitukset ovat läheltä katsottavissa (kohta 20.13, sivu 4). Näissä ilmoituksissa ei ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä (kohta 20.16, sivu 4). Lisäksi niissä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 20.15, sivu 4) ja ne eivät ole tasaisesti valaistut (kohta 20.17, sivu 4).

21. Paloturvallisuus ja esteettömyys

Nykyisellään Kaskelan turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa ei ole otettu huomioon kunnolla näkövammaisten henkilöiden itsenäistä poistumista tai evakuointia hätätilanteessa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 21. paloturvallisuus ja esteettömyys). Kaskelassa ei ole tällä hetkellä esimerkiksi käytävien katoissa lainkaan palovaroittimia (kohta 21.1, sivu 1). Poistumisreitteinä toimivissa Kaskelan ulkokierreportaissa on useampia kerroksia ja siirtymisiä tasolta toiselle (kohta 21.2, sivu 1).

6.1.2 Liikuntavammaisen henkilön havainnot Kaskelasta

1. Sisäänkäynti

Kaskelan sisäänkäyntiä ei ole mahdollista käyttää itsenäisesti (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 1. sisäänkäynti, kohta 1.3, sivu 1). Rakennuksen sisäänkäynnin yhteydessä ulkona ovat suoravartist portaat (kohta 1.12, sivu 3). Kaskelan sisäänkäynnin yhteydessä ei ole luiskaa (kohta 1.14, sivu 4). Sisäänkäynnin ulkoportaat ovat liian vaikeita kulkea (kohta 1.12, sivu 3), käsijohteita ei ole (kohta 1.13, sivu 3), eikä luiskia (kohta 1.14, sivu 3). Tämä sisäänkäynnin edusta ei ole tasainen (kohta 1.16, sivu 5). Sisäänkäynnin edusta ei ole varustettu sulanapitojärjestelmällä (kohta 1.17, sivu 5). Sisäänkäynnin edustalla ei ole istuimia esim. taksin odottamista varten (kohta 1.19, sivu 5). Ulko-oven yhteydessä on jalkasäleikkö (kohta 1.25, sivu 6). Ulko-ovi on mahdollista kiinnittää aukiasentoon (kohta 1.26, sivu 6) ja tämä ovi on avattavissa yhdellä kädellä (kohta 1.27, sivu 6). Sisääntulon varusteista puuttuu ovikello (kohta 1.29, sivu 7), summeri/ovipuhelin (kohta 1.30, sivu 7) sekä työaikapäät/kulunvalvontalaite (kohta 1.31, sivu 8).

2. Käytävä

Kaskelan käytävien pintamateriaali on kova, tasainen ja luistamaton (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 2. käytävä, kohta 2.0, sivu 1). Kaskelan käytävillä ei ole tasoeroja tai yksittäisiä porrasaskelmia (kohta 2.5, sivu 1). Kaskelan kerrosten käytävillä ei ole istuimia levähtämiseen (kohta 2.7, sivu 1). Käytävillä ei ole tukikaiteita tai käsijohteita (kohta 2.6, sivu 1).

3. Ovi

Kaskela rakennuksen ovien kynnykset ovat porrastettuja (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 3. ovi, kohta 3.4, sivu 1). Rakennuksen ovet ovat käsin avattavia ja saranallisia (kohta 3.5, sivu 1). Rakennuksen ovet, joissa ei ole lasia, ovat avattavissa yhdellä kädellä (kohta 3.5, sivu 1). Rakennuksen ovet, joissa on lasia, ovat niin raskaita, että niiden avaamisessa tarvitaan molempia käsiä (kohta 3.5, sivu 1).

4. Portaat

Portaiden yhteydessä ei ole korvaavaa portaatonta yhteyttä (hissihanke toteutumassa) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 4. portaat, kohta 4.1, sivu 1). Näiden portaiden käsijohde ei ole yhtenäinen/katkeamaton, eikä se ole kahdella eri korkeudella (kohta 4.13, sivu 1). Käsijohteet eivät ole muodoltaan pyöristetyn suorakaiteen muotoisia (kohta 4.13, sivu 1) ja näistä on hankala saada otetta.

5. Luiska

Kaskelassa ei ole luiskaa.

6. Hissi

Kaskelassa ei ole hissiä (on tällä hetkellä rakenteilla).

Tila

Kaskelassa tiloihin kuuluvat auditorio, opetustilat, henkilökunnan tilat sekä ruokailutilat. Kerroksien tiloihin on erittäin vaikea päästä ja kerrosten välillä liikkuminen on mahdotonta. Tiloihin on esteetön pääsy suoraan aulasta ja sen käytävästä (kun tutkimushenkilömme on siirretty tietyn kerroksen perustasolle) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale tila, kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2). Tiloissa kalusteet eivät ole korkeussäädettäviä (kohta kalusteet, sivu 3) ja nämä kalusteet täyttävät tilat ahtaiksi. Kaikkien näiden tilojen pöydät eivät ole korkeussuunnassa säädettäviä ja näiden pöytien yhteydessä ei ole pistorasioita (kohta kalusteet, sivu 3).

7. Säilytystilat/vaatenaulakot

Kaskelan 2. kerroksessa oleviin vaatenaulakoihin kulkua ei ole opastettu (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 7. säilytystilat/vaatenaulakot, kohta 7.0, sivu 1). Myöskään Kaskelan pohjakerroksessa oleviin säilytyslokeroihin, ei ole opastusta (kohta 7.0, sivu 1).

8. Asiointitila

Asiointitila sijaitsee Kaskelan 2. kerroksessa ja sinne ei ole suoraa kulkua rakennuksen pääsisäänkäynniltä (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 8. asiointitila, kohta

8.0, sivu 1). Asiointitilaan liittyvän odotustilan huonekalut ovat kookkaita, tilaa vieviä ja raskaita siirtää. Erikorkuisia istuimia ei ole (kohta 8.4, sivu 2). Asiointitiskillä ei ole tukikaidetta (kohta 8.5, sivu 2). Asiointitilaan liittyvässä odotustilassa on istuimet (kohta 8.16, sivu 3).

9. Kokoushuone

Kaskelassa ei ole kokoushuonetta.

10. Auditorio

Auditorioon on esteetön pääsy aulasta ja käytävältä (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 10. auditorio/juhla-/seminaarisali, kohta 10.2, sivu 3). Itse auditoriossa on jyrkät sisäportaat, eikä tässä ole luiskaa (kohta 10.10, sivu 4). Auditorio on ahdas ja valonkatkaisija on liian korkealla. Katsomossa istumapaikkoja ei ole kuin yhtä kokoa (kohta 10.12, sivu 5). Katsomon pöydät ovat myös vakiokokoa (kohta 10.13, sivu 5). Auditoriossa ei ole varsinaisesti esteettömiä paikkoja (kohta 10.15, sivu 5). Näillä paikoilla ei ole irtopöytiä/kirjoituslustoja eikä pistorasioita (kohta 10.15, sivu 5). Luennoitsijan paikalle ei ole esteetöntä kulkuyhteyttä, eikä sinne ole vaihtoehtoista reittiä (kohta 10.16, sivu 5).

11. Opetustila

Siirtyminen Kaskelan opetustiloihin aulasta, käytävästä tai muista kerroksista on esteetön, kun tutkimushenkilömme on ensin siirretty tiettyyn kerrokseen (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 11. opetustila, kohta 11.2, sivu 2). Opetustilan kalusteet ovat siirrettäviä (kohta 11.12, sivu 3). Näissä tiloissa ei ole erikorkuisia (kohta 11.14, sivu 3) ja korkeussäädettäviä istuimia (kohta 11.16, sivu 3). Näissä istuimissa ei ole käsinoja (kohta 11.18, sivu 3). Myöskään näiden tilojen pöydät eivät ole korkeussäädettäviä (kohta 11.25, sivu 3), eikä näiden yhteydessä ole pistorasioita (kohta 11.26, sivu 3).

12. Ravintola- ja kahvilatilat

Kaskelan ravintolan ja ruokalan itsepalvelutiskien reunoissa ei ole käsijohteita (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 12. ravintola- ja kahvilatilat, kohta 12.12, sivu 3). Ravintolan ja ruokalan kalusteet ovat siirrettäviä (kohta 12.15, sivu 4). Erikorkuisia

(kohta 12.17, sivu 4) tai korkeussäädettäviä istuimia ei näissä tiloissa ole (kohta 12.19, sivu 4). Myöskään pöydät eivät ole korkeussäädettäviä (kohta 12.28, sivu 4) ja näiden yhteydestä ei löydy pistorasioita (kohta 12.29, sivu 4).

13. Kirjasto

Kaskelassa ei ole kirjastoa.

14. Näyttelytila

Kaskelassa ei ole näyttelytilaa.

15. Henkilökunnan tilat

Näihin tiloihin on esteetön pääsy rakennuksen aulasta ja käytävästä, kun tutkimushenkilömme on ensin siirretty tiettyyn kerrokseen (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 15. henkilökunnan tilat, kohta 15.2, sivu 2). Toisen kerroksen henkilökunnan tilaan johtavan välioiven kynnyks on liian korkea (kohta 15.7, sivu 2). Tämä ovi ei ole avattavissa yhdellä kädellä (kohta 15.8, sivu 2). Henkilökunnan tilojen työhuoneiden ovet ovat avattavissa yhdellä kädellä ja työhuoneiden kynnykset ovat sopivan korkuisia (kohta 15.28, sivu 4).

16. Esteetön wc

Wc-tilaan on esteetön pääsy aulasta ja käytävältä, kun tutkimushenkilömme on ensin siirretty tiettyyn kerrokseen (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 16. esteetön wc, kohta 16.0, sivu 1). Esteetön wc on koko ajan auki ja se on käytettävissä ilman erillistä lupaa (kohta 16.2, sivu 1). Sen ovi on mahdollista avata ja sulkea yhdellä kädellä (kohta 16.10, sivu 2). Oven sisäpuolella ei ole vaakasuuntaista lankavedintä (kohta 16.12, sivu 2). Wc ei ole peilikuvatyyppinen (kohta 16.14, sivu 2). Wc-istuin ei ole korkeussäädettävä (kohta 16.21, sivu 3). Istuimen käsitukien käyttö ei ole mahdollista yhdellä kädellä ja sen käsituot eivät ole korkeussäädettäviä (kohta 16.22, sivu 3). Wc-istuin ei ole pesevä eikä kuivaava (kohta 16.24, sivu 3). Käsienpesuallas ei ole korkeussäädettävä (kohta 16.29, sivu 3) ja wc:n ovesta ei ole vetokahvaa. Esteettömässä wc-tilassa ei ole yhtenäisiä tukikaiteita (kohta 16.33, sivu 4) ja siinä ei ole vaatekoukkuja (kohta 16.34, sivu 4).

17. Pukeutumis- ja peseytymistilat

Nämä tilat löytyvät rakennuksen viidennestä ja kuudennesta kerroksesta, majoitustilojen yhteydestä. Muualta rakennusta ei näitä tiloja löydy. Näitä ei käsitellä tarkemmin liikuntavammaisen, pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme kannalta.

18. Sauna

Kaskelassa ei ole saunaa.

19. Uima-allastila

Kaskelassa ei ole uima-allasta.

20. Opastus

Tutkimushenkilömme kykeni havaitsemaan kaikki Kaskelan viidenlaiset kulkuopasteet. Rakennuksen 1. kerroksen (katutaso) ilmoitustaulun ilmoitukset ovat läheltä katsottavissa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 20. opastus, kohta 20.13, sivu 4).

21. Paloturvallisuus ja esteettömyys

Nykyisellään Kaskelan turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa ei ole otettu huomioon kunnolla liikuntavammaisten, pyörätuolia käyttävien henkilöiden itsenäistä poistumista tai evakuointia hätätilanteessa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 21. paloturvallisuus ja esteettömyys). Kaskelassa ei ole tällä hetkellä esimerkiksi käytävien katoissa lainkaan palovaroittimia (kohta 21.1, sivu 1). Poistumisreitteinä toimivissa Kaskelan ulkokierreportaissa on useampia kerroksia ja siirtymisiä tasolta toiselle (kohta 21.2, sivu 1).

6.1.3 Omat mittaustulokset Kaskelasta

1. Sisäänkäynti

Kaskelan pääsisäänkäynnin kulkuopasteen (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille, eli sen ulko-oven luokse) korkeus on riittävä (suositus on 1400–1600 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 1. sisäänkäynti, kohta 1.4, sivu 1).

Tämän opasteen tekstin kirjasinkoko on 45–100 mm:ä (suositus on 70–100 mm) 1–3 m:n katseluetäisyydeltä (kohta 1.4, sivu 1).

Sisäänkäynnin kulkuopaste (tässä lukee Kaskela) (nyt olemme siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) ei ole suosituksen mukainen sen korkeussijainnin suhteen ja se on n. 2200 mm:n korkeudessa (suositus on 1400–1600 mm) (kohta 1.5, sivu 1). Tämän opasteen tekstin kirjasinkokoa emme pystyneet mittaamaan lainkaan sen nykyisen sijainnin vuoksi.

Rakennuksen yleisopasteen (ala-aulan kulkuopaste) tekstin korkeus lattiasta (suositus on 1400–1600 mm) ja samoin tekstin kirjasinkoko suhteessa katseluetäisyyteen sen välittömästä läheisyydestä (suositus on 15, 25–40 mm) ovat suositusten mukaisia (kohta 1.8, sivu 1).

Kaskelan sisäänkäynnin yhteydessä, ulko-oven lähellä on ulkoportaat. Näissä ulkoportaissa on välitasanne neljän porrasaskelman jälkeen (suositus on 10–15 nousun jälkeen) ja portaiden leveys on suosituksen mukainen (suositus on 1200 mm:ä tai enemmän) (kohta 1.12, sivu 3). Näiden ulkoportaiden nousukorkeus on 140 mm (suositus on 120 mm ulkona) ja porrasaskelman etenemäsyvyys on 320 mm (suositus on 400–420 mm) (kohta 1.12, sivu 3).

Kaskelan ulko-oven vapaa leveys on suosituksen mukainen (suositus on 850 mm:ä tai enemmän) (kohta 1.23, sivu 6). Tämän oven kynnyksen korkeus on suosituksen mukainen (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 1.24, sivu 6). Ulko-oven yhteydessä olevan jalkasäleikön tasoeron korkeus on 11 mm (suositus on 20 mm:ä tai vähemmän) (kohta 1.25, sivu 6) ja sen rakojen leveys on 1 mm (suositus on 5 mm tai vähemmän) (kohta 1.25, sivu 6). Käsien avattavan ulko-oven vetimen korkeus on 1100 mm (suositus on 850–1100 mm) (kohta 1.27, sivu 6).

Kaskelan sisäänkäynnin yhteydessä (kun siirrytään sen sisätiloihin) olevassa tuulikaapissa on tasoeroja ja siinä on kulkua haittaava kumimatto, jonka rakojen leveys on 10 mm (suositus on 5 mm tai vähemmän) (kohta 1.28, sivu 7). Tuulikaapin vapaa

leveys on 3100 mm (suositus on 1500 mm:ä tai enemmän) ja tuulikaapin vapaa syvyys on 1950 mm (suositus on 1500 mm:ä tai enemmän) (kohta 1.28, sivu 7). Tuulikaapin sisäoven kynnyksen korkeus on 40 mm (suositus on 20 mm:ä tai vähemmän) (kohta 1.28, sivu 7).

2. Käytävä

Käytävien vapaa leveys rakennuksen tiloissa on enemmän kuin 900 mm (suositus on 900 mm tai enemmän) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 2. käytävä, kohta 2.1, sivu 1). Käytävien vapaa korkeus on enemmän kuin 2200 mm (suositus on 2200 mm tai enemmän) (kohta 2.2, sivu 1). Käytävien istuinten korkeudet ovat 420 mm (suositukset ovat 300/450/500–550 mm) (kohta 2.7, sivu 1).

3. Ovi

Iso osa Kaskelan ovista on raskaita ja tällaisia ovia löytyy auditoriosta, sisäänkäynnistä rakennukseen, ruokalasta, henkilökunnan tilojen väliovista sekä opetustilojen ovista (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 3. ovi, kohta 3.5, sivu 1). Muussa osassa Kaskelassa, ovet ovat kyseisiä ovia kevyempiä käyttää.

Henkilökunnan tiloihin johtavan välioven vapaa leveys on 900 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) rakennuksen 2. kerroksessa (kohta 3.3, sivu 1). Tämän oven kynnyks on 30 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1). Tämän oven painikkeen korkeus on 1070 mm (suositus on 850 mm) (kohta 3.5, sivu 1).

Henkilökunnan tilojen työhuoneiden ovien vapaa leveys on 900 mm:ä (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1). Näiden työhuoneiden ovien kynnykset ovat 20 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1).

Auditorion oven vapaa leveys on 860 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1). Auditorion oven kynnyks on 40 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1). Tämän oven painikkeen korkeus on >850 mm (suositus on 850 mm) (kohta 3.5, sivu 1).

Opetustilojen ovien vapaa leveys on 860 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1). Näiden ovien kynnyksen korkeus on > 20 mm (suositus on 20 mm

tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1). Näiden ovien vetimet ovat 850 mm:ssä (suositus on 850 mm) (kohta 3.5, sivu 1).

Ruokalan oven vapaa leveys on 900 mm ja ravintolan oven vapaa leveys on 1550 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1). Näiden ovien kynnykset ovat > 20 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1). Molemmissa ovissa painikkeet ovat 850 mm:n korkeudella (suositus on 850 mm) (kohta 3.5, sivu 1).

Esteettömän wc:n oven vapaa leveys on 910 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1).

4. Portaat

Kaskelan sisäportaat ovat suoravartiset (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 4. portaat, kohta 4.2, sivu 1) ja porrasaskelmia on 10 kpl/kerros (kohta 4.3, sivu 1). Näissä sisäportaissa on välitasanne 10 nousuportaan jälkeen (suositus on 10–15 nousua) (kohta 4.4, sivu 1). Näiden portaiden leveys on 1700 mm (suositus on 1200 mm tai enemmän) (kohta 4.5, sivu 1), porrasaskelmien nousukorkeus on 140–145 mm (suositus on 160 mm tai vähemmän) (kohta 4.6, sivu 1) ja porrasaskelmien etenemäsyvyys on 330–360 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) (kohta 4.7, sivu 1). Näiden sisäportaiden käsijohteiden korkeus on 1000 mm (suositus on 700 ja 900 mm) (kohta 4.13, sivu 1). Ko. käsijohteet jatkuvat portaiden alkamis- ja päättymiskohdan yli 100 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) (kohta 4.13, sivu 1). Sisäportaiden käsijohteiden ympäröimä on > 160 mm (suositus on 120–160 mm) (kohta 4.13, sivu 1). Näiden käsijohteiden etäisyys seinästä on 50 mm (suositus on 45 mm tai enemmän) (kohta 4.13, sivu 1).

Auditorion katsomon (yleisöpaikat) portaissa on välitasanne 13 nousuportaan jälkeen (suositus on 10–15 nousua) (kohta 4.4, sivu 1). Auditorion sisäportaiden leveys on suosituksen mukainen (suositus on 1200 mm tai enemmän) (kohta 4.5, sivu 1).

5. Luiska

Kaskelassa ei ole luiskaa.

6. Hissi

Kaskelassa ei ole hissiä (on tällä hetkellä rakenteilla).

Tila

Kaskelan tiloihin kuuluvat henkilökunnan tilat (ks. henkilökunnan tilat, sivu 38), opetustilat (ks. opetustilat, sivu 37), auditorio (ks. auditorio, sivu 37) ja ruokailutilat (ks. ravintola ja kahvilatilat, sivu 37). Kulkua kaikkiin näihin tiloihin ei ole opastettu rakennuksen ala-aulan kulkuopasteella (rakennuksen yleisopaste) (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale tila, kohta opastus, sivu 1).

7. Säilytystilat/vaatenaulakot

Kaskelan säilytystiloista tai vaatenaulakoista emme tehneet mittauksia.

8. Asiointitila

Osa Kaskelan asiointitiskistä on madallettu 800 mm:n korkeudelle lattiasta (suositus on 750–800 mm) (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 8. asiointitilat, kohta 8.3, sivu 2). Odotustilan vapaan tilan leveys on vähemmän kuin 1500 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 8.4, sivu 3). Odotustilassa on erikorkuisia istuimia ja niiden korkeudet ovat 450–550 mm (suositus on 300/450/500–550 mm) (kohta 8.16, sivu 3).

9. Kokoushuone

Kaskelassa ei ole kokoushuonetta.

10. Auditorio

Auditorion oman huone- eli tilaopasteen tekstin korkeus lattiasta on 1500 mm (suositus on 1400–1600 mm) ja sen tekstin kirjasinkoko on 50 mm sitä välittömästä läheisyydestä katsottaessa (suositus on 15 mm, 25–40 mm) (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 10. auditorio, kohta 10.1, sivu 1). Auditorio katsomo-osa on nousevalattiainen ja katsomon porrasaskelmien lukumäärä on 13. Auditorion sisäportaiden porrasaskelmien lukumäärä on 8 (kohta 10.9, sivu 3). Kaskelan auditorion katsomossa tai sisäportaissa ei ole lainkaan välitasanteita.

Auditorion katsomon (yleisöpaikat) portaiden leveys on 1200 mm (suositus on 1200 mm tai enemmän). Näiden porrasaskelmien nousukorkeus on 140 mm (suositus on 160 mm tai vähemmän) ja näiden porrasaskelmien etenemäsyvyys on 290 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) (kohta 10.9, sivu 3). Auditorion kynnyksen korkeus, painikkeen korkeus ja oven vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 36.

11. Opetustila

Kaskelan opetustilojen huone- eli tilaopasteiden korkeus lattiasta on 2000 mm (suositus on 1400–1600 mm) ja niiden kirjasinkoko on 60 mm 1–3 m:n katseluetäisyydeltä (suositus on 70–100 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 11. opetustilat, kohta 11.0, sivu 1). Opetustilojen kynnysten korkeudet, painikkeen korkeudet ja ko. ovien vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 36.

12. Ravintola- ja kahvilatilat

Ravintolassa ja ruokalassa vapaan tilan leveys on molemmissa tiloissa enemmän kuin 1500 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 12.4, sivu 2) ja vapaan tilan syvyys näissä tiloissa on enemmän kuin 1500 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 12. ravintola ja kahvilatilat, kohta 12.5, sivu 2). Kulkuväylän vapaa leveys kalusteiden kohdalla on molemmissa tiloissa enemmän kuin 900 mm (suositus on 900 mm tai enemmän) (kohta 12.11, sivu 3). Ravintolan ja ruokalan kynnysten korkeudet, painikkeiden korkeus ja ko. ovien vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 36. Ravintolan ja ruokalan kerroskulkuopasteiden korkeussijaintia lattiasta ja niiden kirjasinkokoa ei ole mitattu. Ravintolan ja ruokalan itsepalvelutiskien korkeudet ovat molemmissa tiloissa 900 mm (suositus on 750–900 mm) (kohta 12.12, sivu 3). Ravintolassa kassan korkeus on 1100 mm (suositus on 750–900 mm) (kohta 12.13, sivu 3). Molemmissa tiloissa istuinten korkeudet ovat 470 mm (suositus on 300/450/500–550 mm) (kohta 12.18, sivu 4). Molempien tilojen pöytien korkeudet ovat 730 mm (suositus on 800 mm) (kohta 12.24, sivu 4). Näiden pöytien vapaan polvitilan korkeudet ovat molemmissa 700 mm (suositus on 670 mm tai enemmän) (kohta 12.25, sivu 4). Vapaan polvitilan syvyys on 400 mm kummassakin (suositus on 600 mm tai enemmän) (kohta 12.26, sivu 4) ja vapaan polvitilan leveys on 740 mm ravintolassa ja 800 mm ruokalassa (suositus on 800 mm tai enemmän) (kohta 12.27, sivu 4).

13. Kirjasto

Kaskelassa ei ole kirjastoa.

14. Näyttelytila

Kaskelassa ei ole näyttelytilaa.

15. Henkilökunnan tilat

Henkilökunnan tilojen huone- eli tilapasteiden tekstin korkeudet lattiasta ovat 1390 mm (suositus on 1400–1600 mm) ja tekstin kirjasinkoko on 17 mm sitä välittömästi läheisyydestä katsottaessa (suositus on 15 mm, 25–40 mm) (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 15. henkilökunnan tilat, kohta 15.1, sivu 1). Näihin tiloihin johtavan 2. kerroksen välioiven kynnyksen korkeus, painikkeen korkeus ja ko. oven vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 35. Henkilökunnan tiloissa olevien työhuoneiden kynnysten korkeus ja näiden ovien vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 35.

16. Esteetön WC

Vapaan tilan leveys wc-istuimen edessä on 1680 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 16. esteetön wc, kohta 16.15, sivu 2) ja vapaan tilan syvyys wc-istuimen edessä on 2100 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 16.16, sivu 2). Vapaa tila esteettömän wc-istuimen ja seinän välillä, vasemmalla puolella on 570 mm (suositus on 800 mm tai enemmän) (kohta 16.17, sivu 2) ja oikealla puolella mitta on 770 mm (suositus on 800 mm tai enemmän) (kohta 16.18, sivu 2). Vapaa tila wc-istuimen ja seinän välillä, istuimen takana on 230 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) (kohta 16.19, sivu 2).

Wc-istuimen korkeus on 480 mm (suositus on 480–500 mm) (kohta 16.20, sivu 3). Käsitukien korkeus on 680 mm (suositus on 800 mm tai enemmän) ja käsitukien välinen etäisyys on 525 mm (suositus on 600 mm tai enemmän) (kohta 16.22, sivu 3). Wc-istuimen käsituet ulottuvat yli 200 mm etureunan ohitse (suositus on 200 mm tai

enemmän) (kohta 16.22, sivu 3). Wc-istuimelta matkaa pesualtaalle on 1500 mm (suositus 300 mm tai vähemmän) (kohta 16.26, sivu 3).

Pesualtaan edessä vapaan tilan leveys on 1200 mm (suositus on 1200 mm tai enemmän) ja vapaan tilan syvyys pesualtaan edessä on 2060 mm (suositus on 1200 mm tai enemmän) (kohta 16.29, sivu 3). Pesualtaan korkeus lattiasta on 810 mm (suositus on 800 mm) ja tämän alla oleva vapaan polvitilan korkeus on 670 mm (suositus on 670 mm tai enemmän) (kohta 16.29, sivu 3). Pesualtaan alla olevan vapaan polvitilan syvyys on 430 mm (suositus on 600 mm tai enemmän) ja pesualtaan vapaan polvitilan leveys on 920 mm (suositus on 800 mm tai enemmän) (kohta 16.29, sivu 3).

Saippuatelineen korkeus on 990 mm (suositus on 900 mm) (kohta 16.30, sivu 4) ja käsipyhätelineen käyttökorkeus on 1300 mm (suositus on 900 mm) (kohta 16.31, sivu 4). Wc-tilasta löytyy puolipeili ja tämän alareunan korkeus lattiasta on 1080 mm (suositus on 800–900 mm) ja peilin yläreunan korkeus lattiasta on 2100 mm (suositus on 2000 mm tai enemmän) (kohta 16.36, sivu 4). Tämän wc:n oven vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 36.

17. Pukeutumis- ja peseytymistilat

Emme tehneet lainkaan mittauksia Kaskelan pukeutumis- ja peseytymistiloista.

18. Sauna

Kaskelassa ei ole saunaa.

19. Uima-allastila

Kaskelassa ei ole uima-allasta.

20. Opastus

Kaskelassa on kaiken kaikkiaan viidenlaisia kulkuopasteita (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 20. opastus). Ensimmäinen näistä on Kaskelan pääsisäänkäynnin kulkuopaste (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille, eli ulko-

oven luokse) (ks. sisäänkäynti, sivu 33). Toinen näistä on sisäänkäynnin kulkuopaste (tässä lukee Kaskela) (nyt olemme siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) (ks. sisäänkäynti, sivu 33). Kolmas näistä on rakennuksen yleisopaste (ala-aulan kulkuopaste) (ks. sisäänkäynti, sivu 33). Neljänsiä näistä ovat rakennuksen kerroskohtaiset kulkuopasteet. Kaskelan kerroskohtaiset kulkuopasteet sijaitsevat 2–4 kerroksissa, toisen kerroksen kerrosopaste (ks. tila, sivu 80), kolmannen ja neljännen kerroksen kerrosopasteet (ks. tila, sivu 80). Lisäksi Kaskelassa on huone- eli tilaopasteita auditoriossa (ks. auditorio, sivu 37), opetustiloissa (ks. opetustilat, sivu 37), ja henkilökunnan tiloissa (ks. henkilökunnan tilat, sivu 38).

21. Paloturvallisuus ja esteettömyys

Kaskelassa ei ollut mitään mitattavaa liittyen sen mittaominaisuuksiin (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 21. paloturvallisuus ja esteettömyys).

6.2 Tulokset urheiluhallista

6.2.1 Näkövammaisen henkilön havainnot Urheiluhallista

1. Sisäänkäynti

Sisäänkäynti hahmottuu rakennuksen julkisivusta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 1. sisäänkäynti, kohta 1.0, sivu 1). Sisäänkäynti on valaistu (kohta 1.2, sivu 1) ja tätä on mahdollista käyttää itsenäisesti (kohta 1.3, sivu 1). Ulkona oleva kulkuopaste (nyt olemme siis kulkuväylällä, josta siirryimme sen ohjaamana Urheiluhallin ulko-oven luo, sen viereen) on helposti havaittavassa paikassa (kohta 1.4, sivu 1) ja se on läheltä katsottavissa (kohta 1.4, sivu 1). Siinä on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 1.4, sivu 1), mutta siinä ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta ja sitä ei ole myöskään tasaisesti valaistu (kohta 1.4, sivu 1). Tässä opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 1.4, sivu 1). Tämän opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä

siinä ole ilmoitettu etäisyyttä rakennuksen pääsisäänkäynnille, ulko-ovelle (kohta 1.4, sivu 1).

Urheiluhallin sisäänkäynti on merkitty kulkuopasteella (jossa lukee Urheiluhalli) (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) (kohta 1.5, sivu 1). Tämä opaste ei ole helposti havaittavassa paikassa, eikä se ole läheltä katsottavissa (kohta 1.4, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta ja tekstin ja taustan välillä ei ole kontrastia (kohta 1.5, sivu 1). Lisäksi opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä se ole tasaisesti valaistu (kohta 1.5, sivu 1). Sen yhteydessä ei ole ääniopastetta, eli ns. äänimajakkaa (kohta 1.6, sivu 1).

Sisäänkäynnin yhteydessä ei ole ohjaavaa pintamateriaalia (kohta 1.7, sivu 1).

Rakennuksen yleisopaste (jatkossa käytämme tästä nimitystä tuulikaapin kulkuopaste) on tuulikaapissa (kohta 1.8, sivu 2). Tämä opaste ei sijaitse helposti havaittavassa paikassa (kohta 1.8, sivu 2). Mutta se on läheltä katsottavissa (kohta 1.8, sivu 2). Tässä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 1.8, sivu 2). Tässä opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä ja sen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 1.8, sivu 2), mutta sitä ei ole tasaisesti valaistu (kohta 1.8, sivu 2). Tämän opasteen yhteydessä rakennuksen sisällä, tuulikaapissa on pohjapiirros rakennuksesta (kohta 1.9, sivu 2). Tämän opasteen yhteydessä ei ole tunnisteltavaa kohokarttaa (kohta 1.10, sivu 2) tai tunnisteltavaa rakennuksen pienoismallia (kohta 1.11, sivu 2). Urheiluhalliin ulkoa tultaessa, sen sisäänkäynnin yhteydessä ei ole ulkoportaita (kohta 1.12, sivu 3), eikä luiskaa (kohta 1.14, sivu 4), vaan lievästi kalteva ylöspäin menevä betonilla päällystetty kulkuväylä rakennuksen ulko-ovelle.

Rakennuksen ulko-oven sisäänkäynnin edusta on tasainen (kohta 1.16, sivu 5).

Sisäänkäynnin yhteydessä on pyörien säilytysalue (kohta 1.18, sivu 5). Pyörien säilytysalue ei ole merkattu kulkuväylän pintaan materiaali- ja tummuuskontrastilla (kohta 1.18, sivu 5). Rakennuksen ulko-ovi, sisäänkäynti rakennukseen ei ole helposti hahmotettavissa (kohta 1.20, sivu 6), koska se on läpinäkyvä, eikä siinä ole kontrastimerkintöjä (kohta 1.27, sivu 7). Rakennuksen tuulikaapin sisäovi on helposti

hahmotettavissa (kohta 1.28, sivu 7). Rakennuksen sisäänkäynnin yhteydessä olevassa ulko-ovessa ei ole ovikelloa (kohta 1.29, sivu 7), ja, eikä myöskään summeria/ovipuhelinta (kohta 1.30, sivu 7). Lisäksi tämän yhteydestä ei löydy työaikapäätettä/kulunvalvontalaitetta (kohta 1.31, sivu 8).

2. Käytävä

Käytävän pintamateriaali on kova, tasainen ja luistamaton (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 2. käytävä, kohta 2.0, sivu 1). Rakennuksen aulan käytävän istuinten alue erottuu huonosti tummuuskontrastina käytävän pintamateriaalista (kohta 2.7, sivu 1). Aulakäytävän kalusteista vain pöydät erottuvat tummuuskontrastina taustasta (kohta 2.7, sivu 1). Rakennuksen käytävillä ei ole valaistuksen ohjausta esim. liiketunnistinta (kohta 2.9, sivu 2). Urheiluhallin käytävillä valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta 2.10, sivu 2). Väri- ja kontrastierot helpottavat käytävän tilojen hahmottamista (kohta 2.11, sivu 2). Rakennuksen käytävillä ei myöskään ole näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia lattiassa tai tummuuskontrastina erottuvaa opasteraitaa seinässä (kohta 2.12, sivu 2).

3. Ovi

Urheiluhallin opetustilan (luentokaaren luentosalit 12–16) ovet eivät ole helposti hahmotettavissa (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 3. ovi, kohta 3.0, sivu 1). Näiden ovien painikkeet erottuvat tummuuskontrastina taustastaan (kohta 3.5, sivu 1).

Auditorion ovet ovat helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1). Auditorion ovien painikkeet eivät erotu taustastaan (kohta 3.5, sivu 1).

Henkilökunnan (testausasema) tiloihin johtava väliovi ei ole helposti hahmotettavissa ja henkilökunnan työhuoneiden ovet ovat myös heikosti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1). Henkilökunnan työhuoneiden ovien painikkeet erottuvat heikosti taustastaan (kohta 3.5, sivu 1).

Rakennuksen esteettömän wc:n ovi ei ole helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1).

Rakennuksen pukeutumis- ja peseytymistilojen ovet eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta 3.0, sivu 1).

4. Portaat

Urheiluhallin sisäportaiden nousu ja askelrytmi eivät pysy tasaisina (ks. 1 ESKEH- liite kartoituslomake kappale 4. portaat, kohta 4.8, sivu 1). Näissä portaissa on ajoittain avoaskelmia (kohta 4.9, sivu 1) sekä lievästi ulkonevia reunoja (kohta 4.10, sivu 1). Näiden portaiden askelmissa ei ole kontrastiraitoja (kohta 4.11, sivu 1). Käsijohteita on portaan molemmilla puolilla (kohta 4.13, sivu 1). Vasen käsijohteista yläkertaan, auditorioon mentäessä ei erotu lainkaan (kohta 4.13, sivu 1). Auditorion käsijohteet eivät jatku portaiden päissä yli portaiden päättymiskohdan (kohta 4.13, sivu 1). Kellarikerrokseen, alaspäin menevien portaiden käsijohteet eivät jatku portaiden yli niiden alkamis- ja päättymiskohdassa (kohta 4.13, sivu 1). Nämä portaat ovat valaistut (kohta 4.14, sivu 1).

5. Luiska

Urheiluhallissa on yksi ulkoluiska, mutta tätä ei käsitellä tarkemmin näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta, koska hän tuli rakennuksen sisään ja ulos ulko-oven kautta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 5. luiska, kohta 5.0, sivu 1).

6. Hissi

Urheiluhallissa ei ole hissiä.

Tila

Tiloilla tarkoitetaan Urheiluhallissa sisäjuoksurataa katutasossa, 1. kerroksessa ja liikuntatiloja ko. rakennuksen alakerrassa, eli kellarikerroksessa. Kulku alakerran liikuntatiloihin on opastettu kellarikerroksessa kulkuväylän sivulla sijaitsevalta kerroskohtaisella kulkuopasteella (toimii myös samalla huone- eli tilaopasteena) (ks. liite

1 ESKEH- kartoituslomake kappale tila, kohta opastus, sivu 1). Tämä opaste on helposti havaittavassa paikassa, mutta etäisyyksiä ko. tilan kohteisiin ei ole lainkaan merkitty (kohta opastus, sivu 1). Tämä opaste on läheltä katsottavissa (kohta opastus, sivu 1). Tämän opasteen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta opastus, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty kohokirjoitusta, symboleja tai pistekirjoitusta (kohta opastus, sivu 1). Lisäksi tässä opasteessa ei ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä, eikä sitä ole lainkaan valaistu (kohta opastus, sivu1).

Sisäjuoksuradan huone- eli tilaopaste ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle, vaan kulkuväylän yläpuolelle (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Tässä opasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä ja siinä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Tämän opasteen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1). Siinä ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, eikä sitä ole tasaisesti valaistu (kohta tilaopaste/huoneopaste, sivut 1-2). Näihin tiloihin on esteetön pääsy suoraan aulasta tai käytävältä (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2).

Valaistus ei ole tasainen sisäjuoksuradalla tai liikuntatiloissa ja näihin saattaa jäädä katvealueita (kohta valaistus, häikäisy ja kontrastit, sivu 4). Valaistus on häikäisemätön näissä tiloissa (kohta valaistus, häikäisy ja kontrastit, sivu 4). Sisäjuoksuradalla sen seinän ja katon väri- ja kontrastierot eivät helpota tämän tilan hahmottamista (kohta valaistus, häikäisy ja kontrastit, sivu 4). Sisäjuoksuradan lattia erottuu selvästi sen seinistä ja katosta (kohta valaistus, häikäisy ja kontrastit, sivu 4).

7. Säilytystilat/vaatenaulakot

Kulkua näihin tiloihin ei ole opastettu (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 7 säilytystilat/vaatenaulakot, kohta 7.0, sivu 1). Säilytystilojen kaappien numerot eivät ole käsin tunnistettavissa (kohta 7.5, sivu 2). Vaatenaulakot eivät ole sijoitetut niin, etteivät ne aiheuttaisi törmäysvaaraa (kohta 7.6, sivu 2). Peilin yhteydessä ei ole häikäisemätöntä valaisinta (kohta 7.9, sivu 2). Vaatenaulakoiden valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta 7.11, sivu 3).

8. Asiointitila

Kulku tähän tilaan ei ole opastettu (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 8. asiointitila, kohta 8.1, sivu 1). Asiointitilaan (palvelutiskille) ei johda näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia tai kuviota, kuten opasteraitaa (kohta 8.1, sivu 1). Asiointitiski erottuu tummuuskontrastina ympäristöstään (kohta 8.3, sivu 2). Asiointitiskillä on kohde -/vyöhykevalo (kohta 8.8, sivu 2).

Odotustilan istuimet eivät erotu tummuuskontrastina taustastaan (kohta 8.16, sivu 3). Muut kalusteet erottuvat tummuuskontrastina taustastaan (kohta 8.16, sivu 3). Odotustilassa valaistus ei ole tasainen ja tähän tilaan jää katvealueita (kohta 8.26, sivu 4). Odotustilan valaistus on häikäisemätön (kohta 8.26, sivu 4). Asiointitilan väri- ja kontrastierot helpottavat tilan hahmottamista (kohta 8.27, sivu 4). Odotustilan kulkureitillä ei ole näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia tai kuviota, kuten opasteraitaa (kohta 8.28, sivu 4).

9. Kokoushuone

Urheiluhallissa ei ole kokoushuoneita.

10. Auditorio

Auditorioon on opastus rakennuksen asiointitilasta lähtien ja tämä kerroskulkuopaste on helposti havaittavassa paikassa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 10. auditorio, kohta 10.0, sivu 1). Tässä opasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä. Siinä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä ja sen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 10.0, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 10.0, sivu 1). Tätä opastetta ei ole myöskään tasaisesti valaistu (kohta 10.0, sivu 1).

Auditorion kahdessa huone- eli tilaopasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä ja näissä opasteissa on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 10.1, sivu 1). Näissä opasteissa ei ole käytetty symboleja tai kohokirjoitusta (kohta 10.1, sivu 1), eikä pistekirjoitusta (kohta 10.1, sivu 2). Niitä ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle (kohta 10.1, sivu 1). Niiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä niitä ole tasaisesti valaistu (kohta 10.1, sivu 2). Auditorioon on esteetön pääsy aulasta ja käytävältä (kohta 10.2, sivu 2). Auditorion ovet ovat helposti hahmotettavissa (kohta

10.3, sivu 2). Auditorion ovien painikkeet eivät erotu selkeästi taustastaan (kohta 10.8, sivu 2).

Auditorion portaissa, tämän tilan sisällä ei ole käsijohteita keskellä, vaan ne sijaitsevat reunoissa seinustalla. Auditorion katsomon jokaisen askelman reunassa on kontrastiraita (kohta 10.9, sivu 3). Seinustalla olevat käsijohteet eivät erotu tummuuskontrastina taustastaan (kohta 10.9, sivu 3). Auditorion sisäportaita ei ole valaistu, eikä myöskään sen porrasaskelmia (kohta 10.9, sivu 3). Auditorion valaistus on tasainen ja häikäisemätön lukuun ottamatta katsomon ylätasannetta (kohta 10.34, sivu 6). Auditorion katsomon ylätasanteelle jää pimeitä katvealueita (kohta 10.34, sivu 6) ja lisäksi katsomon tuolit eivät erotu taustastaan tässä kohtaa auditoriota (kohta 10.35, sivu 6).

11. Opetustila

Kulku rakennuksen opetustilaan on opastettu rakennuksen yleisopasteelta (tuulikaapin kulkuopaste) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomakkeet kappale 11. opetustila, kohta 11.0, sivu 1).

Opetustiloihin on oma kerroskohtainen kulkuopaste, joka sijaitsee sen kulkuväylän yläpuolella (kohta 11.0, sivu 1). Tässä opasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä. Siinä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä, sen pinta on himmeä ja häikäisemätön, ja se on tasaisesti valaistu (kohta 11.0, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty symboleja (kohta 11.0, sivu 1).

Opetustilojen huone- eli tilaopasteet eivät ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle (kohta 11.1, sivu 1) ja näiden opasteiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön. Ne eivät ole tasaisesti valaistu (kohta 11.1, sivu 2). Niissä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta (kohta 11.1, sivu 1) tai pistekirjoitusta (kohta 11.1, sivu 2), eikä niissä ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä (kohta 11.1, sivu 1).

Sisäänkäynnin ovi opetustiloihin (väliovi) ei ole helposti hahmotettavissa (kohta 11.3, sivu 2). Opetustilojen ovet eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta 11.3, sivu 2).

Opetustilojen ovien painikkeet erottuvat selkeästi taustastaan (kohta 11.8, sivu 2). Opetustilojen pöydät erottuvat huonosti taustastaan (kohta 11.13, sivu 3). Kalusteet erottuvat tummuuskontrastina taustastaan (kohta 11.13, sivu 3). Opetustilojen valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta 11.36, sivu 4). Väri- ja kontrastierot helpottavat kalusteiden osalta tilan hahmottamista (kohta 11.37, sivu 4).

12. Ravintola- ja kahvilatilat

Urheiluhallissa ei ole ravintolaa, ruokalaa tai kahvilaa.

13. Kirjasto

Urheiluhallissa ei ole kirjastoa.

14. Näyttelytilat

Urheiluhallissa ei ole näyttelytilaa.

15. Henkilökunnan tilat

Kulku henkilökunnan tiloihin on opastettu omalla kerroskohtaisella kulkuopasteella (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 15. henkilökunnan tilat, kohta 15.0, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta (kohta 15.1, sivu 1) tai pistekirjoitusta (kohta 15.1, sivu 2). Tätä opastetta ei ole myöskään tasaisesti valaistu (kohta 15.1, sivu 2).

Henkilökunnan tilan huoneet on merkitty huone- eli tilaopastein (kohta 15.1, sivu 1). Näissä opasteissa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta (kohta 15.1, sivu 1) tai pistekirjoitusta (kohta 15.1, sivu 2). Henkilökunnan tiloihin on esteetön pääsy aulasta ja käytäviltä (kohta 15.2, sivu 2). Väliovi, joka johtaa henkilökunnan tiloihin (testausasemalle) ei hahmotu hyvin (kohta 15.3, sivu 2). Muutkaan henkilökunnan tilojen ovet (työntekijöiden ovet) eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta 15.3, sivu 2). Myöskään näiden työntekijöiden ovien painikkeet eivät erotu taustastaan (kohta 15.8, sivu 2). Henkilökunnan tilojen käytävillä (kulkureiteillä) ei ole näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia tai kuviota, kuten opasteraitaa (kohta 15.54, sivu 5).

16. Esteetön wc

Wc-tilaan on esteetön pääsy suoraan aulasta ja käytäviltä (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 16. esteetön wc, kohta 16.0, sivu 1). Kerroskohtaista kulkuopastetta wc-tilaan ei ole ja ainoastaan wc-tilan ovesa on huone- eli tilaopaste (kohta 16.3, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty pistekirjoitusta, kohokirjoitusta tai symboleja (kohta 16.4, sivu 2). Lisäksi tämä opaste ei ole tasaisesti valaistu (kohta 16.4, sivu 2). Wc:n ovi ei ole helposti hahmotettavissa (kohta 16.5, sivu 2). Wc-tila ei ole peilikuvatyypinen (kohta 16.14, sivu 2). Wc-tilan valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta 16.41, sivu 6). Väri- ja kontrastierot eivät helpota tilan hahmottamista (kohta 16.42, sivu 6). Wc-tilassa on kontrasti lattian ja seinän välillä. Kalusteet erottuvat tummuuskontrastina lattiasta ja seinistä lukuun ottamatta käsienpesuallasta (kohta 16.42, sivu 6). Wc-tilassa ei ole automaattista valaistusta ja valokatkaisin ei erotu tummuuskontrastina seinästä (kohta 16.43, sivu 6).

17. Pukeutumis- ja peseytymistilat

Pukeutumis- ja peseytymistilojen yhteydessä ei ole esteetöntä wc:tä (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 17. pukeutumis- ja peseytymistilat, kohta 17.0, sivu 1). Kulkua näihin tiloihin ei ole opastettu (kohta 17.2, sivu 1). Näissä tiloissa on huone- eli tilaopasteet (kohta 17.3, sivu 2). Nämä opasteet eivät ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle ja niissä ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 17.3, sivu 2). Niissä on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä. Niissä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä ja niiden pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 17.3, sivu 2). Lisäksi ne eivät ole tasaisesti valaistut (kohta 17.3, sivu 2). Pukeutumistilojen ovet eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta 17.4, sivu 2).

Pukeutumistilan kalusteista vaatenaulakot eivät ole sijoitettu siten, etteivät ne aiheuttaisi törmäysvaaraa (kohta 17.18, sivu 3). Pukeutumistilan kalusteet erottuvat tummuuskontrastina taustastaan (kohta 17.21, sivu 3). Pukeutumistilan peilin yhteydessä ei ole häikäisemätöntä valaisinta (kohta 17.25, sivu 4). Pukeutumistilan valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta 17.27, sivu 4). Väri- ja kontrastierot helpottavat pukeutumistilan hahmottamista (kohta 17.28, sivu 4). Pukeutumistilan kalusteet erottuvat tummuuskontrastina lattiasta ja seinistä (kohta 17.28, sivu 4). Pukeutumistilan lattiat ja seinät erottuvat huonosti väri- ja kontrastieroina tilasta (kohta

17.28, sivu 4). Pukeutumistiloista ei löydy automaattista valaistusta (kohta 17.29, sivu 4).

Peseytymistilojen ovet eivät ole helposti hahmotettavissa (kohta 17.30, sivu 5).

Peseytymistilojen lattia on märkänäkin luistamaton (kohta 17.41, sivu 5).

Peseytymistilojen valaistus on tasainen ja häikäisemätön (kohta 17.66, sivu 6).

Peseytymistiloissa väri- ja kontrastierot helpottavat tilan hahmottamista (kohta 17.67, sivu 6). Kontrastien suhteen lattiat ja seinät erottuvat heikosti toisistaan (kohta 17.67, sivu 6). Peseytymistiloissa varusteet eivät erotu tummuuskontrastina lattiasta tai seinistä (kohta 17.67, sivu 6). Valokatkaisija ei erotu tummuuskontrastina seinästä (kohta 17.68, sivu 7). Peseytymistiloissa ei ole automaattista valaistusta (kohta 17.68, sivu 7). Lisäksi tästä tilasta ei löydy hälytyslaitetta, jolla voi hälyttää apua ongelmatilanteissa (kohta 17.69, sivu 7).

18. Sauna

Urheiluhallissa ei ole saunaa.

19. Uima-allastila

Urheiluhallissa ei ole uima-allasta.

20. Opastus

Ulkona oleva kulkuopaste (nyt olemme siis kulkuväylällä, josta siirryimme sen ohjaamana Urheiluhallin ulko-oven luo, sen viereen) on helposti havaittavassa paikassa ja se on läheltä katsottavissa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 20. opastus, kohta 20.0, sivu 1). Siinä on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 20.0, sivu 1), mutta siinä ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta ja sitä ei ole myöskään tasaisesti valaistu (kohta 20.0, sivu 1). Tässä opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 20.0, sivu 1). Tämän opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä siinä ole ilmoitettu etäisyyttä rakennuksen pääsisäänkäynnille, ulko-ovelle (kohta 20.0, sivu 1).

Urheiluhallin sisäänkäynti on merkitty kulkuopasteella (jossa lukee Urheiluhalli) (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän

ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) (kohta 20.1, sivu 1). Tämä opaste ei ole helposti havaittavassa paikassa, eikä se ole läheltä katsottavissa (kohta 20.1, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta ja tekstin ja taustan välillä ei ole kontrastia (kohta 20.1, sivu 1). Lisäksi opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä se ole tasaisesti valaistu (kohta 20.1, sivu 1).

Rakennuksen yleisopaste (jatkossa käytämme tästä nimitystä tuulikaapin kulkuopaste) on tuulikaapissa (kohta 20.2, sivu 1). Tämä opaste ei sijaitse helposti havaittavassa paikassa (kohta 20.2, sivu 1). Se on läheltä katsottavissa (kohta 20.2, sivu 1). Tässä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 20.2, sivu 2). Tässä opasteessa on kontrasti tekstin ja taustan välillä ja sen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.2, sivu 2). Se ei ole tasaisesti valaistu (kohta 20.2, sivu 2). Tämän opasteen yhteydessä on pohjapiirros rakennuksesta (kohta 20.3, sivu 2). Tunnusteltavaa kohokarttaa (kohta 20.4, sivu 2) tai rakennuksen pienoismallia ei ole (kohta 20.5, sivu 2).

Kellarikerroksen oma kerroskohtainen kerroskulkuopaste (toimii samalla tila- eli huoneopasteena) on helposti havaittavassa paikassa (kohta 20.6, sivu 2). Tämä opaste on läheltä katsottavissa (kohta 20.7, sivu 2). Tämän opasteen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.7, sivu 2). Tässä opasteessa ei ole käytetty kohokirjoitusta, symboleja tai pistekirjoitusta (kohta 20.7, sivu 2). Lisäksi siinä ei ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä, eikä sitä ole lainkaan valaistu (kohta 20.7, sivu 2).

Rakennuksen 1. kerroksessa olevassa auditorion omassa kerroskohtaisessa kerroskulkuopasteessa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 20.7, sivu 2). Tämä opaste ei ole tasaisesti valaistu (kohta 20.7, sivu 2).

Opetustiloihin on oma kerroskulkuopasteensa (kohta 20.7, sivu 2). Tässä opasteessa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä. Siinä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä ja sen pinta on himmeä ja häikäisemätön. Se on tasaisesti valaistu (kohta 20.7, sivu 2). Siinä ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 20.7, sivu 2).

Henkilökunnan tiloihin johtavan välioiven kerroskulkuopasteessa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 20.7, sivu 2). Sitä ei ole tasaisesti valaistu (kohta 20.7, sivu 2).

Sisäjuoksuradan huone- eli tilaopaste ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle ja siinä ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 20.11, sivu 3). Siinä on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä. Siinä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä ja sen pinta on himmeä ja häikäisemätön (kohta 20.11, sivu 3). Sitä ei ole lainkaan valaistu (kohta 20.11, sivu 3).

Auditorion huone- eli tilaopasteissa on käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä ja niissä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä (kohta 20.11, sivu 3). Niissä ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 20.11, sivu 3). Niitä ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle (kohta 20.11, sivu 3). Niiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, ja eivätkä ne ole tasaisesti valaistut (kohta 20.11, sivu 3).

Opetustilojen huone- eli tilaopasteet eivät ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle (kohta 20.11, sivu 3) ja niiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä niitä ole tasaisesti valaistu (kohta 20.11, sivu 3). Niissä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 20.11, sivu 3), eikä niissä ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä (kohta 20.11, sivu 3).

Henkilökunnan tilojen huone- eli tilaopasteissa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta (kohta 20.11, sivu 3).

Esteettömän wc:n huone- eli tilaopasteessa ei ole käytetty pistekirjoitusta, kohokirjoitusta tai symboleja (kohta 20.11, sivu 3). Lisäksi sitä ei ole tasaisesti valaistu (kohta 20.11, sivu 3).

Rakennuksen virallisiin ilmoituksiin käytetty ilmoitustaulu ei ole selkeä (kohta 20.12, sivu 3). Sen nykyiset ilmoitukset ovat läheltä katsottavissa (kohta 20.13, sivu 3). Ilmoituksissa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (kohta 20.15, sivu 3).

Ilmoitustaulussa ei ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä (kohta 20.16, sivu 3) ja sitä ei ole tasaisesti valaistu (kohta 20.17, sivu 3).

21. Paloturvallisuus ja esteettömyys

Urheiluhallin omassa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa ei ole huomioitu juuri lainkaan liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden poistumista ja evakuointia hätätilanteessa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 21. paloturvallisuus ja esteettömyys, kohta 21.0, sivu 1). Palovaroittimen hälytys annetaan äänimerkillä (kohta 21.1, sivu 1). Siirtymisreitit, rakennuksen sisäportaat ovat esteettömiä näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta (kohta 21.2, sivu 1). Rakennuksessa ei ole hissiä siirtymiseen kerrokselta toiselle (kohta 21.2, sivu 1).

6.2.2 Liikuntavammaisen henkilön havainnot Urheiluhallista

1. Sisäänkäynti

Urheiluhallissa ei ole luiskaa sisäänkäynnin yhteydessä (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 1. sisäänkäynti, kohta 1.14, sivu 4). Sisäänkäynnin edusta ei ole tasainen, eikä sitä ole varustettu sulanapitojärjestelmällä (kohta 1.17, sivu 5).

Sisäänkäynnin läheisyydessä ei ole talvisin pyörien säilytysaluetta ja se sijaitsee kulkuväylän ulkopuolella (kohta 1.18, sivu 5). Sisäänkäynnin edustalla ei ole istuimia (kohta 1.19, sivu 5). Rakennuksen sisäänkäynnin ovi on sähköinen (kohta 1.27, sivu 6). Sisäänkäynnin yhteydessä on tuulikaappi (kohta 1.28, sivu 7). Sisäänkäynnin sähköinen ovi ei toimi avauspainikkeella (kohta 1.27, sivu 6).

2. Käytävä

Urheiluhallin käytävien pintamateriaali on kova, tasainen ja luistamaton (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 2. käytävä, kohta 2.0, sivu 1). Käytävä, joka johtaa henkilökunnan tiloihin (testausasema), niin siellä on käsijohteet (kohta 2.6, sivu 1). Muualla ko. rakennuksen käytävillä ei ole käsijohteita (kohta 2.6, sivu 1). Rakennuksen kellarikerroksen käytävällä on yksi penkki (kohta 2.7, sivu 1).

3. Ovi

Esteettömän wc-tilan oven sisäpuolella ei ole vaakasuuntaista lankavedintä pyörätuoli-ihmisiä varten (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 3. ovi, kohta 3.5, sivu 1).

4. Portaat

Rakennuksen sisäportaiden yhteydessä ei ole korvaavaa portaatonta yhteyttä pyörätuolia käyttävän henkilön kannalta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 4. portaat, kohta 4.1, sivu 1).

5. Luiska

Urheiluhallissa on yksi ulkoluiska, mutta tätä ei tarkemmin käsitellä pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme kannalta, koska hän tuli rakennuksen sisään ja ulos pääoiven kautta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 5. luiska).

6. Hissi

Urheiluhallissa ei ole hissiä.

Tila

Tiloilla tarkoitetaan Urheiluhallissa liikuntatiloja ko. rakennuksen alakerrassa, eli kellarikerroksessa sekä sisäjuoksurataa katutasossa, 1. kerroksessa.

Tutkimushenkilömme ei pystynyt itsenäisesti liikkumaan lainkaan rakennuksen kellarikerrokseen ja ollessaan (hänet siirrettiin ko. kerrokseen) tässä kerroksessa hänen liikkuminen oli melko hidasta käytävän ahtauden takia. Siten kellarin tiloihin ei ole esteetöntä pääsyä, suoraan aulasta tai käytävältä kenenkään pyörätuoli-ihmisen kannalta (ks. ESKEH- kartoituslomake kappale tila, kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2).

Kellarikerroksen liikuntatiloista ja katutason (1. kerros) sisäjuoksuradalta ei löydy erikorkuisia istuimia, eivätkä nämä istuimet ole korkeussäädettäviä (kohta kalusteet, sivu 3). Lisäksi näissä istuimissa ei ole käsinojia, eivätkä ne ole tasaisia istuinosaltaan (kohta kalusteet, sivu 3). Itse sisäjuoksuradalla tutkimushenkilömme kykeni liikkumaan itsenäisesti.

7. Säilytystilat/vaatenaulakot

Pukeutumistilassa on vaatenaulakot (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 7. säilytystilat/vaatenaulakot, kohta 7.6, sivu 2), mutta tutkimushenkilömme ei voinut

niitä käyttää liian suuren korkeussijainnin vuoksi (kohta 7.6, sivu 2). Säilytystilassa, jossa rakennuksen säilytyslokerot ovat, niin siellä ei ole istuimia (kohta 7.7, sivu 2), laskutasoa/hyllyä (kohta 7.8, sivu 2) tai peiliä (kohta 7.9, sivu 2).

8. Asiointitila

Asiointitila (asiointitiski) ei ole kahdella korkeudella, sillä matala osa siitä puuttuu pyörätuoli-ihmisille (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 8. asiointitila, kohta 8.3, sivu 2). Asiointitiskillä ei ole tukikaidetta (kohta 8.5, sivu 2). Asiointitilan yhteydessä on odotustila (kohta 8.13, sivu 3) ja tässä odotustilassa on istuimia (kohta 8.16, sivu 3).

9. Kokoushuone

Urheiluhallissa ei ole kokoushuonetta.

10. Auditorio

Tutkimushenkilömme ei pystynyt itsenäisesti liikkumaan rakennuksen 2. kerroksessa sijaitsevaan auditorioon, eikä sen katsomo-osaan. Auditoriossa ei ole esteettömiä paikkoja, joita esim. tutkimushenkilömme voisi käyttää (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 10. auditorio, kohta 10.15, sivu 5).

11. Opetustila

Rakennuksen opetustiloihin on esteetön pääsy aulasta ja käytävältä tutkimushenkilömme kannalta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 11. opetustila, kohta 11.2, sivu 2). Opetustilojen kalusteet ovat siirreltäviä (kohta 11.12, sivu 3). Näistä tiloista ei löydy erikorkuisia istuimia (kohta 11.14, sivu 3) tai korkeussäädettäviä istuimia (kohta 11.16, sivu 3) ja istuimissa ei ole käsinoja (kohta 11.18, sivu 3). Tiloissa olevat pöydät eivät ole korkeussäädettäviä (kohta 11.25, sivu 3).

12. Ravintola- ja kahvilatilat

Urheiluhallissa ei ole ravintolaa, ruokalaa tai kahvilaa.

13. Kirjasto

Urheiluhallissa ei ole kirjastoa.

14. Näyttelytila

Urheiluhallissa ei ole näyttelytilaa.

15. Henkilökunnan tilat

Henkilökunnantiloihin on esteetön pääsy aulasta ja käytävältä tutkimushenkilömme kannalta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 15. henkilökunnan tilat, kohta 15.2, sivu 2).

16. Esteetön wc

Wc-tilaan on esteetön pääsy aulasta ja käytävältä tutkimushenkilömme kannalta (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 16. esteetön wc, kohta 16.0, sivu 1). Esteetön wc ei ole käytettävissä ilman erillistä pyyntöä (kohta 16.2, sivu 1). Esteettömän wc:n ovi ei ole helposti hahmotettavissa (kohta 16.5, sivu 2). Ovi on mahdollista avata ja sulkea yhdellä kädellä (kohta 16.10, sivu 2). Oven sisäpuolella ei ole vaakasuuntaista lankavedintä (kohta 16.12, sivu 2). Wc-istuin ei ole korkeussäädettävä (kohta 16.21, sivu 3) ja istuimen käsituki ei ole varustettu paperitelineellä (kohta 16.22, sivu 3). Myöskään käsituot eivät ole korkeussäädettäviä, eivätkä ne ulotu wc-istuimen etureunan yli (kohta 16.22, sivu 3). Wc-istuimen huuhtelu tapahtuu nuppia painamalla (kohta 16.23, sivu 3) ja lisäksi istuinosa ei ole pesevä ja kuivaava (kohta 16.24, sivu 3).

Käsienpesuallas ei ole korkeussäädettävä (kohta 16.29, sivu 3). Wc:n paperiteline on liian kaukana (kohta 16.27, sivu 3), käsisuihkua ei ole (kohta 16.25, sivu 3), peili on liian ylhäällä (kohta 16.36, sivu 4) ja naulakko on liian korkealla (kohta 16.34, sivu 4). Wc-tilassa on roska-astia, joka ei ole käytettävissä yhdellä kädellä (kohta 16.32, sivu 4). Wc-tilassa ei ole tukikaiteita (kohta 16.33, sivu 4). Wc-tilassa ei ole hälytyslaitetta ongelmatilanteita varten (kohta 16.39, sivu 5).

17. Pukeutumis- ja peseytymistilat

Pukeutumis- ja peseytymistilojen yhteydessä ei ole esteetöntä wc:tä (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 17. pukeutumis- ja peseytymistilat, kohta 17.0, sivu 1).

Pukeutumis- ja peseytymistilaan on esteetön pääsy suoraan aulasta ja käytävältä (kohta 17.1, sivu 1). Pukeutumistilan oviaukon kohdalla sijaitsevat suorareunaiset kynnykset

(kohta 17.9, sivu 2). Pukeutumistilojen ovi on mahdollista avata ja sulkea yhdellä kädellä (kohta 17.10, sivu 2). Pukeutumistilojen oven sisäpuolella ei ole vaakasuuntaista lankavedintä (kohta 17.12, sivu 2). Pukeutumistilassa ei ole yhtenäisiä tukikaiteita (kohta 17.16, sivu 3). Pukeutumistilasta ei löydy vaatekaappeja tai säilytyslokeroita (tilan ulkopuolella on) (kohta 17.17, sivu 3). Pukeutumistilassa olevat vaatenaulakot eivät ole sijoitetut eri korkeuksille (kohta 17.18, sivu 3). Pukeutumistilassa on penkit (kohta 17.20, sivu 3). Pukeutumistilassa ei ole istuimia (kohta 17.21, sivu 3). Pukeutumistiloissa on peili (kohta 17.25, sivu 4).

Peseytymistilojen oviaukon kohdalla sijaitsevat suorareunaiset kynnykset (kohta 17.35, sivu 5). Tämä ovi on mahdollista sulkea ja avata yhdellä kädellä (kohta 17.36, sivu 5). Peseytymistilan oven sisäpuolelta ei löydy vaakasuuntaista lankavedintä (kohta 17.38, sivu 5). Suihkutilaan ei ole tasoerotonta pääsyä (kohta 17.42, sivu 5). Suihkutilassa ei ole kiinteää seinälle kääntyvää suihkuistuinta (kohta 17.46, sivu 5), pitkää penkkiä makuulla peseytymistä varten (kohta 17.47, sivu 5), ja, eikä seinissä ole yhtenäisiä tukikaiteita (kohta 17.48, sivu 5). Suihkupaikalta ei löydy myöskään pystytukia (kohta 17.49, sivu 6). Suihkukalusteita ei ole ja suihkun korkeus ei ole säädettävissä (kohta 17.52, sivu 6). Peseytymistilassa ei ole myöskään irrallista käsisuihkua (kohta 17.53, sivu 6) tai käsienspesuallasta (kohta 17.57, sivu 6).

18. Sauna

Urheiluhallissa ei ole saunaa.

19. Uima-allastila

Urheiluhallissa ei ole uima-allasta.

20. Opastus

Urheiluhallin kulkuopasteiden suhteen ei ollut mitään negatiivista (vaikka kaikki kulkuopasteet eivät ole suositusten mukaisia mm. niiden korkeussijainnin suhteen) pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme näkökulmasta, sillä hän pystyi itse lukemaan ja havaitsemaan kaikki Urheiluhallin viiden eri tyyppin kulkuopasteet.

Tutkimushenkilömme pystyi myös lukemaan kaikki ilmoitukset, jotka oli laitettu rakennuksen ilmoitustauluun.

21. Paloturvallisuus ja esteettömyys

Urheiluhallin omassa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa ei ole huomioitu juuri lainkaan liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden poistumista ja evakuointia hätätilanteessa (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 21. paloturvallisuus ja esteettömyys, kohta 21.0, sivu 1). Rakennuksessa ei ole hissiä siirtymiseen kerrokselta toiselle (kohta 21.2, sivu1).

6.2.3 Omat mittaustulokset Urheiluhallista

1. Sisäänkäynti

Rakennuksen ulkona olevan kulkuopasteen (saapuminen ulkoreittiä pitkin Urheiluhalliin, tämä tarkoittaa ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Urheiluhallin sisäänkäynnille, eli sen ulko-oven luokse) tekstin korkeus maasta on 1000 mm (suositus on 1400 – 1600 mm) ja tekstin kirjasinkoko on 35 mm sitä katsottaessa muutaman metrin etäisyydeltä (suositus on 25–40 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 1. sisäänkäynti, kohta 1.4, sivu 1).

Rakennuksen sisäänkäynnin kulkuopasteen (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) tekstin korkeus maasta on 1000 mm (suositus on 1400–1600 mm) ja tekstin kirjasinkoko on 35 mm sitä katsottaessa muutaman metrin etäisyydeltä (suositus on 25–40 mm) (kohta 1.5, sivu 1).

Rakennuksen yleisopasteen (jatkossa käytämme tästä nimitystä tuulikaapin kulkuopaste) tekstin korkeus maasta on 700 mm (suositus on 1400–1600 mm) ja tekstin kirjasinkoko on 10 mm sitä katsottaessa välittömästä läheisyydestä (suositus on 15 mm) (kohta 1.8, sivu 2). Ulko-oven vapaa leveys on enemmän kuin 850 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 1.23, sivu 6).

Rakennuksen ulkona, sen ulko-oven yhteydessä on jalkasäleikkö ja sen tasoeron korkeus on vähemmän kuin 20 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) ja jalkasäleikön rakojen leveys on vähemmän kuin 5 mm (suositus on 5 mm tai vähemmän) (kohta 1.25, sivu 6). Rakennuksen ulko-ovi pysyy auki n. 12 s (suositus on 25 s tai enemmän) (kohta 1.27, sivu 6). Tämän oven alareuna on suojattu potkulevyllä ja sen korkeus on enemmän kuin 300 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) (kohta 1.27, sivu 7).

Tuulikaapin vapaa leveys on enemmän kuin 1500 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 1.28, sivu 7) ja sen vapaa syvyys on enemmän kuin 1500 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 1.28, sivu 7). Rakennuksen tuulikaapissa on kumimatto ja sen rakojen leveys on vähemmän kuin 5 mm (suositus on 5 mm tai vähemmän) (kohta 1.28, sivu 7). Rakennuksen tuulikaapin (sisä)oven vapaa leveys on enemmän kuin 850 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 1.28, sivu 7).

2. Käytävä

Rakennuksen katutasossa käytävien vapaa leveys on 2500–4000 mm (suositus on 900 mm tai enemmän) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 2. käytävä, kohta 2.1, sivu 1) ja niiden vapaa korkeus on 2200 mm (suositus on 2200 mm tai enemmän) (kohta 2.2, sivu 1). Rakennuksen kellarikerroksen käytävän vapaa leveys on 2000 mm (suositus on 900 mm tai enemmän) (kohta 2.1, sivu 1) ja sen vapaa korkeus on 2400–2500 mm (suositus on 2200 mm tai enemmän) (kohta 2.2, sivu 1). Katutason käytävän vapaa leveys esteiden (tarkoittaa siinä olevia huonekaluja) kohdalla on 2500 mm (suositus on 900 mm tai enemmän) (kohta 2.4, sivu 1). Kellarikerroksen käytävällä vapaa leveys esteiden kohdalla on 1540 mm (suositus 900 mm tai enemmän) (kohta 2.4, sivu 1).

Rakennuksen käytävällä, joka johtaa henkilökunnan tiloihin (testausasemalle), on käsijohteita, joiden halkaisija on enemmän kuin 30–40 mm (suositus on 30–40 mm) ja näiden käsijohteiden ympärystymitta on 160 mm (suositus on 120–160 mm) (kohta 2.6, sivu 1). Käsijohteen etäisyys seinästä on 45–50 mm (suositus on 45 mm tai enemmän) (kohta 2.6, sivu 1). Rakennuksen katutasossa olevan asiointitilan yhteydessä olevan odotustilan penkkien istuinkorkeudet ovat 410–440 mm (suositus on 300/450/500–550 mm) ja kellarikerroksen käytävän penkkien istuinkorkeudet ovat 410 mm (suositus

on 300/450/500–550 mm) (kohta 2.7, sivu 1). Rakennuksen opetustilan käytävän penkkien istuinkorkeudet ovat 440 mm (suositus on 300/450/500–550 mm) (kohta 2.7, sivu 1). Rakennuksen katutasossa levähdyspaikkojen välinen etäisyys toisistaan on alle 25 m (suositus on 25 m tai vähemmän) (kohta 2.7, sivu 2).

3. Ovi

Auditoriossa ovien vapaa leveys on 820 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 3. ovi, kohta 3.3, sivu 1). Näiden ovien kynnyksien korkeudet ovat 30 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1). Näiden ovien painikkeiden korkeudet ovat 1000 mm (suositus on 850 mm) (kohta 3.5, sivu 1).

Opetustiloissa ovien vapaa leveys on 975 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1) ja näiden kynnysten korkeudet ovat 10 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1). Näiden tilojen ovien painikkeiden korkeudet ovat 1080 mm:n korkeudessa (suositus on 850 mm) (kohta 3.5, sivu 1).

Henkilökunnan tilojen väliovent vapaa leveys on 900 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1). Tämän väliovent kynnyksen korkeus on 40 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1). Tämän oven ja henkilökunnan tilojen työhuoneiden ovien painikkeiden korkeudet ovat 900–1100 mm:n korkeudessa (suositus on 850 mm) (kohta 3.5, sivu 1). Näiden työhuoneiden ovien vapaa leveys on 800–910 mm:n (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1) ja näiden ovien kynnykset ovat 15 mm:n korkeudella (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1).

Esteettömän wc:n oven vapaa leveys on 820 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1).

Pukeutumistiloissa ovien vapaa leveys on 1210 mm (suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1). Näiden tilojen ovien kynnykset ovat > 20 mm:ä (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1). Peseytymistilojen ovien vapaa leveys on 830 mm

(suositus on 850 mm tai enemmän) (kohta 3.3, sivu 1) ja näiden ovien kynnykset ovat 30 mm:ä (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta 3.4, sivu 1).

4. Portaat

Porrasaskelmia on 23 kpl siirryttäessä rakennuksen 1. kerroksesta (katutaso) ylöspäin rakennuksen 2. kerrokseen (ylin kerros) ja 15 kpl siirryttäessä rakennuksen 1. kerroksesta alaspäin rakennuksen kellarikerrokseen (alin kerros) (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 4. portaat, kohta 4.3, sivu 1). Näiden sisäportaiden leveys on 1600 mm (suositus on 1200 mm tai enemmän) (kohta 4.5, sivu 1). Näiden porrasaskelmien nousukorkeus on 180 mm (suositus on 160 mm tai vähemmän) (kohta 4.6, sivu 1) ja niiden etenemäsyvyys on 300 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) (kohta 4.7, sivu 1).

Näiden portaiden käsijohteet ovat kahdella eri korkeudella alaspäin mentäessä ja kolmella korkeudella ylöspäin mentäessä. Korkeudet ovat alaportaissa 1160–1200 mm ja yläportaissa 520, 820 ja 1100 mm (suositus on 700 mm ja 900 mm samalla puolella seinää) (kohta 4.13, sivu 1). Käsijohde yläportaiden alapäässä jatkuu yli portaan alkamiskohdan enemmän kuin 300 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) ja portaan yläpäässä sekä alaportaissa käsijohteet eivät jatku yli portaiden alkamis- ja päättymiskohdan ja niiden mitat ovat alle 300 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) (kohta 4.13, sivu 1). Näiden käsijohteiden ympärystymitta on 160 mm (suositus on 120–160 mm) (kohta 4.13, sivu 1). Näiden käsijohteiden etäisyys seinästä on 47 mm koskien yläporrasta ja 50 mm koskien alaporrasta (suositus on 45 mm tai enemmän) (kohta 4.13, sivu 1).

5. Luiska

Urheiluhallissa on yksi ulkona oleva luiska, mutta sitä ei käsitellä sen tarkemmin näkövammaisen tai liikuntavammaisen, pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme kannalta (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 5. luiska).

6. Hissi

Urheiluhallissa ei ole hissiä.

Tila

Tiloilla tarkoitetaan Urheiluhallissa liikuntatiloja ko. rakennuksen alakerrassa, eli kellarikerroksessa ja sisäjuoksurataa katutasossa, 1. kerroksessa.

Sisäjuoksuradan huone- eli tilaopasteen tekstin korkeus lattiasta on 2100 mm (suositus on 1400–1600 mm) ja sen tekstin kirjasinkoko on 40 mm sitä katsottaessa 1–3 m:n etäisyydeltä (suositus on 70–100 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale tila, kohta tilaopaste/huoneopaste, sivu 1).

Kellarikerroksen kerroskohtaisen kerroskulkupasteen (toimii samalla huone- eli tilaopasteena) tekstin korkeus lattiasta on 1700–2000 mm:ä (suositus on 1400–1600mm) ja tekstin kirjasinkoko on 35–55 mm:ä sitä katsottaessa 1-3 m:n etäisyydeltä (suositus on 70–100 mm) (kohta opastus, sivu 1). Kellarikerroksessa olevassa käytävässä, josta siirrytään sen liikuntatiloihin, on kynnyks, jonka korkeus on 35 mm (suositus on 20 mm tai vähemmän) (kohta sisäänkäynti tilaan, sivu 2).

7. Säilytystilat/vaatenaulakot

Rakennuksen säilytyslokeroiden avaamismekanismien korkeus on 600–1400 mm (suositus on 850–1100 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 7. säilytystilat/vaatenaulakot, kohta 7.5, sivu 2). Säilytyslokeroiden numeroiden koko on 40 mm (suositus on 15 mm tai enemmän) (kohta 7.5, sivu 2). Rakennuksen vaatenaulakot ovat pukeutumistiloissa ja ne on käsitelty kappaleessa 17. pukeutumis- ja peseytymistiloissa sivu 67.

8. Asiointitila

Asiointitiskin korkeus on 1100 mm (suositus on 750–800 mm ja 1100–1200 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 8. asiointitila, kohta 8.3, sivu 2). Asiointitilan odotustilan yhteydessä on erikorkuisia istuimia ja niiden korkeudet ovat 410–440 mm (suositus on 300/450/500–550 mm) (kohta 8.4, sivu 2). Odotustilan vapaan tilan leveys on 2000 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 8.14, sivu 3).

Odotustilan vapaan tilan syvyys on enemmän kuin 4000 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) ja kulkuväylän vapaa leveys kalusteiden kohdalla on 1500 mm (suositus on 900 mm tai enemmän) (kohta 8.15, sivu 3).

9. Kokoushuone

Urheiluhallissa ei ole kokoushuonetta.

10. Auditorio

Auditorioon johtavan oman kerroskulkuopasteen korkeus on 2140 mm (suositus on 2200 mm tai enemmän) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 10. auditorio, kohta 10.0, sivu 1). Auditorion omien huone- eli tilaopasteiden tekstin korkeus lattiasta on 1600 mm (suositus on 1400–1600 mm) ja tekstien kirjasinkoko on 20 mm niitä katsottaessa välittömästä läheisyydestä (suositus on 15 mm) (kohta 10.1, sivu 1).

Auditorion katsomo on nousevalattiainen ja sen porrasaskelmien lukumäärä on 10 kpl (kohta 10.9, sivu 3). Sen porrasaskelmien leveys on 1200 mm (suositus on 1200 mm tai enemmän) ja sen nousukorkeus on 160–180 mm (suositus on 160 mm tai vähemmän) (kohta 10.9, sivu 3). Sen porrasaskelmien etenemäsyvyys on 300–860 mm (suositus on 300 mm tai enemmän) (kohta 10.9, sivu 3). Katsomossa on reunoilla käsijohteet, jotka ovat kahdella eri korkeudella, ollen 750 ja 960 mm:n korkeudella (suositus on 700 mm ja 900 mm), ja ne eivät jatku portaiden päissä yli portaan alkamis- ja päättymiskohdan (kohta 10.9, sivu 3). Näiden käsijohteiden ympäröimä on 380 mm (suositus on 120–160 mm) (kohta 10.9, sivu 3). Näiden käsijohteiden etäisyys seinästä on 95 mm (suositus on 45 mm tai enemmän) (kohta 10.9, sivu 3). Auditorion kynnyksien korkeus, painikkeiden korkeus ja ovien vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 61.

11. Opetustila

Opetustilojen huone- eli tilaopasteiden tekstien korkeudet lattiasta on 2200 mm (suositus on 1400–1600 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 11. opetustilat, kohta 11.1, sivu 1). Näiden opasteiden tekstin kirjasinkoko on 50 mm niitä katsottaessa 1–3 m:n etäisyydeltä (suositus on 70–100 mm) (kohta 11.1, sivu 1).

Opetustilojen luokkahuoneiden vapaan tilan leveys on enemmän kuin 1500 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 11.9, sivu 3) ja vapaan tilan syvyys on enemmän kuin 1500 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 11.10, sivu 3).

Opetustilan käytävässä kulkuväylän vapaa leveys kalusteiden kohdalla on liikuteltavien kalusteiden ansiosta enemmän kuin 900 mm (suositus on 900 mm tai enemmän) (kohta

11.11, sivu 3). Sen luokkahuoneiden istuinten korkeudet ovat 430 mm (suositus on 300/450/500–550 mm) (kohta 11.15, sivu 3). Näissä luokissa olevien pöytien korkeudet ovat 720 mm (suositus on 800 mm) (kohta 11.21, sivu 3) ja niiden vapaan polvitilan korkeus on 600 mm (suositus on 670 mm tai enemmän) (kohta 11.22, sivu 3) sekä niiden vapaan polvitilan syvyys on 600 mm (suositus on 600 mm tai enemmän) (kohta 11.23, sivu 3). Niiden pöytien vapaan polvitilan leveys on 600 mm (suositus on 800 mm tai enemmän) (kohta 11.24, sivu 3). Opetustilan käytävällä on myös istuimia sen seinustalla ja niiden korkeudet ovat 440 mm (suositus on 300/450/500–550 mm) (kohta 11.15, sivu 3). Tällä käytävällä on myös pöytiä ja niiden korkeus on 720 mm (suositus on 800 mm) (kohta 11.21, sivu 3). Opetustilan luokkahuoneiden kynnysten korkeudet, painikkeiden korkeudet ja ovien vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 61.

12. Ravintola- ja kahvilatilat

Urheiluhallissa ei ole ravintolaa, ruokalaa tai kahvilaa.

13. Kirjasto

Urheiluhallissa ei ole kirjastoa.

14. Näyttelytila

Urheiluhallissa ei ole näyttelytilaa.

15. Henkilökunnan tilat

Rakennuksen henkilökunnan tilojen oma kerroskulkupaste on 2040 mm:n korkeudessa (suositus on 2200 mm tai enemmän) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 15. henkilökunnan tilat, kohta 15.0, sivu 1). Henkilökunnan tilan työhuoneiden huone- eli tilapasteiden tekstin korkeus lattiasta on 2130 mm (suositus on 1400–1600 mm) ja tekstin kirjasinkoko on 15 mm sitä 1–3 m:n etäisyydeltä katsottaessa (suositus on 70–100 mm) (kohta 15.1, sivu 1). Henkilökunnan tiloihin johtavan välioiven kynnyksen korkeus, oven painikkeen korkeus ja sen oven vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 61. Henkilökunnan tilassa olevien työhuoneiden kynnysten korkeus ja niiden ovien vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 61.

16. Esteetön wc

Wc:n huone- eli tilaopasteen tekstin korkeus lattiasta on 1900 mm (suositus on 1400–1600 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 16. esteetön wc, kohta 16.4, sivu 2).

Vapaan tilan leveys wc-istuimen edessä on 1990 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 16.15, sivu 2) ja vapaan tilan syvyys wc-istuimen edessä on 1900 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 16.16, sivu 2). Vapaa tila wc-istuimen ja seinän välillä, vasemmalla puolella on 970 mm (suositus on 800 mm tai enemmän) (kohta 16.17, sivu 2). Vapaa tila wc-istuimen ja seinän välillä, oikealla puolella on 590 mm (suositus on 800 mm tai enemmän) (kohta 16.18, sivu 2). Vapaa tila wc-istuimen ja seinän välillä, istuimen takana on 480 mm (suositus on 300 mm) (kohta 16.19, sivu 2). Wc-istuimen korkeus lattiasta istuinrenkaan päälle on 480 mm (suositus on 480–500 mm) (kohta 16.20, sivu 3). Wc-istuimen yhteydessä olevien käsitukien korkeus on 710 mm (suositus on 800 mm) (kohta 16.22, sivu 3) ja käsitukien välinen etäisyys toisistaan on 500 mm (suositus on 600 mm) (kohta 16.22, sivu 3). Wc-istuimen etäisyys pesualtaaseen on 660 mm (suositus on 300 mm tai vähemmän) (kohta 16.26, sivu 3). Etäisyys wc-istuimelta wc-paperitelineeseen on 800 mm (suositus on 300 mm tai vähemmän) (kohta 16.27, sivu 3).

Pesualtaan vapaan tilan leveys pesualtaan edessä on 1300 mm (suositus on 1200 mm tai enemmän) ja vapaan tilan syvyys pesualtaan edessä on 1550 mm (suositus on 1200 mm tai enemmän) (kohta 16.29, sivu 3). Pesualtaan käyttökorkeus lattiasta on 850 mm (suositus on 800 mm) ja pesualtaan alla olevan vapaan polvitilan korkeus on 720 mm (suositus on 670 mm tai enemmän) (kohta 16.29, sivu 3). Vapaan polvitilan syvyys pesualtaan alla on 250 mm (suositus on 600 mm tai enemmän) (kohta 16.29, sivu 3). Pesualtaan vapaan polvitilan leveys on 800 mm (suositus on 800mm tai enemmän) (kohta 16.29, sivu 3).

Wc:n saippuateline sijaitsee 940 mm (suositus on 900 mm) (kohta 16.30, sivu 4) ja käsipyhyetelineen käyttökorkeus on 1330 mm (suositus on 900 mm) (kohta 16.30, sivu 4). Wc:n vaatekoukkujen korkeus on 1450 mm (suositus on 1400 – 1600 mm) (kohta 16.34, sivu 4). Wc:n puolipeilin alareunan korkeus lattiasta on 1140 mm (suositus on

800–900 mm) (kohta 16.36, sivu 4). Tämän peilin yläreunan korkeus lattiasta on 1740 mm (suositus on 2000 mm tai enemmän) (kohta 16.36, sivu 4). Wc:n valokatkaisijan korkeus on 1000 mm (suositus on 850–1100 mm) ja valokatkaisijan etäisyys nurkasta on 560 mm (suositus on 400 mm tai enemmän) (kohta 16.43, sivu 6). Esteettömän wc:n oven vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 62.

17. Pukeutumis- ja peseytymistilat

Pukeutumistilojen vaatenaulakoiden korkeudet ovat 1550–1760 mm (suositus on 1100–1200 mm ja 1400–1600 mm) (ks. liite 1 ESKEH- kartoituslomake kappale 17. pukeutumis- ja peseytymistilat, kohta 17.18, sivu 3). Pukeutumistilojen penkkien korkeudet ovat 410 mm (suositus on 500 mm) ja penkkien pituudet ovat enemmän kuin 1200 mm, ja paitsi yksi penkki on 2750 mm pitkä (suositus on 1200 mm tai enemmän) (kohta 17.20, sivu 3).

Pukeutumistilan puolipeilin alareunan korkeus on 1200 mm (suositus on 800–900 mm) (kohta 17.25, sivu 4). Tämän peilin yläreunan korkeus lattiasta on 1770 mm (suositus on 2000 mm tai enemmän) (kohta 17.25, sivu 4). Pukeutumistilan valokatkaisijan korkeus lattiasta on 1000 mm (suositus on 850–1100 mm) (kohta 17.29, sivu 4). Pukeutumistilojen ovien kynnysten korkeudet ja näiden ovien vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 62.

Peseytymistilan vapaan tilan leveys on 3440 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 17.39, sivu 5) ja peseytymistilojen vapaan tilan syvyys on 2540 mm (suositus on 1500 mm tai enemmän) (kohta 17.40, sivu 5). Peseytymistilojen ovien kynnysten korkeudet ja näiden ovien vapaa leveys on käsitelty kohdassa 3. ovi, sivu 61.

18. Sauna

Urheiluhallissa ei ole saunaa.

19. Uima-allastila

Urheiluhallissa ei ole uima-allasta.

20. Opastus

Urheiluhallissa on viidenlaisia kulkuopasteita. Näistä ensimmäinen on ulkona oleva kulkuopaste (nyt olemme siis kulkuväylällä, josta siirryimme sen ohjaamana Urheiluhallin ulko-oven luo, sen viereen) (ks. sisäänkäynti, sivu 57) (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 20. opastus, kohta 20.0, sivu 1). Toinen näistä on ulko-oven yhteydessä oleva kulkuopaste (tässä lukee Urheiluhalli) (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-oven luokse ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) (ks. sisäänkäynti, sivu 57). Kolmas näistä on rakennuksen yleisopaste (jatkossa käytämme tästä nimitystä tuulikaapin kulkuopaste) (ks. sisäänkäynti, sivu 57). Neljänsiä ovat omat kerroskohtaiset kulkuopasteet rakennuksen 1. kerroksessa (katutaso) oleva auditorion (ks. auditorio, sivu 62), opetustilojen (ks. opetustila, sivu 62), henkilökunnan tilojen (ks. henkilökunnan tilat, sivu 63) ja rakennuksen kellarikerroksen (ks. tila, sivu 61) kulkuopasteet. Viidensiiä ovat lukuisat huone- eli tilaopasteet rakennuksen 1. kerroksessa sisäjuoksuradalla (ks. tila, sivu 61), opetustiloissa (ks. opetustila, sivu 62), henkilökunnan tiloissa (ks. henkilökunnan tilat, sivu 63), esteettömässä wc:ssä (ks. esteetön wc, sivu 64), kellarikerroksessa (ks. tila, sivu 61) (toimii samalla kerroskohtaisena kulkuopasteena) ja rakennuksen 2. kerroksessa (ylin kerros) auditoriossa (ks. auditorio, sivu 62).

Ilmoitustaulun otsikoiden/pysyvän informaation tekstin kirjaskoko on 15 mm sitä välittömästä läheisyydestä katsottaessa (suositus on 15 mm) (kohta 20.14, sivu 3).

21. Paloturvallisuus ja esteettömyys

Urheiluhallin paloturvallisuuteen ja esteettömyyteen liittyvistä asioista emme tehneet lainkaan mittauksia (ks. liite 1 ESKEH-kartoituslomake kappale 21. paloturvallisuus ja esteettömyys).

6.3 Yhteenveto

Sekä Kaskelassa että Urheiluhallissa on viidenlaisia kulkuopasteita ja niissä on melko useita puutteita. Niissä täytyisi käyttää pistekirjoitusta tai kohokirjoitusta ja symbolointia. Jotkut niistä sijaitsevat väärällä korkeudella. Kaikki niistä ei ole himmeitä ja häikäisemättömiä. Kaikissa niissä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä ja kirjasinkoko on liian pieni suhteessa tiettyyn katseluetäisyyteen. Lisäksi näistä kaikista kulkuopasteista puuttuu kohdevalaistus. Luonnollisesti tämä on erityisen tärkeää näkövammaisten ihmisten kannalta.

Ainakin Kaskelan ja Urheiluhallin sisäänkäynnin, ulko-oven yhteyteen pitää asentaa äänimajakka, joka toimisi hyvänä kuuloon perustuvana, audittiivisena maamerkinä näkövammaisille.

Yleisesti Kaskelan ja Urheiluhallin käytävistä (lattiosta) ei löydy näkövammaista opastavaa pintamateriaalia lattiassa ja/tai tummuuskontrastina erottuvaa opasteraitaa seinissä (paitsi Kaskelan ruokalan lattiassa on tummuuskontrastina muusta tilasta erottuva keraaminen laatta ja Urheiluhallissa on tumma käytävämatto sen 1. kerroksessa, joka eroaa selvästi väriltään muusta tilasta). Esimerkiksi pitkä voimakas värinen raita tai hyvin paikallaan pysyvä ja tummuuskontrastina muusta tilasta erottuva käytävämatto toimisivat hyvinä opastavina materiaaleina lattiapinnoissa.

Eräs kehittämissuosituksemme on se, että Kaskelan eri kerrosten käytäväovet (kuusi kerrosta) maalattaisiin eri väreillä rakennuksen eri kerroksissa, koska tämä helpottaisi näkövammaisen muistikartan (mielikuvakartta) luomista ja itsenäistä liikkumista tässä rakennuksessa. Voittaisiin harkita myös aina joidenkin sisäovien muuttamista automaattisesti aukeaviksi kynnyksettömiksi liukuoviksi. Urheiluhallin kohdalla (paljon erilaisia ovia, mutta vain kolme kerrosta) olisi hyvä, että eri tilojen ovien yhteyteen laitettaisiin omat (tyyppi)symbolit, niissä käytettäisiin piste- tai kohokirjoitusta ja niiden yhteydessä olevat huone- eli tilaopasteet valaistaisiin kunnan kohdevalaisimilla heikosti näkevien kannalta.

Sekä Kaskelassa että Urheiluhallissa sisäportaiden askelmien reunoihin täytyy asentaa

kunnon kontrastiraidat näkövammaisen liikkumisen helpottamiseksi. Myös käsijohteet pitäisi asentaa molemmille puolille seinää ja oikeille korkeuksille. Lisäksi olisi suotavaa, että käsijohteiden yhteyteen asennettaisiin tunnusteltavat kerrosmerkinnät esim. pistekirjoituksella auttamaan näkövammaisen liikkumista ja/tai suunnistautumista.

Sekä Kaskelan että Urheiluhallin (yleistä) valaistusta täytyy parantaa niin sisätiloissa kuin ulkopuolella näitä rakennuksia (erityisesti sisäänkäyntiä, ulko- ovien edustaa ja ko. rakennusten piha-aluetta) heikkonäköisten kannalta. Myös nykyiset Kaskelan ulkoportaat täytyy valaista hyvin (nyt se ei ole lainkaan valaistu) erityisesti näkövammaisten kannalta ja niihin pitää ehdottomasti asentaa kunnon käsijohteet. Urheiluhallin kohdalla vastaavaa ongelmaa ei ole, koska siellä ei ole lainkaan ulkoportaita, koska ko. rakennuksen ulko-ovi on samalla tasolla kuin tuloreittikin. Suhteellisen tasainen 400–500 lx:n valaistusvoimakkuus soveltuu useimmille heikkonäköisille. Yleisesti eri rakenteiden ja muotojen täytyisi erottua värikontrastiltaan muusta ympäristöstä näkövammaisen kannalta ja oikealla tilan valaistuksella saadaan nämä kontrastit esille. Väreinä esimerkiksi sininen ja valkoinen tai keltainen ja musta muodostavat selkeän värikontrastin. Lisäksi yleisvalaistustasoa, mieluusti kaikkialla Kaskelan ja Urheiluhallin sisätiloissa, täytyisi voida säätää näkövammaisten silmille sopiviksi, mutta pitää muistaa, että näkövamma ei ole samanlainen kaikilla näkövammaisilla. Siten ”optimaalista” valaistusta tuskin saadaan suunniteltua/toteutettua kaikille näkövammaisille täydellisen sopivaksi ainakaan samanaikaisesti.

Näkövammaisen kannalta ainakin Kaskelan nykyistä sisääntuloa täytyisi muuttaa paremmaksi, asentamalla kynnyksettömät automaattisesti aukeavat liukuovet nykyisten melko raskaitten kääntöovien tilalle (sama asia myös pyörätuoli- ihmisten kannalta). Tämä siksi, koska nykyiset sisäänkäynnin ovet aukeavat kulkuväylälle, ja, siksi voivat aiheuttaa törmäämisvaaran heikosti näkeville. Kaskelasta poiketen Urheiluhallissa on sisäänkäynnin yhteydessä automaattisesti aukeavat lasiset liukuovet, mutta näkövammaisten kannalta niihin täytyy asentaa välijaot ja/tai tarramerkinnot törmäämisvaaran estämiseksi.

Kaskelan ja Urheiluhallin pelastus- ja turvallisuussuunnitelmassa ja evakuoinnissa ei ole

otettu huomioon kunnolla näkövammaisia tai liikuntavammaisia, pyörätuoli-ihmisiä. Lisäksi molemmissa rakennuksissa on suuria puutteita itse pelastautumisen ja palon sammuttamisen suhteen. Kummankaan rakennuksen sisäkäytävien katoissa ei ole lainkaan palovaroittimia, saati siten sprinklereitä, eikä myös käytävien päissä ole poistumistievaloja. Kaskelassa on kuitenkin käytävillä kerroskohtaisesti käsikäyttöiset vaahtosammuttimet. Tulipalon sattuessa Kaskelassa näkövammaiset ihmiset voivat käyttää pelastautumisreittinä rakennuksen ulkokierreportaita, jonka kautta pääsee liikkumaan turvallisesta alas maankamaralle. Sen sijaan pyörätuoli-ihminen ei voi itsenäisesti käyttää näitä ulkokierreportaita tai rakennuksen sisäportaita niiden liiallisen jyrkkyyden vuoksi. Urheiluhallin kohdalla varauloskäynti reittinä toimii ko. rakennuksen yhteydessä oleva ulkoluiska, tosin kaikilta pyörätuoli-ihmisiltä sen käyttö ei välttämättä onnistu sen jyrkkyyden vuoksi. Sen sijaan luultavasti kaikki heikkonäköiset ihmiset kykenevät käyttämään sitä itsenäisesti liikkuessaan ulos rakennuksesta mahdollisen vaaratilanteen sattuessa.

Liikuntavammaisille, pyörätuoli-ihmisiä varten Kaskelaan täytyy ehdottomasti asentaa (pysty)hissi (tämä on tällä hetkellä rakenteilla) ja ulkoluiska ko. rakennuksen nykyisten ulkoportaiden yhteyteen. Sillä ilman näitä muutoksia kukaan pyörätuolia käyttävä henkilö ei kykene liikkumaan itsenäisesti ja joustavasti ko. rakennuksessa pystysuuntaisesti sisäportaiden jyrkkyyden vuoksi tai sisään Kaskelaan. Lisäksi olisi hyvä asia myös pyörätuoli-ihmisten kannalta, että nykyinen melko raskas kääntöulko-ovi (sisäänkäynti, tämä ovi aukeaa nykyisin kulkuväylälle) ja tuulikaapin sisäovi (tämä ovi aukeaa myös kulkuväylälle, tämän jälkeen alkaa rakennuksen ala-aula) korvattaisiin automaattisesti aukeavilla kynnyksettömillä liukuovilla. Myös muut Kaskelan ovet, kuten ainakin eri kerroksissa olevat kerroskohtaiset melko raskaat väliovet, voisivat olla myös automaattisesti aukeavia liukuovia.

Myös Urheiluhalliin täytyy ehdottomasti asentaa (pysty)hissi tai vähintään porrashissit nykyisten sisäportaiden yhteyteen, sillä kukaan pyörätuolia käyttävä henkilö ei voi nykyisin liikkua lainkaan itsenäisesti ja joustavasti ko. rakennuksessa pystysuuntaisesti sisäportaiden jyrkkyyden vuoksi. Tämän rakennuksen sisään tulon ja sen yhteydessä olevan tuulikaapin ovet ovat nykyisellään hyvin toimivat pyörätuolia käyttävien

ihmisten kannalta, koska nämä ovet ovat automaattisesti aukeavia kynnyksettömiä liukuovia.

7 Pohdinta

7.1 Kaskela rakennus

7.1.1 Asiat, jotka eivät ole kunnossa ja näihin liittyvät kehittämissuositukset näkövammaisen kannalta Kaskelassa

Sisäänkäynti

Kaskelan sisääntulon yhteydessä on olemassa kolmenlaisia kulkuopasteita. Näistä ensimmäinen on pääsisäänkäynnin kulkuopaste (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille eli sen ulko-oven luokse). Näkövammaisen tutkimushenkilömme liikkui tältä kulkuopasteelta Kaskelan ulko-ovelle, sisäänkäynnille valkoisen kepin avulla. Toinen näistä opasteista on sisäänkäynnin kulkuopaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään). Kolmas kulkuopaste on rakennuksen sisällä oleva rakennuksen yleisopaste (rakennuksen ala-aulan kulkuopaste). Itse rakennuksen sisällä näkövammaisen tutkimushenkilömme liikkui ilman keppiä.

Tämä ulkona oleva kulkuopaste (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille, eli sen ulko-oven luokse) ei ole läheltä katsottavissa (tämän opasteen viereen vaikea päästä talvella). Siinä ei ole mainittu etäisyyttä Kaskelan ulko-ovelle, eikä siinä ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja tai kohokirjoitusta. Tämän opasteen kirjaimet pitäisi tehdä siten ainakin kohokuvioina. Näkövammaisten kannalta on tärkeää, että kulkuopasteen kuviot voisi tunnistaa sekä heikon näön avulla että sormin tunnustellen. Näkövammaiselle soveltuvat tunnustelemalla luettavat kohokirjaimet ovat 0,1–1 mm:n koholla taustasta. Tämä tunnusteltava teksti tehdään isoilla kirjaimilla. Hyvin erottuva teksti voidaan tehdä kohokirjaimilla, kirjasintyyppinä Arial, Helvetica Medium, Gil Sans tai Tiresias Sigfont. (Invalidilitto ry 2010.) Tällöin kohokuvioiden olisi oltava selkeitä. Jos tässä opasteessa käytettäisiin pistekirjoitusta,

niin siinä täytyisi käyttää standardin mukaista pistekirjoitusta, eikä sitä suurennettaisi (lisäksi pistekirjoitus täytyy alkaa samasta kohtaa kuin muukin teksti) (Invalidiliitto ry 2010).

Näkövammaisella tutkimushenkilöllämme oli vaikeuksia suunnistautua ulkokulkureittiä pitkin Kaskelan ulko-ovelle, sisäänkäynnille, mutta tätä ongelmaa ei ollut Urheiluhallille siirryttäessä. Tämä suunnistautumisvaikeus johtui pääosin siitä, että Kaskelaan siirryttäessä talvella helmikuussa aamulla ulkona oli pimeää, mutta ei enää keskipäivällä siirryttäessä Urheiluhalliin. Tämän perusteella on luultavaa, että ainakin Kaskelaan johtavan ulkoreitin nykyistä valaistusta täytyy parantaa heikkonäköisen kannalta (tämä asia täytyisi tutkia tarkemmin erikseen jokaisen opiston rakennuksen suhteen). Tällöin ainakin ulkoreitin pylväsväli ja valaisinten valonjako-ominaisuudet pitäisi sovittaa yhteen, niin, ettei synny pimeitä alueita valaisinten välille ja ulkoalueiden (väylien) valaistuksen tulee olla tasainen. Tämä saattaa olla erityisen ongelmallista ainakin talviaikaan, kun välillä saattaa olla hyvin kirkasta (tällöin myös luonnonvalon heijastuminen maasta, lumesta aiheuttaa ongelmia ainakin osalle näkövammaisia) tai toisaalta hyvin pimeää (valo ei heijastu nyt maasta ainakaan voimakkaasti). Ulkovalaisimet tulisi sijoittaa kulkuväylän samalle puolelle, koska ne toimisivat samalla näkövammaisen liikkumista opastavana valoraitana. (Verhe 1996, 44 ja Invalidiliitto ry 2010.) Myöskään tällä ulkoreitillä ei ollut yhtään maamerkkiä (tai tutkimushenkilömme ei tätä havainnut pimeyden vuoksi), mikä olisi helpottanut näkövammaisen tutkimushenkilömme sijainnin paikantamista ympäristössä. Heikkonäköisen ihmisen suunnistautumista ja liikkumista helpottaisivat voimakashahmoiset ja helposti havaittavat pysyvät maamerkit, joista lähtisi esimerkiksi ääntä tai liikettä. (Verhe 1996, 34.) Kulkuväylästä poikkeavalla kiveyksillä voidaan merkitä saapumista tietylle alueelle tai ilmoittaa esim. rakennuksen sisäänkäynnistä ja portaista (Verhe 1996, 50). Kun ulkokulkuväylän pintamateriaali on kova, niin se heijastaa näkövammaisen askelten ja valkoisen kepin äänen, jolloin heikkonäköinen voi käyttää kuuloaan liikkumisen apuna. Kaskelaan johtavaan ulkokulkuväylään tulisi tehdä selkeä reunatunnistinvyöhyke helpottamaan heikkonäköisen suunnistautumista. Tämän ulkokulkuväylän ulkopuolella voidaan käyttää karheita ja leveäsaumaisia laattoja, jolloin esimerkiksi mukulakivet ovat hyviä kulkuväylään rajoittuvia materiaalikontrastin muodostajia. (Verhe 1996.)

Sisäänkäynnin yhteydessä oleva kulkuopaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) ei ole helposti havaittavassa paikassa. Tämä opaste ei ollut läheltä katsottavissa ja siinä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä ja se on sijoitettu liian korkealle tutkimushenkilömme kannalta. Lisäksi tässä opasteessa ei ole käytetty symboleja tai kohokirjoitusta. Tässä opasteessa ei ole kontrastia tekstin ja taustan välillä. Kontrastiherkkyydellä tarkoitetaan näköjärjestelmän kykyä erottaa vierekkäisten pintojen vaaleus- ja kirkkauseroja, johon hahmojen, muotojen ja yksityiskohtien havaitseminen perustuu. Ihmisen kontrastiherkkyys on näön tarkkuutta laajempi käsite ja kontrastiherkkyttä tutkitaan sitä varten tehdyillä testeillä. (Verhe 1996, 15.) Parhaiten tässä opasteessa erottuisivat vaalea teksti tummalla pohjalla tai tumma teksti vaalealla pohjalla (Verhe 1996). Lisäksi tämän opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön ja sitä ei ole lainkaan kohdevalaistu. Himmeäpintaisena opaste pitäisi valaista mieluiten yläpuolelta häikäisyn estämiseksi. Pimeän aikaan tämä kulkuopaste pitäisi valaista yläpuolelta, takaa tai sisältä. (Verhe 1996.) Sisäänkäynnin (ulko-oven) viereen olisi hyvä tehdä myös ulkona oleva opastekartta, jonka avulla näkövammaisen voisi tutustua alueeseen ja paikantaa haluamansa kohteet Kaskelasta. Lisäksi tästä opastekartasta selviäisi Kaskelan eri kerrosten pohjapiirustukset. Näkövammaisen kannalta olisi hyvä, että myös opastekartassa olisi hyvät kontrastit ja selkeät tekstit (Invalidiliitto ry 2010).

Sisääntulon (tämä tarkoittaa ala-aulan kulkuopastetta) välittömässä läheisyydessä ei ole kulkuopastetta. Ala-aulan kulkuopaste (nyt olemme tulleet ko. rakennuksen sisälle) ei ole helposti havaittavassa paikassa. Siinä ei ole myöskään käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta. Ala-aulan kulkuopastetta ei ole lainkaan valaistu eli tämä pitäisi kohdevalaista. Sisäaulassa valaistusvoimakkuuden täytyisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45). Tämän opasteen yhteydessä ei ole tunnusteltavaa kohokarttaa rakennuksesta. Kohokartat ovat lievästi kolmiulotteisia kuvauksia rakennuksen kartoista ja pohjapiirroksista, joita näkövammaisen voi tutkia tunto- ja näköaistin avulla (Invalidiliitto ry 2010). Kohokartan avulla näkövammaisen ihminen voisi itsenäisesti tutustua rakennukseen. Kohokartalla voisi esittää esim. kulkuväylät, käytävät, tasonvaihtoyhteydet ja pääsyn tärkeisiin tiloihin. (Verhe 1996.) Mielestämme kohokartta kannattaisi sijoittaa ala-aulan pöydälle, ja tästä kannattaisi

informoida myös ala-aulan kulkuopasteessa. Tunnusteltavaa rakennuksen pienoismallia ei myöskään ole nykyisin ko. rakennuksessa. Myös rakennuksen pienoismallin voisi laittaa ala-aulan pöydälle. Tämä myös osaltaan helpottaisi näkövammaisen suunnistautumista ja kokonaiskuvan saamista rakennuksesta, Kaskelasta (Invalidiliitto ry 2010). Lisäksi ko. opasteessa ei ole mainittu läheskään kaikkia tiloja, jotka Kaskelassa sijaitsevat eri kerroksissa. Tämä opaste pitäisi valaista kohdevalaisimella. Yleisesti valaistuksen rakennuksen sisätiloissa on oltava riittävän voimakas ja melko tasainen heikkonäköisten kannalta, mutta se ei kuitenkaan saisi aiheuttaa suoraa tai epäsuoraa häikäisyä. Lisäksi valaisimen pitäisi toistaa värit luonnonmukaisina ja korostaa kontrasteja. (Invalidiliitto ry 2010.)

Näkövammaista ohjaavaa ääniopastetta (äänimajakkaa) ei löydy rakennuksen sisäänkäynnin yhteydestä ulko-ovella, joten tällainen pitäisi ehdottomasti asentaa näkövammaisia varten. Asennettava äänimajakka toimisi siten erittäin tärkeänä maamerkinä näkövammaisen kannalta. Opaste äänen tulisi olla ärsyttämätön, kuten esim. nakuttava tai linnunlaulua muistuttava ääni, ei jatkuvasti piippaava ääni (Invalidiliitto ry 2010).

Sisäänkäynnin alustan nykyinen pintamateriaali (kiveä) ei ole ohjaava rakennuksen sisäänkäynnille asti, ulko-oven eteen. Pitkänomaisilla kohokuvioilla ja sopivalla valaistuksella voitaisiin ohjata näkövammaisen turvallinen kulku eteenpäin ulko-ovelle asti (Verhe 1996 ja Invalidiliitto ry 2010). Lisäksi tämän kohokuvioalaatan täytyisi erottua selvästi tunto- ja värikontrastina sitä ympäröivästä materiaalista, jotta sitä voi seurata näkövammaisen käyttämällä valkoisella kepillä tai kulkemalla kohokuvion (raidan) päällä että katseella. Uritettu graniitti ohjaavana laattana kestäisivät hyvin myös säänvaihtelut ulko-olosuhteissa. (Invalidiliitto ry 2010.) Näkövammaisen kannalta Kaskelan nykyinen melko raskas lasinen käänntöulko-ovi (koska se aukeaa kulkuväylälle) pitäisi korvata liukuvalla kynnyksettömällä automaattiovellä. Lisäksi avauslaitteiston on mahdollistettava oven pysyminen auki yhtäjaksoisesti vähintään 25 s. ja tämä toiminto estäisi henkilön kiilautumisvaaran (Invalidiliitto ry 2010).

Sisäänkäyntivalaistuksen (koskee erityisesti sekä Kaskelan ulko-ovea, että sen sisäänkäynnin kulkuopastetta, nyt vain ulko-ovi on vain valaistu ja sekin heikosti) laatua

parantaisi rakennuksen valaiseminen laajemmalla, jolloin ulko-oven seutu tehokkaammin valaistuna erottuisi. Piha-alueella paras ratkaisu olisi sellainen, jossa valon määrä lisääntyy asteittain rakennuksen sisäänkäyntiä lähestyttäessä (Verhe 1996). Näkövammaisen näöntarkkuuteen sekä värien ja kontrastien erotuskykyyn vaikuttavat valon määrä ja laatu (Verhe 1996, 42). Suuret valaistuserot ulko- ja sisätilojen välillä aiheuttavat usein hankaluuksia näkövammaisille, koska silmä ei ehdi ainakaan nopeasti sopeutua suureen valaistuseroon. Näkövammaisella silmän sopeutuminen valaistustason muutoksiin (tarkoittaa valoadaptaatiota) on useimmiten hidasta ja puutteellista. Valaistuksen suuret ja nopeat muutokset ovat kaikkien haitallisimpia näkövammaisille, koska ne usein kärsivät myös hämäräsokeudesta ja häikäistymisestä. Lisäksi näkövammaisen värikontrastien erotuskyky on heikentynyt ja valontarve luonnollisesti kasvanut. (Verhe 1996, 15.) Näkövammaisen häikäistyminen aiheutuu liian nopeasta valon määrän muutoksesta tai suurista kirkkauseroista henkilön näkökentässä. Yleensä näkövammaisen tarvitsee erityisen hyvät valaistusolosuhteet jäljellä olevan näkökyvyn tehokkaan käytön mahdollistamiseksi. (Invalidiliitto ry 2010.) Valaistus on tasattava valaisemalla välittömästi ulkotilaan liittyvät sisätilat riittävän voimakkaasti, kuten Kaskelan kohdalla ainakin tuulikaappi ja sisällä siitä eteenpäin oleva ala-aula (eteistilat). Yleisesti eri rakenteiden ja muotojen täytyisi erottua värikontrastiltaan muusta ympäristöstä näkövammaisen kannalta ja oikealla tilan valaistuksella saadaan nämä kontrastit esille. Väreinä esimerkiksi sininen ja valkoinen tai keltainen ja musta muodostavat selkeän värikontrastin. (Invalidiliitto ry 2010.) Punaiset, siniset, keltaiset ja vihreät merkinnät ja kuviot erottuvat selkeästi neutraalin harmaalta, valkoiselta ja mustalta pohjalta. Kirkas kuvio näyttää vaalealla tai tummalla taustalla todellista kirkkaammalta. Vierekkäin esiintyessään vastakohtavärit, sininen–keltainen, punainen–vihreä, musta–valkoinen korostavat värikontrastia. (Verhe 1996.)

Nykyisin sisäänkäyntiin johtavia ulkoportaita ei ole laisinkaan valaistu. Nykyiset ulkoportaat eivät erotu selvästi hämärässä ja pimeässä selkeästi muusta ympäristöstä ainakaan heikkonäköisten ihmisten näkökulmasta. Näiden ulkoportaiden valaisimet täytyisi sijoittaa samalle puolella portaita, kulkuväylää, jolloin valaisimet toimisivat opastava näköraitana näkövammaisille (Verhe 1996, 44), mutta tämäkään valaistus ei saa aiheuttaa suoraa - ja/tai epäsuoraa häikäisyä. Ulko-oven edustalla valoa täytyisi olla vaakasuoraan mitattuna 750 mm:n korkeudella keskimäärin 300 lx (Invalidiliitto ry

2010). Siten nykyisin näissä olosuhteissa näkövammaisella on törmäys- ja putoamisvaara. Sisäänkäynnin (nyt olemme ulkona rakennuksen edustalla ulko-oven läheisyydessä) yhteydessä olevien ulkoportaiden ja näiden askelmien reunassa ei ole kontrastiraitoja. Kontrastiraita tulee asentaa jokaisen askelman yhteyteen. Näissä ulkoportaissa saadaan kontrasti aikaan käyttämällä kahta eriväristä materiaalia, jolloin tulos on myös kestävämpi kuin päälle maalattu kontrastiraita. Tumma kontrastiraita erottuu paremmin vaaleista porrasaskelmista kuin vaalea tummista. (Invalidiliitto ry 2010.) Lisäksi näiden portaiden alkamis- ja päättymiskohdassa (asennettaisiin 1,2 m:n syvyisellä kontrasti- ja materiaalivyöhykkeillä) ei ole varoitusaluetta, joten näkövammaisella on putoamisvaara nykyisillä ulkoportaita (Verhe 1996). Rakentamalla suojakaiteen sisäänkäynnin tasolle (kun kävellään ulkoportaat ylhäältä alas), niin putoamisvaaraa ei enää olisi. Sisäänkäynnin edusta (nyt olemme ulko-oven vieressä ja avaamassa sen) ei ole tasainen. Kaskelan nykyiset jalkasäleiköt hiekanerotuskuoppineen täytyisi upottaa kulkuväylän pinnan tasoon (Verhe 1996). Sisäänkäynnin yhteydessä oleva pyörien säilytysalue sijaitsee kulkuväylän sisäpuolella ja siihen tätä aluetta ei ole merkitty pintaan materiaali- ja tummuuskontrastilla. Mutta nykyisellään näkövammaisella ei pitäisi olla törmäysvaaraa näihin.

Ulkoportaille pitäisi ehdottomasti asentaa kunnolliset käsijohteet molemmin puolin sopivalle korkeudelle näkövammaista varten. Portaan pintamateriaali ei saa olla myöskään liukas. Nämä ulkona olevat portaat pitäisi kattaa tai lämmittää, jotta lumi ja jää eivät aiheuttaisi liukastumisvaaraa kenellekään. (Invalidiliitto ry 2010.) Tällöin ulkoportaat olisivat turvalliset käyttää liukkaan aikaan myös talvisin ja kevättalvisin. Ulkoportaiden ja kulkuväylän pinnan materiaalin ulko-ovelle (sisäänkäynnille) tulee olla kaikissa sääolosuhteissa tiivis, tasainen ja luistamaton. Lisäksi kova alustan pintamateriaali, kuten nykyinen kivipinta, heijastaa askelten ja esimerkiksi näkövammaisen käyttämän valkoisen kepin äänen, jolloin kuuloa voidaan käyttää liikkumisen ja suuntautumisen apuna. (Verhe 1996.) Muita hyviä päällysteitä ulkona ovat asfaltti, betoni, kalkkirouhe ja hyvin tiivistetty kivituhka (Invalidiliitto ry 2010).

Ulko-oven jälkeinen sisäänkäynnin tuulikaapin sisäovi ei ollut helposti hahmotettavissa tutkimushenkilömme kannalta, koska ko. ovi on etupäässä lasia. Siten tämän lasioven pinta pitäisi jäsenellä väljaoiin tai merkitä tarraraidoilla lasipinnan havaitsemisen

helpottamiseksi (Verhe 1996). Tämän oven pitäisi aueta myös automaattisesti, kuten ulko-ovenkin, liukuovena. Lisäksi tuulikaappi pitäisi valaista hyvin suuresta valaistuserosta mahdollisesti aiheutuvan häikäisyn estämiseksi siirryttäessä päivänvalosta sisätiloihin. (Invalidiliitto ry 2010.)

Käytävä

Kaskelan käytävätiloista (kerrokset 1–6) ei löydy automaattista valaistuksen ohjausta. Suhteellisen tasainen 400–500 lx:n valaistusvoimakkuus soveltuu useimmille heikkonäköisille (Verhe 1996, 45). Lisäksi yleisvalaistustasoa, mielusti kaikkialla Kaskelan sisätiloissa, täytyisi voida säätää näkövammaisten silmille sopivaksi (Verhe 1996, 44), mutta pitää muistaa, että näkövamma ei ole samanlainen kaikilla näkövammaisilla. Siten ”optimaalista” valaistusta tuskin saadaan suunniteltua/toteutettua kaikille näkövammaisille sopivaksi ainakaan täydelliseksi samanaikaisesti. Valaistusvoimakkuutta mitataan yleisesti vaakatasossa, eikä se kerro kovinkaan paljoa näkemisen kannalta yhtä merkityksekkäiden pystysuuntaisten pintojen näkyvyydestä. Lisäksi valaistusta arvioitaessa ja suunniteltaessa puhutaan usein pinnoille lankeavista valonmääristä, lukseista (lx). Mutta kukaan ei voi varsinaisesti ”nähdä lukseja”, vaan aistimme eri pinnoilta heijastuvaa valoa eli luminansseja. (Invalidiliitto ry 2010.) Luminanssi - eli tummuuskontrasti on suhteellinen mitta, joka kertoo, kuinka paljon kohteen (tilan) eri osien luminanssit eroavat toisistaan. Heikkonäköisille riittävä kontrasti on n. 50 %. Esimerkiksi valkoisen paperin ja mustan tekstin kontrasti on 90 %. (Verhe 1996, 40.) Värisokeat erottavat musta–valkoasteikon kontrastit (Verhe 1996, 45). Nykyinen yleinen käytävien valaistus ei ole tasainen ja häikäisemätön tutkimushenkilömme kannalta. Sekä suoraa että epäsuoraa valaisimien aiheuttamaa häikäisyä voidaan estää käyttämällä hyvin häikäisysojattuja valaisimia, poistamalla liian kirkkaat yksittäiset valopisteet ja parantamalla yleisvalaistusta useiden valaisinten yhteisvaikutuksen avulla (Verhe 1996, 43 ja Invalidiliitto ry 2010). Mattapintaiset ja heijastamattomat seinät ja lattiat ehkäisevät häikäisyä, kuten Kaskelassa on nykyisin. Vaaleat värit heijastavat valoa ja aikaansaavat valoisan vaikutelman ja tummat pinnat puolestaan imevät valoa itseensä. (Verhe 1996, 34.) Sisäkäytävissä valaistusvoimakkuuden täytyisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45). Näkövammaisen

liikkumista opastavaa pintamateriaalia tai tummuuskontrastina erottuvaa opasteraitaa ei Kaskelan käytäviltä löydy, sen lattioista ja/tai seinistä. Näkövammaisen liikkumista/suunnistautumista voidaan helpottaa, jos lattiapinnoissa on opastavaa materiaalia tai merkintöjä. Esimerkiksi pitkä voimakasvärinen raita tai hyvin paikallaan pysyvä ja tummuuskontrastina muusta tilasta erottuva käytävämatto toimisivat hyvinä opastavina materiaaleina lattiapinnoissa. (Invalidiliitto ry 2010.) Myös Kaskelan, ainakin sen nykyisiin valkoisiin käytäväseiniin, olisi hyvä asentaa koko käytävän pituudelta voimakas värinen esim. mustavärinen raita n. 1,2 m:n korkeuteen lattiasta helpottamaan näkövammaisen liikkumista. Yleisesti väri-, tummuus- ja materiaalikontrastien avulla voidaan korostaa (kulku) opasteiden, ovien ja oven karmien erottamista ympäröivästä seinästä, kahvojen (painike) erottamista ovesta ja käsijohteiden erottamista seinästä (Verhe 1996, 34) ja oikealla valaistuksella voidaan voimistaa näiden kontrastien havaittavuutta heikkonäköisten kannalta (Invalidiliitto ry 2010). Yleisesti (käytävä) tilan suurten pintojen (katto, seinät) tulisi olla vaaleita valonheijastamisen vuoksi ja pienten väripintojen (ovet, listoitus, kalusteet) tummempia, kuten nykyisin Kaskelassa etupäässä on. Käytävässä lattian perusyleisvärin täytyisi olla tummempi kuin seinien, koska tällöin näkövammaisen hahmottaa tämän tilan paremmin (Invalidiliitto ry 2010), kuten Kaskelassa on.

Myös ääni on tärkeä elementti moniaistisessa ympäristössä. Kaskelan kohdalla äänen avulla (suositus äänimajakkan asentamiseksi Kaskelan sisäänkäynnin yhteyteen) voitaisiin ohjata näkövammaisen liikkumista ja suuntautumista muuallakin ko. rakennuksessa kuultavan maamerkin avulla. Äänimajakkan voisi asentaa esimerkiksi jokaisen kerrostason (2–6) käytävän yhteyteen.

Myös Kaskelan eri kerroksille (käytäville) voitaisiin antaa oma tunnusvärinsä tai kerroskohtainen oma erilainen lattiamateriaali (Verhe 1996, 34), jolloin nämä osaltaan helpottaisivat näkövammaisen muistikartan (mielikuvakartta) luomisessa ja liikkumisessa. Oleellista näkövammaisen kannalta on se, että lattiassa ei käytetä kiiltävää materiaalia, erityisesti, jos se on väriltään tumma (PVC-muovi on käyttökelpoinen ratkaisu). Kaskelassa parkettilattiaa on nykyisin sen 1. kerroksen (katutaso) ala-aulassa ja 2. kerroksessa ruokalassa, ravintolassa ja asiointitilan yhteydessä olevan odotustilan lattiassa. Muualla rakennuksessa käytävien lattiamateriaali on tummaa muovia.

Näkövammaisen erottaa esim. puu- ja kivipinnan sekä linoleumi- ja parkettilattian välisen eron (Verhe 1996, 86). Lisäksi kunkin Kaskelan mahdolliset muutoskohdat, kuten portaan lähdöt, porrasaskelmat ja sisäkulkuväylien risteykset (ja kohta valmistuva hissi) voitaisiin valaista voimakkaammin tai erivärisellä valolla. Olisi myös hyvä, jos nämä vaarakohdat merkittäisiin kulkuväylän levyiselle, esim. 1200 mm:n pituisella väri- ja materiaalikontrastivyöhykkeellä. (Verhe 1996.) Nämä vaarakohdat merkittäisiin samalla tavoin kaikissa Kaskelan kerroksissa (ettei näiden kohdalla synny hämäävää vaikutusta, jos käytetyt värit olisivat erilaisia näiden kohdalla). Siten nämä toimisivat myös toisistaan erottuvina maamerkkeinä ja parantaisivat osaltaan näkövammaisen tilan hahmottamista, suuntautumista ja itsenäistä turvallista liikkumista Kaskelan eri kerroksissa.

Ovi

Kaskelan lasiset käytäväovien (on kaikissa muissa kerroksissa, paitsi ei toisessa kerroksessa) metallireunat voitaisiin maalata eri väreillä tämän rakennuksen eri kerroksissa, jolloin näkövammaisen voisi näiden perusteella luoda muistikarttansa tästä rakennuksesta. Tällöin nämä käytävälasiovet eri kerroksissa toimisivat osaltaan myös selkeinä toisistaan erottuvina maamerkkeinä. Lisäksi Kaskelassa on edellisen kaltaisia ovia 1. kerroksessa auditoriossa, 2. kerroksessa ruokalassa ja henkilökunnan käytävään johtavassa väliovessa sekä 3. ja 4. kerroksen opetushuoneissa. Joten nämä ovet kannattaisi maalata myös samalla värillä kuin saman kerroksen käytäväovet.

Näkövammaisen kannalta myös Kaskelan kaikki sisäovet (mutta henkilökunnan tilojen ovien 1–4 kerroksissa, 3. ja 4. kerroksessa olevien opetushuoneiden ovien ja 2. kerroksen wc-tilojen oven ei tarvitse olla automaattisesti aukeavia) saisivat olla kynnyksettömiä liiketunnistimella automaattisesti aukeavia liukuovia, koska nyt nykyiset käytävien kääntösisäovet aukeavat käytävän kulkuväylälle, ja ne voivat siksi aiheuttaa törmäysvaaran heikkonäköiselle ihmiselle.

Toisessa kerroksessa ei ole laisinkaan käytäväovea, kun taas muissa kerroksissa on. Ruokalan lasioven (sijaitsee 2. kerroksessa) metallireunat voitaisiin maalata omalla värillään, jotta se eroaisi muista rakennuksen käytäväovista. Myös toisessa kerroksessa olevan henkilökunnan käytävään johtavan välilasioven metallireunat voitaisiin maalata samalla värillä kuin ruokalan ovi. Mutta näihin oviin pitäisi asentaa ainakin omat

tyyppisymbolinsa ja kohokirjaimet, jonka perusteella näkövammaisen myös tietäisi sijaintinsa tässä kerroksessa.

Nykyisin toisen kerroksen ravintolan ovi (vaalea puuovi) erottuu selkeästi toisen kerroksen henkilökunnantilan väliovesta sekä ruokalan ovesta, mutta ei wc-tilojen ovista saman värin tai materiaalin vuoksi. Siksi ravintolan ovi ja wc-tilan ovet pitäisi merkitä ainakin omilla symboleillaan ja kohokirjoituksella mahdollisen erehtymisen estämiseksi.

Henkilökunnanhuoneiden ovet, 1–4 kerroksissa, ovat valkoisiksi maalattuja puuovia.

Ovityypit, jotka eivät ole hahmotettavissa ovat rakennuksen henkilökunnan tilojen ovet, ja toisessa kerroksessa olevat ravintolan ovi, ruokalan ovi, henkilökunnan käytävään johtava välilasiovi ja wc-tilojen ovet, koska ne eivät erotu tummuuskontrastinsa avulla ympäristöstään. Esimerkiksi sininen ja valkoinen tai keltainen ja musta muodostaisivat selkeän kontrastin. Sopivalla valaistuksella voidaan voimistaa kontrastin havaittavuutta. (Verhe 1996.)

Kaikista edellisistä ovityypeistä poiketen ainoastaan ravintolan ja auditorion oven painikkeet eivät erottuneet tutkimushenkilömme kannalta taustastaan, koska ravintolan oven painike on samanvärinen sen oven kanssa (molemmat vaaleita). Myös auditorion oven väri on lähes sama sen painikkeen kanssa.

Portaat

Kaskelan sisäportaiden askelmien reunoihin pitäisi asentaa kontrastiraidat, esimerkiksi liukuestenauhana. Kontrastiraita täytyy asentaa jokaisen askelman yhteyteen. (Invalidiliitto ry 2010.) Olisi hyvä ratkaisu, että porraskaskelmien pinta tehtäisiin tummuudeltaan erilaisesta materiaalista kuin rakennuksen lattiat, koska tällöin näkövammaisen ko. portaiden hahmottaminen helpottuisi (Invalidiliitto ry 2010). Myös alas johtavista sisäportaista pitäisi varoittaa porraskäytävän levyisellä ja kulkusuunnassa olevalla materiaalikontrasti- ja väriyöhykkeillä (Verhe 1996, 32). Käsijohdeita ei ole molemmin puolin porraskäytävissä, eikä kahdella korkeudella, ja käsijohde (nykyisin ruskeaa petsattua puuta) ei erottunut tummuuskontrastina taustastaan portaiden

seinistä tutkimushenkilömme kannalta. Portaissa on valaistus, mutta näkövammaisen tutkimushenkilömme ei tätä havainnut. Sisäportaissa valaistusvoimakkuuden täytyisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45). Sisäportaat pitäisi valaista hyvin, ja erityisesti alaspäin lähtevien portaiden alku. Lisäksi valaistus ei saa häikäistä portaita ylösnoustaessa. (Verhe 1996, 32.) Käsijohteen yhteyteen kannattaisi tehdä myös tunnusteltavat kerrosmerkinnät esimerkiksi pistekirjoituksella (Verhe 1996, 35), koska tällöin näkövammaisen suunnistautuminen helpottuisi.

Luiska

Kaskelassa ei ole luiskaa/luiskia. Näkövammaisen kannalta tälle ei ole tarvetta Kaskelassa.

Hissi

Kaskelassa ei ole hissiä/hissejä. Kaskelaan olisi hyvä rakentaa pystyhissi (on tällä hetkellä rakenteilla), koska se helpottaisi huomattavasti eri vamma ryhmien liikkumista tässä rakennuksessa. Esimerkiksi ilman hissiä pyörätuolia käyttävä henkilö ei voi liikkua nykyisin lainkaan itsenäisesti sisäportaiden liiallisen jyrkkyyden vuoksi Kaskelassa. Lisäksi vammattomien ihmisten liikkuminen nopeutuisi, jos hissi olisi olemassa (tarkemmin hisseistä ks. Verhe 1996, 85 ja Invalidiliitto ry 2010).

Tila

Kulku näihin tiloihin on vain osittain opastettu ala-aulan kulkuopasteelta (rakennuksen yleisopaste) ja kerroskohtaisilla kulkuopasteilla. Tämä tarkoittaa kahta opetushuonetta (ks. opetustila, sivu 83) Kaskelan kolmannessa (yksi opetushuone tässä kerroksessa) ja neljännessä kerroksessa (yksi opetushuone tässä kerroksessa), ruokatiloja (ks. ravintola- ja kahvilatilat, sivu 83), auditoriota (ks. auditorio, sivu 82) ja henkilökunnan tiloja (ks. henkilökunnan tilat, sivu 84).

Kaskelan kerroskohtaiset kulkuopasteet ovat kerroksissa 2–4 ja kerroksissa 5–6 ei ole lainkaan kerroskohtaisia kulkuopasteita. Toisen kerroksen kerroskulkuopasteessa ei ole mainittu kaikkia kohteita, eikä etäisyyksiä, jotka sijaitsevat siellä. Tässä opasteessa ei ole

käytetty symboleja, pistekirjoitusta tai kohokirjoitusta, joten ainakin jotain näistä täytyisi käyttää. Lisäksi sen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön.

Kolmannen kerroksen oma kerroskulkupaste ei ole helposti havaittavassa paikassa, koska tämä opaste on sijoitettu kulkuväylän sivulle. Lisäksi tähän opasteeseen ei ole merkitty etäisyyksiä, ja eikä kaikkia huoneita, jotka tässä kerroksessa sijaitsevat. Tässä opasteessa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten ainakin jotain näistä täytyisi käyttää. Tämän opasteen pinta ei ole tasaisesti valaistu, ja siksi tähän pitäisi asentaa kohdevalaisin.

Neljännän kerroksen omaan kerroskulkupasteeseen ei ole merkitty etäisyyksiä, ja eikä kaikkia huoneita, jotka tässä kerroksessa sijaitsevat. Tässä opasteessa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten ainakin jotain näistä täytyisi käyttää. Tämän opasteen pinta ei ole tasaisesti valaistu, ja, siksi tähän pitäisi asentaa kohdevalaisin.

Säilytystilat/vaatenaulakot

Kaskelan naulakot sijaitsevat rakennuksen toisessa kerroksessa ja säilytyslokerot pohjakerroksessa (kellarikerros). Näihin ei ole lainkaan kulkupastusta ala-aulan kulkupasteelta. Tilassa, jossa säilytyslokerot sijaitsevat, niin siellä ei ole istuimia, laskutasoa/hyllyä tai peiliä (ESKEH- suositus). Näissä lokeroissa ja niiden avaimissa täytyisi olla kohomerkinnot ja hyvät kontrastit näkövammaisia varten. Heikkonäköisten kannalta olisi myös hyvä asia, että säilytyslokerot valaistaisiin sisältäpäin. (Invalidiliitto ry 2010.) Tässä säilytyslokerotilassa ei ole väri- ja kontrastieroja helpottamassa tilan hahmottamista ja lattiapintamateriaali tai -kuvio ei opasta näkövammaista henkilöä. Säilytystilassa valaistusvoimakkuuden tulisi olla vähintään 300 lx (Invalidiliitto ry 2010).

Osa naulakoista sijaitsee toisen kerroksen kulkuväylällä, ja, siksi näkövammaisella ihmisellä voi olla törmäysvaara niihin. Naulakot pitäisi sijoittaa syvennyksiin tai suunnitella kalusteenomaisesti, jotta niihin ei voi törmätä. Lisäksi naulakkotilat pitäisi valaista hyvin näkövammaisen törmäämisvaaran estämiseksi. (Verhe 1996, 87.)

Asiointitila

Ala-aulan kulkuopasteelta ei ole opastusta lainkaan toisen kerroksen asiointitilaan. Nykyisin käytössä oleva asiointitila sijaitsee toisessa kerroksessa ruokalan ja ravintolan välissä. Toisen kerroksen tasalta palvelutiskille (eli asiakas- ja vastaanottotiskille) ei johda näkövammaisen liikkumista opastavaa lattiassa olevaa pintamateriaalia tai kuviota, eli ohjausraitaa, joka eroaisi väriltään ja materiaaliltaan toisen kerroksen muusta tilasta (Verhe 1996, 79). Esimerkiksi, jos tähän tilaan asennettaisiin tumma käytävämatto, niin se toimisi näkövammaisen kulkua ohjaavana materiaalina (Invalidiliitto ry 2010). Palvelutiskillä ei ole kohde- tai vyöhykevaloa näkövammaiselle asiakkaalle ja siinä saattaa olla vastavalohäikäisyä vastapäisestä ikkunasta johtuen. Sisälle tähän kohtaan ajoittain tulevaa häikäisyä voitaisiin säätää sälekaihtimien ja/tai markiisien avulla. Valaistusvoimakkuuden tulisi olla palvelutiskillä vähintään 300 lx. (Verhe 1996, 45.)

Asiointitiskin odotustilassa valaistus ei ole tasainen ja häikäisemätön, tähän tilaan jää katvealueita, ja ulkoa ikkunasta sisälle tuleva valo voi ajoittain aiheuttaa vastavalohäikäisyä myös odotustilassa. Odotustilan valaistusvoimakkuuden tulisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45). Odotustilan kulkureitiltä palvelutiskille ei ole näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia tai -kuviota lattiassa liikuttaessa kohti palvelutiskiä (tarkemmin ohjausraidasta, ks. esim. käytävä, sivu 76). Odotustilan kalusteiden täytyisi erota väriltään tässä muusta tilasta joko tummempina tai vaaleampina, kuten nykyisin Kaskelan tässä tilassa on, jotta näkövammaisen voi väistää niitä tai löytää pöydän ääreen tai istumaan penkille (Invalidiliitto ry 2010).

Kokoushuone

Kaskelassa ei ole kokoustilaa, mutta Kaskelassa kokouksia voidaan pitää ainakin sen auditoriossa.

Auditorio

Auditorioon on opastus ala-aulan kulkuopasteelta (rakennuksen yleisopaste). Auditorion omassa tila- eli huoneopasteessa ei ole käytetty pistekirjoitusta tai kohokirjoitusta, joten toista näistä täytyisi käyttää. Sitä ei ole laisinkaan kohdevalaistu, eikä sen pinta ole himmeä ja häikäisemätön. Siten tämä opaste täytyisi kohdevalaista. Tätä huoneopastetta ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle, vaan oveen.

Auditorion katsomon portaissa ei ole askelmien reunoissa kontrastiraitoja, eikä myöskään käsijohteita. Väri-, tummuus- ja materiaalikontrastien avulla voidaan puuttuvat käsijohteet erottaa seinästä. Lisäksi kontrastit varoittaisivat putoamisvaarasta, kuten portaiden lähdeistä. Katsomon portaat eivät ole valaistut huonevalaistuksena valaistuksen ollessa päällä tai pois päältä. Siten auditorioon pitäisi asentaa porrasvalaistus näkövammaisia varten (esim. Invalidiliitto ry 2010). Istumapaikoilla, katsomossa ei ole lainkaan kohdevalaisimia näkövammaisia varten, eikä myöskään luennoitsijalla. Auditorion väri- ja kontrastierot eivät helpottaneet tutkimushenkilömme yleistä tilan hahmottamista, koska sen lattia ja seinät ovat lähes samanvärisiä, ollen vaaleita.

Opetustila

Missään opetustilojen huone- eli tilaopasteissa ei ole käytetty pistekirjoitusta tai kohokirjoitusta, eikä näiden opasteiden pinta ole himmeä ja häikäisemätön. Siten toista näistä täytyisi käyttää. Lisäksi huoneopasteet eivät ole lainkaan valaistut kohdevalaisimilla. Näiden tilojen huoneopasteet eivät ole sijoitetut seinään oven aukeamispuolelle, vaan oviin. Kulkureitti opetushuoneisiin ko. kerroskohtaisen kerroskulkuopasteen jälkeen pitäisi merkitä lattiaan kulkua ohjaavin väri- ja materiaalikontrastein (tarkemmin ohjausraidasta, ks. esim. käytävä, sivu 76).

Opetustilojen (luokkahuoneet ja luentosalit) 500 lx:n valotaso on riittävä myös heikkonäköisille, jos on mahdollista käyttää henkilökohtaisesti tehokasta kohdevalaisinta (Verhe 1996, 45). Nykyisin Kaskelan kahdessa opetushuoneessa ei ole käytössä lainkaan kohdevalaisimia näkövammaisia varten.

Ravintola- ja kahvilatilat

Kulku näihin tiloihin on opastettu ensimmäisen kerroksen ala-aulan kulkuopasteen (rakennuksen yleisopaste) sekä toisen kerroksen kerroskulkuopasteen avulla.

Ruokalan ovi on lasia ja se on läpinäkyvä. Tästä ovesta ei löydy kontrastimerkintöjä. Läpinäkyvyyden vuoksi ruokalan ovi ei ollut helposti hahmotettavissa näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta, joten se pitäisi jäsenellä välilajoin tai merkitä

tarraraidoilla (Verhe 1996). Tässä ovesa ei ole potkulevyä näkövammaisia varten, joten tällainen pitäisi myös asentaa.

Ravintolassa on heikko yleisvalaistus ja siellä on pimeitä katvealueita. Ravintolatiloiissa valaistusvoimakkuuden tulisi olla vähintään 200–300 lx (Verhe 1996, 45). Kaskelan ravintolaan ulkoa tuleva luonnonvalo saattaa aiheuttaa häikäisyhaittaa jopa kaikille ihmisille. Ikkunasäleikköjen ja ulkopuolelle asennettavien markiisien avulla voitaisiin luonnonvalon häikäisyä säädellä. Ravintolan väri- ja kontrastierot ovat huonot näkövammaisen tämän tilan hahmottamisen kannalta, koska lattia ja seinät ovat keskenään samanväriset, ollen molemmat vaaleita. Ravintolan lattialla ei ole näkövammaisen suunnistautumista ja/tai liikkumista opastavaa pintamateriaalia tai kuviota, kuten on ruokalan lattiassa (täällä on lattiassa tumma keraaminen laatta opastavana materiaalina) (tarkemmin ohjausraidasta ks. esim. käytävä, sivu 76). Lisäksi keraamiset lattialaatat on mahdollista käsitellä luistamattomiksi (Invalidiliitto ry 2010).

Kirjasto

Kaskelassa ei ole kirjastoa.

Näyttelytila

Kaskelassa ei ole näyttelytilaa.

Henkilökunnan tilat

Henkilökunnan tilojen tila- eli huoneopasteissa (kerrokset 1–4) ei ole käytetty pistekirjoitusta tai kohokirjoitusta, joten näistä toista tulisi käyttää. Nämä huone- eli tilaopasteet eivät ole laisinkaan valaistut kohdevalaisimilla, eikä näiden opasteiden pinta ole himmeä ja häikäisemätön. Näitä opasteita ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle, vaan oviin. Henkilökunnantilojen ovet eivät ole helposti hahmotettavissa seinistä näkövammaisen kannalta, koska ne ovat keskenään väriltään samanlaisia, vaaleita.

Henkilökunnantiloissa kerroksissa 2–4 käytävien valaistus ei ole tasainen ja häikäisemätön. Näillä käytävillä ei ole näkövammaisen liikkumista helpottavaa pintamateriaalia tai kuviota. Väri- ja tummuuskontrastien käytön avulla voitaisiin

selventää ja helpottaa näkövammaisen tilan hahmottamista ja liikkumista näissä tiloissa (tarkemmin ohjausraidasta ks. esim. käytävä, sivu 76).

Esteetön wc

Kaskelan esteetön wc sijaitsee toisessa kerroksessa ravintolan vieressä. Wc-tilan sisällä valaistus ei ollut riittävän voimakas tutkimushenkilömme kannalta. Wc-tilan yleisvalaistustason tulisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45). Huone- eli tilaopastetta tähän tilaan ei ole. Esteettömän wc:n ovi (vaaleaa puuta) ei erotu tummuuskontrastin avulla käytävän (valkoiseksi maalattu) seinästä. Wc-tilassa ei ole lainkaan mitään hälytyslaitetta, jolla voisi tarvittaessa hälyttää apua. Käsienpesuallas ei erotu tummuuskontrastina seinistä, koska ne ovat väriltään samat, vaaleita.

Pukeutumis- ja peseytymistilat

Nämä tilat löytyvät Kaskelan viidennestä ja kuudennesta kerroksesta, majoitustilojen yhteydestä. Muussa osassa Kaskelaa näitä tiloja ei ole. Näitä tiloja ei arvioida mitenkään näkövammaisen ihmisen näkökulmasta.

Sauna

Kaskelassa ei ole saunaa.

Uima-allastila

Kaskelassa ei ole uima-allasta.

Opastus

Kaskelassa on kaiken kaikkiaan viidenlaisia kulkuopasteita. Ensimmäinen näistä on kulkuopaste tämän rakennuksen pääsisäänkäynnille (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille, eli sen ulko-oven luokse) (ks. sisäänkäynti, sivu 70). Toinen kulkuopaste on sisäänkäynnin yhteydessä oleva kulkuopaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme sisälle Kaskelaan) (ks. sisäänkäynti, sivu 70). Kolmas kulkuopaste on ala-aulan

kulkuopaste (on rakennuksen yleisopaste) (ks. sisäänkäynti, sivu 70). Kaskelan kerroskohtaiset kulkuopasteet sijaitsevat 2–4 kerroksissa, toisen kerroskohtainen opaste (ks. tila, sivu 80), kolmannen ja neljännen kerroksen kerroskohtaiset opasteet (ks. tila, sivu 80). Lisäksi Kaskelassa on huone- eli tilaopasteita kerroksissa 1–4 (ks. auditorio, sivu 82, opetustilat, sivu 83, ja henkilökunnan tilat, sivu 84).

Kaskelan ainoa ilmoitustaulu sijaitsee rakennuksen ala-aulassa, ensimmäisessä kerroksessa (katutasossa). Ilmoituksista puuttuvat tummuuskontrastit tekstin ja taustan väliltä. Näissä ilmoituksissa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä ja ne eivät ole tasaisesti valaistut.

Paloturvallisuus ja esteettömyys

Kaskelan turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa ei ole huomioitu kunnolla näkövammaisia ihmisiä. Kaskelan ulkokierreportaat toimivat varapoistumistienä hätätilanteessa, esimerkiksi tulipalon sattuessa. Näkövammaisen tutkimushenkilömme pystyisi itsenäisesti liikkumaan näitä portaita pitkin turvallisesti alas asti, maankamaralle hätätilanteessa. Mutta tällä hetkellä Kaskelan sisäkäytävien katoissa ei ole lainkaan palovaroittimia, saati sitten sprinklereitä, eikä myöskään käytävien päissä (joista pääsee siirtymään ulkokierreportaille) ole poistumistievaloja. Ainoastaan kerroskohtaisesti käytävillä on käsikäyttöiset vaahtosammuttimet. Niinpä Kaskelan yleisessä paloturvallisuudessa olisi paljon parannettavaa. Ohjaaminen poistumisteille tulisi hälytystilanteissa toteuttaa sekä visuaalisesti että auditiivisesti. Kuuloon perustuvassa ohjauksessa (poistumisteille ja niiden kautta ulos) hälytyssignaalin tulee olla riittävän voimakas ja sen täytyy erottua muista äänistä. Lisäksi äänen suunta on voitava paikantaa, jotta sitä kohti on mahdollista suunnistautua. Näkyvä ohjaus voisi olla poistumistievalojen lisäksi esim. valaisinrivi seinällä lähellä lattiapintaa, lattiapinnalla ja seinissä kulkusuuntaa osoittava näkyvä ja tunnusteltava juova tai kulkuväylää poistumistielle osoittava nauhamainen kontrastimateriaalivyöhyke. Fosforoidut kulkusuuntajuovat näkyvät myös sähkökatkosten aikana. (Verhe 1996, sivu 82.)

7.1.2 Mittaustulokset kohteista, jotka eivät täytä ESKEH- suosituksia näkövammaisen kannalta Kaskelassa

Sisäänkäynti

Kaskelan pääsisäänkäynnin kulku-opasteen (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille eli sen ulko-oven luokse) tekstin kirjasinkoko on 45–100 mm:ä, kun suositus 70–100 mm:ä 1–3 m:n katseluetäisyydeltä.

Sisäänkäynnin kulkuopaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään) ei ole suosituksen mukainen, koska se nykyisin sijaitsee aivan liian korkealla ulko-oven yläpuolella n. 2200 mm:ssä, ja, siksi se ei ole läheltä katsottavissa. Suosituksen mukaisesti tämä kulkuopaste pitäisi sijoittaa ulko-oven vasemmalle tai oikealle puolelle 1400–1600 mm:n korkeudelle maanpinnasta (myös Verhe 1996).

Tuulikaapin sisäoven kynnyks on nykyisin liian korkea, ollen nyt 40 mm, ja suositus on tälle 20 mm tai vähemmän. Kun tämä kynnyks madallettaisiin oikeaan korkeuteen, niin näkövammaisen henkilö ei voi kompastua tähän. Myös tuulikaapin nykyisen kumimaton rakojen leveys, 10 mm, ei ole suosituksen, 5 mm tai vähemmän, mukainen. Näkövammaisen mahdollisesti myös sisätiloissa käyttämä valkoinen keppi sekä sauvat, opaskoiran kypälät, kengän korot, ja eivätkä myöskään pyörätuolin ja rattaiden renkaat saa takertua kumimaton rakoihin kiinni (Verhe 1996, sivu 75).

Suosituksen mukaisesti käsijohteita (jotka täytyy asentaa nykyisiin ulkoportaisiin) tulee olla samalla puolella mieluummin kaksi, josta ylempi on 900 mm:n ja alempi 700 mm:n korkeudella askelmankärjestä (myös Invalidiliitto ry 2010). Tämän ulkoportaatan askelman nousukorkeus on liian korkea, ollen 140 mm:ä, kun suositus on 120 mm:ä. Lisäksi askelman etenemäsyvyys on liian pieni, ollen 320 mm:ä, kun suositus on 400–420 mm:ä.

Kaskelan tuulikaapin sisäovessa ei ole tarramerkinettä, mutta siinä on välijaot. Tosin ko. oven välijaot eivät ole suosituksen mukaisissa korkeuksissa ainakaan sen ylimmän

välijaon suhteen. Välijaot täytyy olla 1000 mm:n ja 1400–1600 mm:n korkeudella ovessa lasipinnan havaitsemisen helpottamiseksi näkövammaisen kannalta.

Käytävä

Kaskelan käytävissä ei ole mitään puutteita liittyen sen koko-ominaisuuksiin näkövammaisen kannalta.

Ovi

Auditorio-oven kynnyks on 40 mm, 2. kerroksen väliovent (johtaa henkilökunnan tiloihin tässä kerroksessa) kynnyks on 30 mm, ravintolan, ruokalan ja opetustilojen ovien kynnykset ovat nykyisin > 20 mm. Siten nämä kynnykset pitäisi madaltaa suosituksen mukaiseksi, 20 mm:n tai tätä matalammiksi. Tällöin näkövammaisen ei voi törmätä näihin kynnyksiin. Mutta, koska näiden ovien kynnykset ovat metallia, niin niiden muuttaminen matalammiksi on luultavasti melko hankalaa. Toisen kerroksen henkilökunnan tilojen sisäänkäynnin (väliovi) painike on liian korkealla, ollen 1070 mm:ssä, ja suositus on 850 mm. Myös 1. kerroksessa (katutaso) olevan auditorion oven painike on liian korkealla, ollen > 850 mm:n korkeudella, ja suositus on 850 mm:ä.

Portaat

Porraskäytävien käsijohteet ovat nykyään liian korkealla, joten ne täytyisi asentaa hieman alemmas (nyt 1000 mm korkeudella vain toisella puolella porraskäytävää, suositus on 700 mm ja 900 mm korkeudelle molemmin puolin porraskäytävää). Lisäksi käsijohteet pitäisi tehdä yhtenäisiksi (nykyisin näissä on raot) ja jokaisen kerroksen alussa ja lopussa käsijohteiden täytyisi olla nykyistä pidemmät.

Luiska

Kaskelassa ei ole luiskaa/luiskia. Näkövammaisen kannalta luiskalle/luiskille ei ole tarvetta Kaskelassa.

Hissi

Kaskelassa ei ole hissiä (on tällä hetkellä rakenteilla).

Tila

Kaskelan kohdalla tämä tarkoittaa kahta opetushuonetta (ks. opetustilat, sivu 89), ruokatiloja (ks. ravintola- ja kahvilatilat, sivu 89), auditoriota (ks. auditorio, sivu 89) ja henkilökunnan tiloja (ks. henkilökunnan tilat, sivu 90).

Säilytystilat/vaatenaulakot

Kaskelan 2. kerroksessa sijaitsevat vaatenaulakot ovat mittaominaisuuksiltaan sopivat näkövammaisen henkilön näkökulmasta. Samoin kellarikerroksessa olevat säilytystilat (lokerot) ovat kunnossa koko-ominaisuuksiltaan näkövammaisen kannalta.

Asiointitila

Kaskelan 2. kerroksessa oleva asiointitila (eli asiakas- ja vastaanottotiski) on mittaominaisuuksiltaan kunnossa näkövammaisen kannalta.

Kokoushuone

Kaskelassa ei ole kokoushuonetta, mutta ainakin Kaskelassa kokouksia voidaan pitää sen auditoriossa.

Auditorio

Kaskelan 1. kerroksessa (katutaso) oleva auditorio ei ole mittaominaisuuksiltaan kunnossa melko useiden asioiden suhteen. Sen huone- eli tilaopasteen tekstin kirjasinkoko on liian suuri, ollen 50 mm:ä, kun suositus on 15 mm:ä, kun ko. opastetta katsotaan sen välittömästä läheisyydestä. Myös auditorion oven kynnyks (ks. ovi, sivu 87), tämän oven painike (ks. ovi, sivu 87) ja katsomon porrasaskelman etenemäsyvyys ja porrasaskelman nousukorkeus eivät ole suosituksen mukaisia näkövammaisen kannalta. Porrasaskelman etenemäsyvyys on 290 mm ja suositus tälle on 300 mm tai enemmän. Porrasaskelman nousukorkeus on 140 mm ja suositus tälle on 160 mm tai enemmän.

Opetustila

Kaskelan opetustilat ovat muuten mittaominaisuuksiltaan kunnossa, paitsi ei näiden ovien kynnyksien (ks. ovi, sivu 87), huone- eli tilaopasteiden korkeussijainnin ja niiden kirjasinkoon suhteen näkövammaisen kannalta. Nykyiset opetustilojen huoneopasteet sijaitsevat 2000 mm:n korkeudessa lattiasta, kun suositus on 1400–1600 mm. Siten

nämä opasteet täytyisi laskea alemmas ja asentaa ne ovien sijasta seinään oven aukeamispuolelle. Kirjasinkoko ko. opasteissa on liian pieni, 60 mm, ja suositus on 70–100 mm, kun katseluetäisyys on 1–3 m.

Ravintola- ja kahvilatilat

Kaskelan ravintola ja ruokala ovat muuten mittaominaisuuksiltaan kunnossa, paitsi ei näiden ovien kynnyksien suhteen (ks. ovi, sivu 87) näkövammaisen kannalta. Lisäksi ruokalan lasioveen täytyy asentaa vähintään 300 mm:n korkuinen potkulevy.

Tarramerkinnyt tai välijaot tähän oveen pitäisi asentaa 1000 mm:n ja 1400–1600 mm:n korkeudelle lasipinnan havaitsemisen helpottamiseksi näkövammaisen kannalta.

Kirjasto

Kaskelassa ei ole kirjastoa.

Näyttelytila

Kaskelassa ei ole näyttelytilaa.

Henkilökunnan tilat

Kaskelan henkilökunnan tilat ovat muuten mittaominaisuuksiltaan kunnossa, paitsi ei 2. kerroksen välioiven kynnyksen (ks. ovi, sivu 87) ja sen painikkeen (ks. ovi, sivu 87) (tämä ovi johtaa 2. kerroksessa henkilökunnan tiloihin) ja sen huoneopasteiden korkeussijainnin sekä kirjasinkoon suhteen. Kaikki henkilökunnan tilojen omat huone- eli tilaopasteet sijaitsevat 1390 mm:n korkeudessa oveen kiinnitettynä, kun suositus on 1400–1600 mm., siten ko. opasteet pitäisi nostaa hieman ylemmäs ja ne pitäisi asentaa oven sijasta suosituksen mukaisesti oven aukeamispuolelle. Näiden opasteiden kirjasinkoko on liian suuri, ollen 17 mm, ja suositus on 15 mm, kun tätä opastetta katsotaan sen välittömästä läheisyydestä.

Esteetön wc

Mittaominaisuuksiltaan Kaskelan 2. kerroksessa oleva esteetön wc on kunnossa näkövammaisen henkilön kannalta.

Pukeutumis- ja peseytymistilat

Nämä tilat löytyvät Kaskelassa viidennestä ja kuudennesta kerroksesta, rakennuksen majoitustilojen yhteydestä. Muussa osassa Kaskelaa näitä tiloja ei ole. Näitä tiloja ei arvioida mitenkään näkövammaisen ihmisen näkökulmasta.

Sauna

Kaskelassa ei ole saunaa.

Uima-allastila

Kaskelassa ei ole uima-allasta.

Opastus

Kaskelassa on kaikkiaan viidenlaisia kulkuopasteita (ks. sisäänkäynti, sivu 86, ks. tila, sivu 88, henkilökunnan tilat, sivu 90, ks. auditorio, sivu 89, opetustila, sivu 89 ja esteetön wc, sivu 90).

Paloturvallisuus ja esteettömyys

Kaskelassa ei ole nykyisin mitään mitattavaa paloturvallisuuteen liittyen näkövammaisen kannalta.

7.1.3 Asiat, jotka eivät ole kunnossa ja näihin liittyvät kehittämisehdotukset liikuntavammaisen kannalta Kaskelassa

Sisäänkäynti

Liikuntavammainen pyörätuolihenkilömme ei pystynyt itse nousemaan Kaskelan ulkoportaita pitkin (hänet nostettiin ulkoportaiden yli) sisäänkäynnin eli ulko-oven tasolle. Siten Kaskelan ulkoportaiden yhteyteen on ehdottomasti rakennettava ulkoluiska, jotta pyörätuolia käyttävät ihmiset pääsevät itsenäisesti liikkumaan/siirtymään luiskaa pitkin rakennuksen sisäänkäynnin, ulko-oven luokse, sen tasolle (tarkemmin (ulko)luiskan ominaisuuksista, ks. Invalidiliitto ry 2010, Verhe 1996, 71). Lisäksi tämä luiska pitäisi merkitä materiaalikonstrastein. Myös tämä luiska täytyisi valaista hyvin, kuten samoin nykyiset ulkoportaatkkin. Luiskan alku olisi hyvä korostaa kohdevalojen avulla. Tämän valaistuksen tulee olla myös häikäisemätön. Himmeää pintamateriaalia käyttämällä luiskassa välttyttäisiin haitalliselta häikäisevältä

heijastukselta. Tähän luiskaan pitää asentaa molemmille puolin käsijohteet, kuten pitäisi myös nykyisin ulkoportaisiinkin. Pintamateriaaliksi luiskaan soveltuisivat asfaltti, betoni tai verkkolevy. Lisäksi tämä luiska täytyisi pitää kulkukelpoisena, kuten nykyiset ulkoportaatin, siivoamalla, auraamalla ja hiekoittamalla ne puhtaanapidon yhteydessä. Liukkaina vuodenaikoina ulkoluiska täytyy joko kattaa tai asentaa siihen sulatusjärjestelmä. Lisäksi mahdolliset sade- ja valumavedet täytyy johtaa oikein pois tästä ehdottomasti tarvittavasta ulkoluiskasta Kaskelan kohdalla. (Verhe 1996, 71.)

Tutkimushenkilömme sai itse Kaskelan ulko-oven auki ja sen kiinnittämisen tappiin ja pystyi siten siirtymään/liikkumaan ko. rakennuksen sisälle, tuulikaappiin. Lisäksi tutkimushenkilömme pystyi itsenäisesti avaamaan myös tuulikaapin sisäoven auki (tämä ovi oli auki tutkimushetkellä) ja kiinnittämään sen kiinnitystappiin. Siten tuulikaappi on riittävän tilava ovien avaamista ja pyörätuolilla liikkumista varten. Mutta myös pyörätuolia käyttävän henkilön (esimerkiksi pieni lapsi) itsenäinen liikkuminen helpottuisi, jos Kaskelan nykyinen sisäänkäynnin melko raskas kääntöulko-ovi korvattaisiin esim. automaattisesti aukeavalla liukuovella, jossa olisi mahdollisen törmäämisvaaran estävä toiminto (Verhe 1996, 75).

Käytävä

Nykyisin Kaskelan käytävissä ei ole mitään negatiivisia asioita liittyen esteettömyyteen pyörätuolia käyttävän henkilön näkökulmasta, sillä Kaskelan nykyiset käytävät soveltuvat hyvin myös pyörätuolia käyttäville henkilöille, koska nykyiset käytävälattiat ovat materiaaliltaan kovia, tasaisia ja luistamattomia. Kaskelassa puuparkettia lattioissa on ala-aulassa, asiointitilassa ja sen odotustilassa, ravintolassa ja ruokalassa. Kaikkiällä muualla ko. rakennuksessa valtaosassa lattiamateriaali on tummanharmaata muovia. Lisäksi käytävillä ei ole tasoeroja tai yksittäisiä porrasaskelmia, jotka haittaisivat pyörätuolihenkilön itsenäistä liikkumista Kaskelan käytävillä (mutta ennen Kaskelan hissien valmistumista pyörätuolihenkilö ei kykene itsenäisesti siirtymään eri käytävien välillä, koska portaat ovat liian jyrkkiä hänelle liikkua).

Ovi

Vaikka pyörätuolilla liikkuva tutkimushenkilömme sai itsenäisesti avattua kaikki Kaskelan ovityypit, jopa kaikkein raskaimmat lasiovetkin, niin olisi hyvä myös hänen

kannalta, että ovet olisivat automaattisesti aukeavia kynnyksettömiä liukuovia (mutta henkilökunnan ovet 1-4 kerroksissa, 3. ja 4. kerroksessa olevien opetushuoneiden ovien ja toisen kerroksen wc-tilojen ovet eivät tarvitse olla automaattisesti aukeavia). Tämä siksi, koska nykyiset ovet aukeavat kulkuväylälle ja ovien kynnykset saattavat olla hieman vaikeita ylittää pyörätuolilla.

Portaat

Tällä hetkellä kukaan pyörätuolihenkilö ei pysty itsenäisesti liikkumaan Kaskelan eri kerrosportaissa, koska sisäportaat ovat liian jyrkkiä liikkumisen kannalta. Myöskään luiskia ei voi asentaa, koska nekin jäisivät liian jyrkiksi liikkua. Mutta kohta valmistuvan pystyhissin avulla myös pyörätuolilla liikkuvat ihmiset pystyvät siirtymään/liikkumaan itsenäisesti ko. rakennuksen eri kerrosten välillä joustavasti.

Luiska

Mitään luiskaa ei ole tällä hetkellä ko. rakennuksessa, mutta Kaskelan ulkoportaiden yhteyteen pitää ehdottomasti asentaa ulkoluiska (ks. sisäänkäynti, sivu 91), koska ilman tätä pyörätuolihenkilö ei voi itsenäisesti liikkua/nousta samalle tasolle, jossa Kaskelan sisäänkäynti, ulko-ovi sijaitsee.

Hissi

Hissiä ei ole ko. rakennuksessa (on tällä hetkellä rakenteilla). Kaskelaan olisi hyvä rakentaa pystyhissi, koska se helpottaisi/mahdollistaisi eri vamma ryhmien liikkumisen tässä rakennuksessa. Esimerkiksi ilman hissiä pyörätuolia käyttävä henkilö ei voi nykyisin liikkua lainkaan itsenäisesti Kaskelan eri kerrosten välillä sisäportaiden jyrkkyyden vuoksi. Lisäksi vammattomienkin ihmisten liikkuminen nopeutuisi, jos hissi olisi olemassa (tarkemmin hisseistä, ks. Verhe 1996, 85 ja Invalidiliitto ry 2010).

Tila

Tämä tarkoittaa kahta opetushuonetta Kaskelan kolmannessa (yksi opetushuone tässä kerroksessa) ja neljännessä kerroksessa (yksi opetushuone tässä kerroksessa), ruokatiloja (tarkoittaa ravintola- ja kahvilatiloja), auditoriota ja henkilökunnan tiloja (kerrokset 1–4). Pyörätuolilla liikkuva tutkimushenkilömme pystyi itsenäisesti

liikkumaan näissä tiloissa (kunhan ko. henkilö on nostettu oikean kerroksen tasolle), paitsi ei auditorion tasolle johtuen sen jyrkistä portaista. Opetustilojen, ruokalan ja auditorion mitkään kalusteet (pöydät ja tuolit) eivät ole korkeussäädettäviä ja kalusteet näissä tiloissa tekevät nämä tilat ahtaiksi liikkua pyörätuolilla. Siten olisi hyvä, että ainakin opetustiloissa ja ruokalassa olisi joitakin korkeussäädettäviä pöytiä ja tuoleja pyörätuolia käyttävien henkilöiden kannalta.

Säilytystilat/vaatenaulakot

Kaskelan säilytystilat sijaitsevat rakennuksen kellarikerroksessa (1. kerroksen eli katutasan alapuolella). Nykyisin pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei päässyt liikkumaan itsenäisesti tänne portaiden liiallisen jyrkkyyden vuoksi, ja, eikä myöskään toisen kerroksen vaatenaulakoille. Sopiva naulakon tai vaatetangon korkeus pyörätuolin käyttäjälle on n. 1200 mm lattiasta. Vaatetangon pituuden tulee olla vähintään 800 mm, lisäksi vaatenaulakkojen täytyisi olla sokkelittomia, jotta pyörätuoli-ihminen voisi helposti ulottua naulakkoon (Invalidiliitto ry 2010).

Asiointitila

Kaskelan asiointitila, palvelutiski (eli asiakas- ja vastaanottotiski) on rakennuksen toisessa kerroksessa. Siten myöskään tänne pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei päässyt itsenäisesti liikkumaan portaiden liiallisen jyrkkyyden vuoksi. Nykyisessä palvelutiskissä ei ole huonoja, negatiivisia ominaisuuksia pyörätuoli-ihmisen kannalta. Tosin tutkimushenkilömme ei pystynyt käyttämään asiointitilan yhteydessä huonekaluja täynnä olevaa odotustilaa sen ahtauden vuoksi.

Kokoushuone

Kaskelassa ei ole kokoushuonetta, mutta ko. rakennuksen auditoriossa voidaan pitää kokouksia.

Auditorio

Kaskelan auditorio on rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa eli katutasossa. Pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme pystyi itsenäisesti liikkumaan auditorion lyhyiden portaiden eteen ko. rakennuksen ala-aulasta (mutta ko. tutkimushenkilömme täytyi nostaa näiden rappusten yli auditorion tasolle). Lisäksi hän pystyi itse avaamaan

käytävän välioven, jonka kautta kuljetaan auditorioon. Niinpä pyörätuolia käyttävän henkilön näkökulmasta auditorion lyhyisiin, mutta jyrkkiin sisäportaisiin kannattaisi asentaa porrashissi (esim. Invalidiliitto ry 2010), koska ko. portaiden leveys mahdollistaa tämän. Luiskaa tähän kohtaan ei voi asentaa, koska se jäisi liian jyrkäksi pyörätuolihenkilön liikkumisen kannalta. Itse auditoriossa tutkimushenkilömme ei pystynyt siirtymään itse yleisölle tarkoitetuille istumapaikoille, koska tänne johtavat portaat ovat liian jyrkkiä ja kapeita pyörätuolia käytettäessä. Pyörätuolihenkilöille voitaisiin jättää oma paikka pöytineen auditorion perustasolle, josta luentoa voitaisiin seurata.

Opetustila

Kaskelassa on kaksi opetustilaa, joista ensimmäinen on ko. rakennuksen kolmannessa kerroksessa ja toinen sen neljännessä kerroksessa. Myöskään näihin opetushuoneisiin tutkimushenkilömme ei pystynyt itse siirtymään sisäportaiden liiallisen jyrkkyyden vuoksi. Pyörätuolia käyttävän henkilön näkökulmasta olisi hyvä, että nämä ovet vaihdettaisiin kevyemmiksi käyttää. Lisäksi hänen kannalta olisi suotavaa, että ainakin osa Kaskelan opetushuoneiden istuimista ja pöydistä olisi korkeussäädettäviä.

Ravintola- ja kahvilatilat

Kaskelan ravintola ja ruokala sijaitsevat sen toisessa kerroksessa, jonne tutkimushenkilömme ei myöskään pystynyt itsenäisesti siirtymään sisäportaiden jyrkkyyden vuoksi. Ruokalan itsepalvelutiskin ruoanottopaikat ovat liian kaukana tutkimushenkilömme kannalta, jolloin on vaara, että lautanen ruokineen voi tippua syliin. Myös ravintolassa tilanne on vastaava. Siten ruokalaan ja ravintolaan täytyisi tehdä oma pyörätuolihenkilöille soveltuva ruoanottotiski. Lisäksi osa Kaskelan ruokalan ja ravintolan pöydistä ja tuoleista on tehtävä korkeussäädettäviksi, jotta pyörätuolia käyttävät ihmiset voivat niitä käyttää.

Kirjasto

Kaskelassa ei ole kirjastoa.

Näyttelytila

Kaskelassa ei ole näyttelytilaa.

Henkilökunnan tilat

Kaskelan henkilökunnantilat sijaitsevat kerroksissa 1–4. Ensimmäisessä kerroksessa tutkimushenkilömme pystyi liikkumaan itsenäisesti, mutta muissa kerroksissa vasta, kun hänet oli nostettu tietylle kerrosta-olalle. Sisäänkäynti näihin tiloihin tapahtuu kerrosten käytäväovien kautta, mutta rakennuksen toisessa kerroksessa näihin tiloihin kuljetaan tässä kerroksessa olevan välio-oven kautta. Tämän välio-oven kynnyks on melko korkea, joten tutkimushenkilöllämme oli vaara törmätä tähän. Näin ollen tämä kynnyks pitäisi madal- taa sopivaksi pyörätuolihenkilön liikkumisen kannalta. Tutkimushenkilöllämme oli vaikeuksia avata tämä väliovi itsenäisesti, joten se täytyisi muuttaa nykyistä kevyemmäksi pyörätuoli-ihmistien kannalta.

Esteetön wc

Kaskelan esteetön wc sijaitsee rakennuksen toisessa kerroksessa. Myöskään tänne pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei pystynyt itsenäisesti liikkumaan sisäportaiden liiallisen jyrkkyyden vuoksi. Wc-oven sisäpuolella ei ole vaakasuuntaista lankavedintä. Wc-tila ei ole peilikuvatyyppinen. Wc-istuin ei ole korkeussäädettävä. Wc-istuimen käsitukien käyttö ei ole mahdollista yhdellä kädellä ja nämä käsituet eivät ole korkeussäädettäviä. Tämän wc:n käsienpesuallas ei ole korkeussäädettävä. Käsisisuihkua ei ole laisinkaan tässä tilassa. Myöskään wc-tilassa ei ole nykyisin yhtenäisiä tukikaiteita ja tästä tilasta ei löydy lainkaan vaatekoukkuja.

Pukeutumis- ja peseytymistilat

Nämä tilat löytyvät Kaskelassa viidennestä ja kuudennesta kerroksesta, rakennuksen majoitustilojen yhteydestä. Muussa osassa Kaskelaa näitä tiloja ei ole. Näitä tiloja ei arvioida mitenkään liikuntavammaisen, pyörätuolia käyttävän ihmisen näkökulmasta.

Sauna

Kaskelassa ei ole saunaa.

Uima-allastila

Kaskelassa ei ole uima-allasta.

Opastus

Kulkuopasteiden suhteen ei ollut mitään negatiivista (vaikka kaikki kulkuopasteet eivät ole suositusten mukaisia mm. niiden korkeussijainnin suhteen) pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme näkökulmasta, sillä hän pystyi itse lukemaan ja havaitsemaan kaikki Kaskelan viiden erityyppin kulkuopasteet. Lisäksi hän pystyi samaan ala-aulassa, ensimmäisessä kerroksessa eli katutasossa, olevan ilmoitustaulun kohdalla.

Paloturvallisuus ja esteettömyys

Vaaratilanteissa, tulipalon sattuessa pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei pystyisi itsenäisesti käyttämään varatienä toimivia Kaskelan ulkokierreportaita, eikä myöskään rakennuksen sisäportaita niiden jyrkän rakenteen vuoksi. Kaskelan omassa turvallisuus- ja/tai pelastussuunnitelmassa ei ole huomioitu lainkaan näkövammaisten (ks. paloturvallisuus ja esteettömyys, sivu 86), eikä myöskään pyörätuolia käyttävien henkilöiden poistumista ja evakuointia hätätilanteissa.

7.1.4 Mittaustulokset kohteista, jotka eivät täytä ESKEH- suosituksia liikuntavammaisen kannalta Kaskelassa

Sisäänkäynti

Tuulikaapin sisäoven kynnyks, 40 mm on liian korkea, koska suositus tälle on 20 mm tai tätä vähemmän.

Käytävä

Nykyisin Kaskelan käytävissä ei ole mitään negatiivisia asioita liittyen sen mittaominaisuuksiin pyörätuolia käyttävän henkilön näkökulmasta.

Ovi

Auditorion oven kynnyks on 40 mm, toisen kerroksen välioven (johtaa henkilökunnantiloihin tässä kerroksessa) kynnyks on 30 mm, ravintolan, ruokalan ja opetushuoneiden kynnykset ovat nykyisin > 20 mm. Siten nämä kynnykset pitäisi madaltaa suosituksen mukaiseksi 20 mm:n tai tätä matalammiksi. Tällöin pyörätuolia

käyttävä henkilö ei voi törmätä näihin kynnyksiin. Mutta, koska näiden ovien kynnykset ovat metallia, niin niiden muuttaminen matalammiksi on luultavasti melko hankalaa. Toisen kerroksen henkilökunnan tiloihin johtavan välioven painike on liian korkealla, ollen nyt 1070 mm:ssä, sillä suosituskorkeus on 850 mm. Myös ensimmäisessä kerroksessa (katutaso) olevan auditorion oven painike on liian korkealla, ollen > 850 mm:n korkeudessa, kun suositus tälle on 850 mm. Lisäksi olisi hyvä, että kaikki Kaskelan ovet muutettaisiin kevyemmiksi, ainakin nykyiset lasiovet. Toisessa kerroksessa olevaan esteettömään wc-tilaan pyörätuolilla liikuttaessa käytävä on liian kapea wc:n oven kohdalla, ollen nyt < 1500 mm, kun suositus on 1500 mm tai enemmän.

Portaat

Pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei voi käyttää itsenäisesti Kaskelan sisäportaita, joten näitä ei tässä tarkemmin käsitellä pyörätuoli-ihmisten kannalta.

Luiska

Rakennuksessa ei ole luiskaa lainkaan, mutta pyörätuolia käyttävien ihmisten kannalta luiska pitäisi ehdottomasti asentaa Kaskelan ulkoportaiden yhteyteen (ks. sisäänkäynti, sivu 91).

Hissi

Hissiä ei ole vielä tehty Kaskelaan (on tällä hetkellä rakenteilla). Kaskelaan olisi hyvä rakentaa pystyhissi, koska se helpottaisi/mahdollistaisi eri vammaryhmien liikkumisen tässä rakennuksessa. Esimerkiksi ilman hissiä pyörätuolia käyttävä henkilö ei voi nykyisin liikkua lainkaan itsenäisesti Kaskelan sisäportaissa. Lisäksi vammattomienkin ihmisten liikkuminen nopeutuisi, jos hissi olisi olemassa (tarkemmin hisseistä, ks. Verhe 1996, 85 ja Invalidiliitto ry 2010).

Tila

Tämä tarkoittaa kahta opetushuonetta Kaskelan kolmannessa (yksi opetushuone tässä kerroksessa) ja neljännessä kerroksessa (yksi opetushuone tässä kerroksessa) (ks.

opetustila, sivu 99), ruokatilaja (ks. ravintola- ja kahvilatilat, sivu 99), auditoriota (ks. auditorio, sivu 99) ja henkilökunnan tiloja (kerrokset 1–4) (ks. henkilökunnan tilat, sivu 100). Pyörätuolilla liikkuva tutkimushenkilömme pystyi itsenäisesti liikkumaan näissä tiloissa (kunhan ko. henkilö on nostettu oikean kerroksen tasolle), paitsi ei auditorion tasolle johtuen sen jyrkistä portaista.

Säilytystilat/vaatenaulakot

Pyörätuolihenkilön näkökulmasta ainakin osan säilytystilasta, lokeroista, pitäisi olla 800–1000 mm korkeudella lattiasta (tosin emme tiedä pystyykö pyörätuolia käyttävä henkilö liikkumaan itsenäisesti tänne hissien valmistumisen jälkeenkään). Pyörätuolin käyttäjälle sopiva naulakon tai vaatetangon korkeus on n. 1,2 m lattiasta (Invalidiliitto ry 2010).

Asiointitila

Kaskelan asiointitila, palvelutiski (eli asiakas- ja vastaanottotiski) on rakennuksen toisessa kerroksessa. Siten myöskään tänne pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei päässyt itsenäisesti liikkumaan sisäportaiden liiallisen jyrkkyyden vuoksi. Nykyisessä palvelutiskissä ei ole huonoja, negatiivisia ominaisuuksia pyörätuoli-ihmisen kannalta. Tosin tutkimushenkilömme ei pystynyt käyttämään asiointitilan yhteydessä huonekaluja täynnä olevaa odotustilaa sen ahtauden vuoksi. Odotustilan vapaan tilan leveys on nykyisin vähemmän kuin 1500 mm, suositus tälle on 1500 mm tai enemmän.

Kokoushuone

Kaskelassa ei ole kokoushuonetta, mutta Kaskelassa kokouksia voidaan ainakin pitää sen auditoriossa.

Auditorio

Kaskelan auditorio sijaitsee rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa eli katutasossa. Pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme kannalta auditorio on mittaominaisuuksiltaan kunnossa, paitsi ei sen kynnyksen korkeuden (ks. ovi, sivu 97) ja sen oven painikkeen korkeuden suhteen (ks. ovi, sivu 97).

Opetustila

Kaskelassa on kaksi opetustilaa, joista ensimmäinen on ko. rakennuksen kolmannessa kerroksessa ja toinen sen neljännessä kerroksessa. Tutkimushenkilömme kannalta opetustilat ovat kunnossa, paitsi ei näiden ovien kynnysten suhteen (ks. ovi, sivu 97).

Ravintola- ja kahvilatilat

Kaskelan ravintola ja ruokala sijaitsevat sen toisessa kerroksessa. Ravintolan ja ruokalan ovien kynnykset ovat liian korkeat (ks. ovi, sivu 97). Myöskään istuinten korkeudet, pöytien korkeudet sekä pöytien polvitilan syvyys ja leveys eivät ole suosituksen mukaisia näissä tiloissa. Ravintolan ja ruokalan istuinten korkeudet ovat samat, 470 mm, ja suositus on 300/450/500–550 mm. Molemmissa tiloissa myös pöytien korkeudet ovat samat, ollen nyt 730 mm, kun suositus on 800 mm. Myös vapaan polvitilan syvyys pöytien alla on sama näissä tiloissa, ollen 400 mm, ja suositus on 600 mm tai enemmän. Vapaan polvitilan leveys pöydän alla on ravintolassa 740 mm, kun suositus on 800 mm tai enemmän. Lisäksi ravintolan kassan korkeus on liian korkea tutkimushenkilömme kannalta, ollen nyt 1100 mm, kun suositus on 750–900 mm.

Kirjasto

Kaskelassa ei ole kirjastoa.

Näyttelytila

Kaskelassa ei ole näyttelytilaa.

Henkilökunnan tilat

Kaskelan henkilökunnan tilat sijaitsevat kerroksissa 1–4. Pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme havaitsi kaikki henkilökuntatilojen huone- eli tilapasteet, vaikka nämä opasteet eivät ole suosituksen mukaisissa paikoissa. Lisäksi toisen kerroksen välioven kynnyks (tämä johtaa toisen kerroksen henkilökunnan tiloihin) on liian korkea (ks. ovi, sivu 97) ja myös tämän oven vedin on liian korkealla (ks. ovi, sivu 97).

Esteetön wc

Kaskelan esteetön wc sijaitsee rakennuksen toisessa kerroksessa. Tämän kohdalla olisi paljon parannettavaa liittyen sen mittaominaisuuksiin pyörätuolihenkilön kannalta. Vapaa tila wc-istuimen ja sen seinän välillä vasemmalla ja oikealla puolella on liian pieni. Vasemmalla puolella tämä tila on 770 mm ja oikealla puolella 570 mm, kun suositus tälle on 800 mm tai enemmän. Myös vapaa tila wc-istuimen ja seinän välillä istuimen takana on liian pieni, ollen 230 mm, ja suositus on 300 mm. Wc-istuimen käsituet ovat liian matalalla, ollen 680 mm korkeudella, ja suositus on 800 mm. Myös käsitukien välinen etäisyys toisistaan on liian pieni, ollen 525 mm, kun suositus tälle on 600 mm. Wc-istuimen etäisyys pesualtaalle on nykyisin liian suuri, ollen 1500 mm, kun suositus on 300 mm tai vähemmän. Pesualtaan käyttökorkuus lattiasta on nyt hieman korkealla, 810 mm, suositus on 800 mm. Pesualtaan alla olevan vapaan polvitilan syvyys on 430 mm, suositus on 600 mm tai enemmän. Saippuatelineen korkeus on 990 mm ja suositus on 900 mm. Käsipyyhetelineen käyttökorkuus on nykyisin liian korkea, ollen 1330 mm, ja suositus on 900 mm. Puolipeilin alareunan korkeus lattiasta on liian korkealla, 1000 mm korkeudella, ja suositus on 800–900 mm.

Pukeutumis- ja peseytymistilat

Nämä tilat löytyvät Kaskelasta viidennestä ja kuudennesta kerroksesta, rakennuksen majoitustilojen yhteydestä. Muussa osassa Kaskelaa näitä tiloja ei ole. Näitä tiloja ei arvioida mitenkään liikuntavammaisien, pyörätuolia käyttävän ihmisen näkökulmasta.

Sauna

Kaskelassa ei ole saunaa.

Uima-allastila

Kaskelassa ei ole uima-allasta.

Opastus

Kulkuopasteiden suhteen ei ollut mitään negatiivista (vaikka kaikki kulkuopasteet eivät ole mm. suositusten mukaisia niiden korkeussijainnin suhteen) pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme näkökulmasta, sillä hän pystyi itse lukemaan ja havaitsemaan kaikki Kaskelan viiden eri tyyppin kulkuopasteet. Ensimmäinen näistä on pääsisäänkäynnin kulkuopaste (saapuminen ulkoreittiä pitkin Kaskelaan, tämä tarkoittaa

ulkona olevaa opastetta, jonka ohjaamana siirryimme Kaskelan sisäänkäynnille eli ulko-ovelle), toinen näistä on sisäänkäynnin kulkuopaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle, ja olemme nyt tässä, ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään), kolmas näistä on ala-aulan kulkuopaste (rakennuksen yleisopaste), neljänsiä ovat kerroskohtaiset kulkuopasteet ja viidensiiä ovat huone- eli tilaopasteet.

Lisäksi hän pystyi lukemaan ja katsomaan ala-aulassa, ensimmäisessä kerroksessa eli katutasossa, olevan ilmoitustaulun ilmoitukset.

Paloturvallisuus ja esteettömyys

Kaskelassa ei ole nykyisin mitään mitattavaa paloturvallisuuteen liittyen liikuntavammaisen, pyörätuolia käyttävän henkilön kannalta.

7.2 Urheiluhalli – rakennus

7.2.1 Asiat, jotka eivät ole kunnossa ja näihin liittyvät kehittämisehdotukset näkövammaisen kannalta Urheiluhallissa

Sisäänkäynti

Urheiluhallin sisääntulon yhteydessä on olemassa kolmenlaisia kulkuopasteita. Näistä ensimmäinen on ulkona oleva kulkuopaste (nyt olemme siis kulkuväylällä, josta siirrymme sen ohjaamana Urheiluhallin ulko-oven luo, sen viereen). Näkövammaisen tutkimushenkilömme liikkui tältä opasteelta Urheiluhallin ulko-ovelle, sisäänkäynnille, valkoisen kepin avulla. Toinen näistä opasteista on sisäänkäynnin kulkuopaste (jossa lukee Urheiluhalli) (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään). Kolmas kulkuopaste on rakennuksen sisällä oleva rakennuksen yleisopaste (jatkossa käytämme tästä nimitystä tuulikaapin kulkuopaste). Itse rakennuksen sisällä näkövammaisen tutkimushenkilömme liikkui ilman keppiä.

Näkövammaisen itsenäisen liikkumisen kannalta Urheiluhallin nykytilanne on melko hyvä, koska ulkoinen sisäänkäyntireitti ja rakennuksen ulko-ovi, josta liikutaan sisälle rakennukseen, ovat samalla tasolla, eli kenenkään ei tarvitse lainkaan käyttää

ulkoportaita tai luiskaa sisäänkäynnin yhteydessä. Mutta sisäänkäynnin alustan nykyinen pintamateriaali (kiveä) ei ole ohjaava rakennuksen sisäänkäynnille, ulko-oven eteen. Esimerkiksi pitkänomaisilla kohokuvioilla ja sopivalla valaistuksella voitaisiin ohjata näkövammaisen henkilön turvallinen kulku eteenpäin ulko-oven luokse (Verhe 1996). Lisäksi kulkuväylän pinnan materiaalin ulko-ovelle (sisäänkäynnille) tulee olla kaikissa sääolosuhteissa tiivis, tasainen ja luistamaton. Lisäksi kova alustan pintamateriaali heijastaa askelten ja esimerkiksi näkövammaisen käyttämän valkoisen kepin äänen, jolloin kuuloa voidaan käyttää liikkumisen ja suuntautumisen apuna. (Verhe 1996.) Hyviä päällysteitä ulkona ovat asfaltti, betoni, kalkkirouhe ja hyvin tiivistetty kivituhka (Invalidiliitto ry 2010).

Ulkona olevassa kulkuopasteessa (nyt olemme siis kulkuväylällä, josta siirrymme sen ohjaamana Urheiluhallin ulko-oven luo, sen viereen) ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta ja tätä opastetta ei ole myöskään tasaisesti valaistu. Tämän opasteen kirjaimet pitäisi siten ainakin tehdä kohokuviona (tarkemmin kohokirjoituksesta, ks. sisäänkäynti Kaskela, sivu 70). Lisäksi tämän opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä siinä ole ilmoitettu etäisyyttä Urheiluhallin ulko-ovelle, eli tämän rakennuksen pääsisäänkäynnille. Vaikka tutkimushenkilöllämme ei ollut ongelmia henkilökohtaisessa suunnistautumisessa johtuen etupäässä keskipäivän suuremmasta valomäärästä kuin aamulla liikkeessään tältä kulkuopasteelta Urheiluhallin ulko-ovelle, rakennuksen sisäänkäynnille, niin on todennäköistä, että, jos myös tutkimushenkilömme olisi helmikuun aamulla keskipäivän sijaan siirtynyt Urheiluhalliin, niin suunnistautumisessa olisi ollut ongelmia, kuten Kaskelan kohdalla oli. Siten ulkona (kun siirrytään ulkokulkuväylältä Urheiluhallin ulko-oven luo) pylväsväli ja valaisinten valojako-ominaisuudet pitäisi sovittaa yhteen, niin, ettei synny pimeitä alueita valaisinten välille. Tämä saattaa olla erityisen ongelmallista ainakin talviaikaan, kun välillä saattaa olla hyvin kirkasta tai toisaalta hyvin pimeää. Lisäksi nämä ulkovalaisimet tulisi sijoittaa kulkuväylän samalle puolelle, koska ne toimisivat samalla näkövammaisen liikkumista ohjaavana valoraitana. (Verhe 1996, 44 ja Invalidiliitto ry 2010.) Myöskään tällä ulkoreitillä ei ole maamerkkejä, jotka osaltaan helpottaisivat näkövammaisen sijainnin paikantamista ympäristössä. On myös hyvin todennäköistä, että ko. ulkoreitin ominaisuuksia Urheiluhalliin siirryttäessä näkövammaisten kannalta täytyisi parantaa (tarkemmin ulkoreitin ominaisuuksista, ks. sisäänkäynti Kaskela, sivu 70).

Urheiluhallin kulkuopaste (tässä lukee Urheiluhalli) sijaitsee ulko-oven yläpuolella (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen pääsisäänkäynnin luokse). Tämä opaste ei ole helposti havaittavassa paikassa, eikä se ole läheltä katsottavissa. Tässä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä (tarkemmin kirjasintyypeistä, ks. sisäänkäynti Kaskela, sivu 70), symboleja, kohokirjoitusta (tarkemmin kohokirjoituksesta, ks. sisäänkäynti Kaskela, sivu 70) sekä tämän opasteen tekstin ja taustan välillä ei ole kontrastia (tarkemmin kontrastiherkkydestä, ks. sisäänkäynti Kaskela, sivu 70). Siten tässä opasteessa täytyisi käyttää ainakin kohokirjoitusta. Parhaiten tässä opasteessa erottuisivat vaalea teksti tummalla pohjalla tai tumma teksti vaalealla pohjalla (Verhe 1996). Lisäksi tämän opasteen pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä se ole tasaisesti valaistu. Himmeäpintaisena opaste pitäisi valaista mieluiten yläpuolelta häikäisyn estämiseksi. Pimeään aikaan se täytyisi valaista yläpuolelta, takaa tai sisältä. (Verhe 1996.)

Urheiluhallin, rakennuksen yleisopaste, on rakennuksen tuulikaapissa (jatkossa käytämme tästä nimitystä tuulikaapin kulkuopaste). Tämä opaste ei sijaitse helposti havaittavassa paikassa. Tässä opasteessa ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten näistä pitäisi ainakin yhtä käyttää. Tämä opaste ei ole myöskään tasaisesti valaistu, joten se pitäisi kohdevalaista. Myöskään tässä opasteessa ei ole mainittu kaikkia kohteita, tiloja, eikä etäisyyksiä näihin, jotka sijaitsevat ko. rakennuksessa. Tuulikaapissa tai muuallakaan ko. rakennuksen tiloissa ei ole myös rakennuksen kohokarttaa (tarkemmin kohokartasta, ks. sisäänkäynti Kaskela, sivu 70) tai tunnusteltavaa rakennuksen pienoismallia (tarkemmin pienoismallista, ks. sisäänkäynti Kaskela, sivu 70) tästä rakennuksesta.

Näkövammaista ohjaavaa ääniopastetta (äänimajakkaa) ei löydy rakennuksen sisäänkäynnin yhteydestä ulko-ovella, joten tällainen pitäisi ehdottomasti asentaa näkövammaisia varten. Urheiluhallin pyörien säilytysaluetta ulko-oven lähellä ei ole merkattu kulkuväylän pintaan materiaali- ja tummuuskontrastilla, mutta näkövammaisella henkilöllä ei ole nykyisin törmäämisvaaraa tähän. Nykyinen automaattisesti liiketunnistimella aukeava kynnyksetön lasinen ulko-ovi ei ollut helposti hahmotettavissa näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta tämän oven

läpinäkyvyyden vuoksi. Siten tämän lasioven pinta pitäisi jäsenellä välijaoiin tai merkitä tarraraidoilla sen havaitsemisen helpottamiseksi (Verhe 1996), jotta näkövammaisen henkilö ei törmäisi tähän oveen.

Sisäänkäynnin (ulko-oven) viereen olisi hyvä tehdä myös ulkona oleva opastekartta (kuten myös Kaskelaan) (tarkemmin opastekartasta, ks. sisäänkäynti Kaskela, sivu 70), jonka avulla näkövammaisen voisi tutustua alueeseen ja paikantaa haluamansa kohteet Urheiluhallista. Lisäksi tästä opastekartasta selviäisi Urheiluhallin eri kerrosten pohjapiirustukset.

Erityisesti näkövammaisen kannalta valaistus niin sisätiloissa kuin ulkonakin on hyvin tärkeä asia ympäristön hahmottamisen, suuntautumisen ja liikkumisen kannalta. Sisäänkäyntivalaistuksen (koskee erityisesti Urheiluhallin ulko-ovea ja sen sisäänkäynnin kulkuopastetta) laatua parantaisi rakennuksen valaiseminen laajemmaltakin, jolloin ulko-oven seutu tehokkaammin valaistuna erottuisi. Piha-alueella, kuten Urheiluhallinkin kohdalla, paras ratkaisu olisi sellainen, jossa valon määrä lisääntyy asteittain rakennuksen sisäänkäyntiä lähestyttäessä. (Verhe 1996.) Suuret valaistuserot ulko- ja sisätilojen välillä aiheuttavat hankaluuksia näkövammaisille, koska silmä ei ehdi sopeutua ainakaan nopeasti suureen valaistukseen. Se on tasattava valaisimella välittömästi ulkotilaan liittyvät sisätilat riittävän voimakkaasti. Myös Urheiluhallin tuulikaappi on valaistava hyvin mahdollisesti suuresta valaistuserosta aiheutuvan häikäisyn estämiseksi siirryttäessä päivänvalosta sisätiloihin. (Invalidiliitto ry 2010.)

Käytävä

Rakennuksen nykyiset käytävien penkit (niitä on ainoastaan 1. kerroksen asiointitilaan liittyvän odotustilan yhteydessä ja 1. kerroksen opetustilojen yhteydessä) erottuvat huonosti tummuuskontrastina käytävän lattian ja seinien samanvärisestä pintamateriaalista johtuen. Käytävätiloista (kaikki kolme kerrosta) ei löydy automaattista valaistuksen ohjausta (tarkemmin valaistuksesta, ks. Kaskela käytävä, sivu 76). Sisäkäytävissä valaistuvoimakkuuden täytyisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45). Käytävillä ei myöskään ole näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia lattiassa tai tummuuskontrastina erottuvaa opasteraitaa seinässä, paitsi ensimmäisen kerroksen käytävällä (tarkemmin ohjausraidasta, ks. esim. asiointitila Kaskela, sivu 81)

(täällä on matoista johtuva selvä tummuuskontrasti verrattuna käytävän lattiaan ja seiniin).

Myös Urheiluhallin kohdalla äänen avulla (suositus myös äänimajakkan asentamiseksi Urheiluhallin sisäänkäynnin, ulko-oven yhteyteen) voitaisiin ohjata näkövammaisen liikkumista ja suuntautumista muuallakin ko. rakennuksessa kuultavan maamerkin avulla. Äänimajakkan voisi asentaa esimerkiksi jokaisen kerrostason (kellarin ja toisen kerroksen) käytävien yhteyteen, joista portaat alkavat.

Lisäksi kunkin Urheiluhallin mahdolliset muutoskohdat, kuten portaiden lähdöt, porrasaskelmat ja sisäkulkuväylien risteykset voitaisiin valaista voimakkaammin tai erivärisellä valolla. Näkövammaisen näkökulmasta olisi hyvä, jos nämä vaarakohdat merkittäisiin lisäksi kulkuväylän levyisellä, esim. 1200 mm:n pituisella väri- ja materiaalikontrastivyöhykkeellä (Verhe 1996), ja, että nämä vaarakohdat merkittäisiin samalla tavoin kaikissa Urheiluhallin käytäväkerroksissa (ettei näiden kohdalla synny hämäävää vaikutusta, jos näissä käytetyt värit olisivat erilaisia näiden kohdalla). Urheiluhallin katutasosta kellarikerrokseen johtavassa käytävässä, niiden portaiden alussa ja lopussa, on nykyisin selkeä väri- ja materiaalikontrastivyöhyke ja samoin kellarin palloilusaliin johtavassa kynnyksessä on tämä (mutta ei muualla ko. rakennuksessa). Myös Urheiluhallin eri kerroksille, lattiaan, voitaisiin antaa oma tunnusväriinsä tai kerroskohtainen oma erilainen lattiamateriaali. Nyt 1. kerroksen (katutaso) käytävän lattia on vaaleaa keraamista laattaa sekä kellarikerroksen (alin kerros) ja 2. kerroksen (ylin kerros) käytävälattiamateriaali on samanlaista tummaa muovia.

Ovi

Urheiluhallissa on lukuisia eri ovityyppejä. Rakennuksen sisäänkäynnin yhteydessä olevat ovet (ulko-ovi eli pääsisäänkäynnin ovi ja tuulikaapin sisäovi) ovat lasisia kynnyksettä automaattisesti aukeavia liukuovia. Rakennuksessa ensimmäisessä kerroksessa (katutaso) sijaitsevat henkilökunnan tiloihin johtava lasinen kääntöväliovi, henkilökunnan valkoiseksi maalatut kääntöpuuovet, luentokaaren valkoiseksi maalattu metallinen kääntöovi, lasinen kynnyksellinen kääntöovi (toimii hätätilanteessa varauloskäyntinä), opetustilojen (luentosalit 12–16) valkoiseksi maalatut

kääntöpuuovet, esteettömän wc:n valkoiseksi maalattu metallinen kääntöovi, asiointitilan vieressä oleva lasinen kynnyksetön automaattisesti aukeava liukuovi (ilmeisesti koko ajan auki) sekä valkoisiksi maalatut kynnykselliset pukeutumis- ja peseytymistilojen puukääntöovet (erikseen naisille ja miehille). Kellarikerroksessa (rakennuksen alin kerros) on vain yksi kynnyksellinen vihreäksi maalattu puinen kääntöovi (toimii ainakin varauloskäyntinä ulos rakennuksesta). Rakennuksen toisessa kerroksessa (ylin kerros) on kaksi ruskeaksi maalattua kynnyksellistä kääntöpuuovea, jotka johtavat Urheiluhallin auditorioon tässä kerroksessa.

Urheiluhallin kohdalla ei ole samanlaista tarvetta näkövammaisen kannalta muuttaa tietyn kerroksen ovia esimerkiksi samanvärisiksi, koska kellarikerroksessa on vain yksi ovi ja rakennuksen toisessa kerroksessa auditoriossa on vain kaksi keskenään samanlaista olevaa ovea. Nämä ovet eroavat selvästi toisistaan ja myös muista rakennuksen 1. kerroksen kaikista ovista, joten kellarin ovi ja 2. kerroksen ovet toimivat osaltaan, sellaisinaan hyvinä maamerkkeinä näkövammaisen kannalta. Rakennuksen muiden ovien muuttamista automaattisesti aukeaviksi liukuoviksi täytyy arvioida tapauskohtaisesti näkövammaisen kannalta. Rakennuksen 1. kerroksen lukuisat ovet ovat melko erilaisia keskenään, jolloin näkövammaisen ei ole helppo luoda näistä ainakaan nopeasti muistikarttaa. Näin ollen olisi tärkeä asia, että 1. kerroksen ovien yhteyteen asennettaisiin ainakin omat tyyppisymbolit ja huone- eli tilakohtaiset opasteet (nykyisin huoneopasteita 1. kerroksessa on henkilökunnantiloissa, luentokaaren opetustiloissa ja pukeutumis- ja peseytymistiloissa). Siten nämä osaltaan parantaisivat näkövammaisen henkilön ympäristön/tilan hahmottamista, suuntautumista ja itsenäistä liikkumista ko. rakennuksen 1. kerroksessa.

Rakennuksen sisäänkäynnin eli ulko-oven ja tuulikaapin ovi eivät erotu tummuuskontrastinsa avulla taustastaan, koska ne ovat täysin läpinäkyvää lasia (ks. sisäänkäynti, sivu 102).

Rakennuksen 1. kerroksen luentokaaren ovet eivät ole helposti hahmotettavissa, koska ne on maalattu samalla värillä kuin ympäröivät seinät (molemmat ovat väriltään valkoisia).

Auditorion ovien painikkeet (tähän sisäänkäynti kahdesta suunnasta) eivät erotu seinätaustastaan, koska ne ovat väriltään samanlaiset, ollen valkoisia.

Henkilökunnan tiloihin johtava välioivi ei ole helposti hahmotettavissa valkoiseksi maalatusta seinätaustastaan, koska ko. ovi on lasin vuoksi läpinäkyvä. Kun tähän oveen asennettaisiin välijaot ja/tai tarramerkinnot, niin silloin näkövammaisen henkilö ei voi törmätä siihen. Henkilökunnan työhuoneiden ovet eivät ole näkövammaisen kannalta helposti hahmotettavissa niiden seinistä, koska ne ovat väriltään samanlaiset (molemmat ovat väriltään valkoisia). Myös näiden ovien painikkeet ovat samanvärisiä kuin niiden ovetkin, ja, siksi ne eivät erotu toisistaan kunnolla.

Rakennuksen 1. kerroksessa eli katutasossa olevan esteettömän wc:n ovi ei ole helposti hahmotettavissa seinätaustastaan, koska ne ovat väriltään samanlaiset, ollen valkoisia.

Miesten ja naisten pukeutumistilat (huoneiden) ovet eivät ole helposti hahmotettavissa seinätaustastaan, koska ne ovat keskenään samanvärisiä, ollen valkoisia.

Portaat

Urheiluhallin sisäportaiden nousu ja askelrytmi siirryttäessä 1. kerroksesta kellarikerrokseen eivät pysy tasaisina portaiden loppuosassa. Lisäksi tässä kohtaa porrasta on avoaskelmia sekä lievästi ulkonevia reunoja. On luultavaa, että tämän portaan näitä huonoja ”ominaisuuksia” on vaikea muuttaa jälkikäteen. Urheiluhallin portaiden askelmien reunoissa ei ole kontrastiraitoja, joten sellaiset täytyisi ehdottomasti rakentaa. Myös alas johtavista sisäportaista pitäisi varoittaa porraskäytävän levyisellä ja kulkusuunnassa olevalla materiaalikontrasti- ja väriyöhykkeellä (Verhe 1996). Näissä portaissa on valaistus, mutta näkövammaisen tutkimushenkilömme ei tätä havainnut. Sisäportaissa valaistuvoimakkuuden täytyisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45). Sisäportaat pitäisi valaista hyvin ja erityisesti alaspäin lähtevien portaiden alku. Lisäksi valaistus ei saa häikäistä portaita ylös noustessa. (Verhe 1996.) Siirryttäessä rakennuksen 1. kerroksesta eli katutasosta 2. kerrokseen (tänne johtaa kahdet eri portaat), niin molemmissa portaissa toinen käsijohde ei erotu

lainkaan taustastaan, koska tämä on nykyisin täysin vapaata tilaa, ollen ilmaulottuvuutta (ts. näissä ei ole mitään materiaalia taustan ja käsijohteen välillä). Näin ollen näihin käsijohteisiin pitäisi ehdottomasti asentaa kontrastitaustalevyt, jotta näkövammainen voisi havaita käsijohteen molemmissa portaissa. Käsijohteen yhteyteen kannattaisi tehdä myös tunnusteltavat kerrosmerkinnät, koska tällöin näkövammaisen suunnistautuminen helpottuisi. (Verhe 1996.) Liikuttaessa katutasosta yhtä kerrosta alemmas eli rakennuksen kellarikerrokseen, niin sen nykyiset käsijohteet ovat liian lyhyet, koska ne eivät jatku suosituksen mukaisesti portaan yli. Siirryttäessä katutasosta rakennuksen 2. kerrokseen eli ylimpään kerrokseen, niin täällä käsijohteet ovat liian lyhyet niin portaan alussa kuin lopussakin, eli näitä käsijohteita täytyisi jatkaa suosituksen mukaisesti yli portaan.

Luiska

Urheiluhallissa on tällä hetkellä yksi ulkona oleva luiska (tarkemmin (ulko)luiskan ominaisuuksista, ks. Invalidiliitto ry 2010, Verhe 1996, 71). Tämä johtaa maan pinnan tasolta rakennuksen alimpaan kerrokseen eli kellarikerrokseen (eli kellarin ulko-ovelle) ja luonnollisesti myös toisinpäin. Tätä luiskaa ei ole mm. katettu, valaistu, eikä siinä ole sulatusjärjestelmää tai käsijohteita. Tämä luiska toimii lähinnä varausosreittinä vaaratilanteissa. Tätä luiskaa ei arvioida tätä tarkemmin näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta, koska hän ei käyttänyt tätä luiskaa lainkaan ja hän tuli rakennuksen sisään ja ulos ulko-oven, sisäänkäynnin kautta.

Hissi

Urheiluhallissa ei ole nykyisin lainkaan hissiä/hissejä. Myös Urheiluhalliin olisi hyvä rakentaa pystyhissi (tai ainakin porrashissit pyörätuolia käyttävien ihmisten kannalta), koska se helpottaisi/parantaisi huomattavasti eri vammaryhmien itsenäistä liikkumista tässä rakennuksessa. Esimerkiksi ilman hissiä pyörätuolia käyttävä henkilö ei voi nykyisin liikkua lainkaan itsenäisesti Urheiluhallin eri kerrosten välillä sisäportaiden jyrkkyyden vuoksi. Myös vammatonten ihmisten liikkuminen nopeutuisi, jos hissi olisi olemassa (tarkemmin hisseistä, ks. Verhe 1996, 85 ja Invalidiliitto ry 2010).

Tila

Tiloilla tarkoitetaan Urheiluhallin kohdalla liikuntatilaa (sisäjuoksurata) katutasossa ja liikuntatiloja (palloilusalit, salibandykenttä ja voimailusali) alakerrassa, kellarikerroksessa.

Sisäjuoksuradan huone- eli tilaopaste ei ole helposti havaittavassa paikassa, koska se on kulkuväylän yläpuolella. Siinä ei ole käytetty kohokirjoitusta, symboleja tai pistekirjoitusta, joten ainakin jotakin näistä tulisi käyttää. Tätä opastetta ei ole lainkaan valaistu, mutta siinä on tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä. Sisäjuoksuradalla sen seinän ja katon väri- ja kontrastierot eivät helpota tämän tilan hahmottamista tutkimushenkilömme kannalta, koska ne ovat väritään lähes samat. Mutta sisäjuoksuradan lattiapintamateriaali eroaa väritään selvästi sen seinistä ja katosta. Sisäjuoksuradan yleinen valaistus ei ole tasainen ja tähän jää myös katvealueita.

Kellarikerroksen kerroskohtaisessa kulkuopasteessa (toimii samalla huone- eli tilaopasteena) ei ole mainittu kaikkia kohteita, eikä etäisyyksiä niihin, jotka sijaitsevat tässä kerroksessa. Tämä opaste sijaitsee kulkuväylän sivulla. Tässä opasteessa ei ole käytetty kohokirjoitusta, symboleja tai pistekirjoitusta, joten ainakin jotakin näistä tulisi käyttää. Myöskään siinä ei ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä, eikä sitä ole lainkaan valaistu. Liikuntatilat alakerrassa ovat puutteellisesti merkityt niiden huone- eli tilaopasteiden suhteen, koska nykyisin siellä on vain yksi tämän tyyppin opaste. Liikuntatilojen yleinen valaistus ei ole tasainen ja tänne jää myös katvealueita.

Säilytystilat/vaatenaulakot

Urheiluhallin säilytystilat, lokerot sijaitsevat rakennuksen 1. kerroksessa (katutaso) sisäjuoksuradan puolella ja vaatenaulakot 1. kerroksen pukeutumistilojen yhteydessä (miehille on yksi oma pukeutumishuone, samoin naisille) (ks. pukeutumis- ja peseytymistilat, sivu 113). Näihin ei ole lainkaan opastusta tuulikaapin (rakennuksen yleisopaste) kulkuopasteelta.

Säilytystiloissa, kaapeissa ei ole väri- ja kontrastieroja helpottamassa tilan hahmottamista, koska ympäröivän seinän väri on lähes sama kuin kaappienkin. Lisäksi tähän tilaan ei ole näkövammaista opastavaa lattiapintamateriaalia tai kuviota väliovelta

lähtien, josta liikutaan säilytyslokeroiden luokse. Myöskään säilytyslokeroiden numeroita ei voi käsin tunnustella, koska niissä ei ole koho- tai pistekirjoitusta.

Asiointitila

Urheiluhallin asiointi- eli palvelutiski sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa, eteisaulassa. Asiointitiskille ei ole mitään kulkuopastusta. Palvelutiskille ei johda tuulikaapista lähtien näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia tai -kuviota, kuten opasteraitaa sellaisenaan, mutta 1. kerroksessa olevien käytävämattojen vuoksi syntyy selvä tummuuskontrasti tämän käytävän lattian, seinien ja itse asiointitiskin välille. Asiointitiskin yhteydessä olevan odotustilan istuimet eivät erotu tummuuskontrastina taustastaan, koska istuimien ja seinien väri on sama, vaalea. Odotustilan nykyinen valaistus ei ole tasainen ja tähän jää katvealueita. Odotustilassa valaistustason tulisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996).

Kokoushuone

Urheiluhallissa ei ole kokoushuonetta, mutta kokouksia voidaan pitää Urheiluhallissa sen viidessä luentosalissa ja/tai sen auditoriossa.

Auditorio

Urheiluhallin auditorio sijaitsee sen toisessa kerroksessa. Rakennuksen 1. kerroksessa olevan auditorion omassa kerroskohtaisessa kulkuopasteessa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten ainakin yhtä näistä tulisi käyttää. Tämä opaste sijaitsee kulkuväylän yläpuolella, eikä sitä ole tasaisesti valaistut.

Auditorion huone- eli tilaopasteissa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten ainakin yhtä näistä tulisi käyttää. Niitä ei ole sijoitettu seinään ovien aukeamispuolelle, vaan oviin. Lisäksi näiden opasteiden pinta ei ole himmeä, häikäisemätön, ja, eivätkä ne ole tasaisesti valaistut.

Auditorion istuma- eli kuuntelijapaikoille pääsee siirtymään portaita pitkin huoneen reunoista ja keskeltä. Keskellä portaita ei ole lainkaan käsijohteita ja reunoissakin ne

ovat vain yksipuolisina seinässä kiinni. Seinustan käsijohteet eivät erotu tummuuskontrastina seinätaustastaan, koska ne ovat keskenään väriltään lähes samat. Nämä käsijohteet eivät jatku portaiden alkamis- ja päättymiskohtien yli. Auditorion portaita ja porraskaskelmia ei ole valaistu. Siten auditorioon pitäisi asentaa porraskaskelvalaistus näkövammaisia varten. Auditorion katsomon ylätasanteelle jää pimeitä katvealueita ja lisäksi täällä katsomon tuolit eivät erotu kunnolla seinätaustastaan lähes saman värin vuoksi.

Opetustila

Opetushuoneet (luentosalit 12–16) sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa. Näihin huoneisiin on opastus tuulikaapin kulkuopasteelta (rakennuksen yleisopaste). Näissä huoneissa muut kalusteet erottuvat tummuuskontrastina taustastaan, paitsi ei niiden pöydät. Tämä siksi, koska pöytien ja seinien väri on sama, ollen valkoiset. Näkövammaisella tutkimushenkilöllämme oli hahmottamisvaikeuksia näissä huoneissa (mutta ei kalusteiden suhteen) johtuen niiden yleisestä vaaleudesta.

Opetustiloihin on oma kerroskulkuopasteensa rakennuksen 1. kerroksesta, mutta siinä ei ole käytetty symboleja. Tämä opaste sijaitsee kulkuväylän yläpuolella. Näissä opetustiloissa on kussakin yksi oma huone- eli tilaopasteensa. Näitä huoneopasteita ei ole sijoitettu seinään oven aukeamispuolelle, vaan oviin. Lisäksi näiden opasteiden pinta ei ole himmeä ja häikäisemätön, eikä niitä ole tasaisesti valaistu. Niissä ei ole käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä, symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten ainakin yhtä näistä tulisi käyttää, eikä niissä ole tummuuskontrastia tekstin ja taustan välillä.

Opetustilojen (luokahuoneet ja luentosalit) 500 lx:n valotaso on riittävä myös heikkonäköisille, jos on mahdollista käyttää henkilökohtaisesti tehokasta kohdevalaisinta (Verhe 1996, 45). Nykyisin Urheiluhallin missään opetustiloissa ei ole käytössä lainkaan kohdevalaisimia näkövammaisia varten.

Ravintola- ja kahvilatilat

Urheiluhallissa ei ole ravintolaa, ruokalaa tai kahvilaa.

Kirjasto

Urheiluhallissa ei ole kirjastoa.

Näyttelytilat

Urheiluhallissa ei ole näyttelytilaa.

Henkilökunnan tilat

Henkilökunnantilat sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa. Näihin tiloihin on opastus kerroskulkupasteella käytävävälion yhteydessä, jonka avaamalla pääsee henkilökunnantiloihin. Tämä opaste sijaitsee kulkuväylän yläpuolella. Tässä opasteessa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten ainakin yhtä näistä tulee käyttää. Tätä ei ole myöskään tasaisesti valaistu. Henkilökunnantiloissa on lukuisia huoneita, joissa työntekijöillä on omat työhuoneensa. Jokaisessa työhuoneessa on oma huone- eli tilapasteensa. Nämä opasteet on sijoitettu oviin, ei niiden aukeamispuolelle. Näissä huoneopasteissa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten ainakin yhtä näistä tulisi käyttää. Väliovelta siirryttäessä henkilökunnantiloihin johtavaan käytävään ei ole näkövammaisen liikkumista opastavaa pintamateriaalia käytävän lattiassa tai kuviota, kuten opasteraitaa.

Esteetön wc

Urheiluhallin esteetön wc sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa. Tänne ei ole lainkaan opastusta, mutta sillä on oma huone- eli tilapasteensa. Tässä ei ole käytetty pistekirjoitusta, kohokirjoitusta tai symboleja, joten ainakin yhtä näistä tulisi käyttää. Se ei ole tasaisesti valaistu, joten se pitäisi kohdevalaista. Lisäksi sen ovea näkövammaisen tutkimushenkilömme ei helposti hahmottanut, koska oven ja seinän väri on sama, ollen valkoisia. Itse wc-tilassa tutkimushenkilöllämme oli myös hahmottamisvaikeuksia johtuen tilan samasta väri- ja kontrastieroista, koska sen lattia ja seinät ovat väriltään lähes samat, ollen molemmat vaaleita. Esteetön wc ei ole myöskään peilikuvatyyppinen. Näkövammaisen kannalta olisi myös hyvä, jos tässä tilassa olisi automaattinen valaistus, sillä nykyinen valokatkaisija ei erottunut tummuuskontrastina seinästä

tutkimushenkilömme kannalta. Wc:ssä yleisvalaistustason tulisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45).

Pukeutumis- ja peseytymistilat

Urheiluhallin pukeutumistilat sijaitsevat rakennuksen 1. kerroksessa eli katutasossa. Miehillä ja naisilla on olemassa omat pukeutumishuoneensa. Peseytymistilat ovat pukeutumistilojen yhteydessä (ovi näiden välissä). Kulkua tänne ei ole opastettu tuulikaapin kulkuopasteelta lähtien. Pukeutumistilojen omia huone- eli tilaopasteita ei ole sijoitettu ovien aukeamispuolelle, vaan oviin. Näissä opasteissa ei ole käytetty symboleja, kohokirjoitusta tai pistekirjoitusta, joten ainakin yhtä näistä tulisi käyttää. Niitä ei ole tasaisesti valaistu, joten ne pitäisi kohdevalaista.

Pukeutumistiloissa (huoneissa) osa niiden vaatenaulakoista on keskellä tätä tilaa, jolloin näkövammaisen henkilö voi törmätä niihin. Näkövammaisen kannalta olisi hyvä poistaa kokonaan näiden tilojen keskellä olevat vaatenaulakot penkkeineen, jotta niihin ei voi törmätä. Pukeutumishuoneiden peilien yhteydessä ei ole häikäisemättömiä valaisimia. Lisäksi tutkimushenkilömme kannalta pukeutumishuoneiden lattiat ja seinät erottuivat heikosti väri- ja kontrastieroina toisistaan, koska molemmat ovat nykyisin väriltään vaaleita. Pukuhuoneet täytyy valaista tehokkaasti näkövammaisen kannalta, mutta häikäisemättömästi. Peilien luona valaistuksen tulisi olla sellainen, että henkilön kasvojen alue on hyvin valaistu. (Invalidiliitto ry 2010.)

Peseytymistilan ovi ei ollut tutkimushenkilömme kannalta helposti hahmotettavissa, koska oven ja seinien väri on sama, ollen valkoisia. Tämän oven tulisi olla selvästi erivärinen kuin ympäröivien seinien (Invalidiliitto ry 2010). Värikontrastien suhteen lattia ja seinät erottuivat heikosti toisistaan, koska osa seinistä on lähes samanvärinen kuin lattiakin. Koska valokatkaisija ei erottunut tummuuskontrastina seinästä, niin näkövammaisen kannalta paras ratkaisu olisi automaattinen valaistus tähän tilaan. Kylpyhuoneessa yleisvalaistustason tulisi olla vähintään 300 lx (Verhe 1996, 45). Jotta näkövammaisen kannalta peseytymistilassa olisi hyvät kontrastit, sen lattian täytyisi olla väriltään kaikkein tummin, seinät lattiaa vaaleammat ja katto olisi väriltään kaikkein vaalein. Tällöin tässä tilassa syntyisi selvät tummuuskontrastit, jolloin näkövammaisen pystyisi hahmottamaan ko. tilan hyvin. (Invalidiliitto ry 2010.)

Sauna

Urheiluhallissa ei ole saunaa.

Uima-allastila

Urheiluhallissa ei ole uima-allasta.

Opastus

Urheiluhallissa on viidenlaisia kulkuopasteita. Ensimmäinen näistä kulkuopasteista on ulkona oleva opaste (nyt olemme siis kulkuväylällä, josta siirrymme sen ohjaamana Urheiluhallin ulko-oven luo, sen viereen) (ks. sisäänkäynti, sivu 102), toinen näistä on ulko-oven yhteydessä oleva kulkuopaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen pääsisäänkäynnin luokse) (ks. sisäänkäynti, sivu 102), kolmas näistä on rakennuksen yleisopaste tuulikaapissa (tuulikaapin kulkuopaste) (ks. sisäänkäynti, sivu 102), neljänsiä ovat omat kerroskohtaiset kulkuopasteet rakennuksen 1. kerroksessa (katutasossa) oleva auditorion (ks. auditorio, sivu 111), opetustilojen (ks. opetustila, sivu 111) ja henkilökunnan tilojen kulkuopasteet (ks. henkilökunnan tilat, sivu 112) ja rakennuksen alimmassa kerroksessa oleva kellarin kerroskohtainen kulkuopaste (tämä opastaa liikuntatiloihin tässä kerroksessa) (ks. tila, sivu 109) ja viidensiiä ovat lukuisat huone- eli tilaopasteet rakennuksen 1. kerroksessa sisäjuoksuradalla (ks. tila, sivu 109), opetustiloissa (ks. opetustila, sivu 111), henkilökunnan tiloissa (ks. henkilökunnan tilat, sivu 112), esteettömässä wc:ssä (ks. esteetön wc, sivu 113), pukeutumistiloissa (ks. pukeutumis- ja peseytymistilat, sivu 113), kellarissa (alin kerros) (toimii myös samalla kerroskohtaisena kulkuopasteena) (ks. tila, sivu 109) sekä rakennuksen 2. kerroksessa (ylin kerros) auditoriossa (ks. auditorio, sivu 111).

Urheiluhallin ilmoitustaulu sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa eli katutasossa asiointitilan (palvelutiski) yhteydessä. Siinä ei ole riittävän voimakasta tummuuskontrastia sen ja seinän välillä (ovat lähes samanvärisiä), eikä ilmoitustaulu ole tasaisesti valaistu. Ilmoitukset ko. taulussa, jotka näkövammainen tutkimushenkilömme havaitsi, niin niissä ei ollut käytetty helpopolukuista kirjasintyyppiä. Lisäksi ilmoitustaulu oli yleisesti sekava tutkimushenkilömme mielestä.

Paloturvallisuus ja esteettömyys

Urheiluhallin omassa turvallisuussuunnitelmassa ei ole huomioitu juuri lainkaan liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden poistumista ja evakuointia hätätilanteessa. Nykyään Urheiluhallin joidenkin ovien yläpuolella on poistumis- /pelastautumismerkkinsä, joiden avulla voidaan liikkua ko. rakennuksessa (mutta tätä asiaa ei kysytty näkövammaiselta tutkimushenkilöltämme haastatteluhetkellä). Näin ollen vastaavat merkit täytyy ehdottomasti asentaa kaikkiin tarpeellisiin paikkoihin. Ainakin Urheiluhallin asiointitilassa (asiakas- eli palvelutiski) on nykyisin olemassa hälytyslaite, jolla voidaan antaa äänimerkki esim. tulipalon sattuessa (emme tosin tiedä sen kuuluvuutta koko rakennuksessa tai onko vastaavia hälytyslaitteita muualla Urheiluhallissa). Lisäksi ko. rakennuksessa on ainakin kaksi melko toimivaa varauoskäyntireittiä, joista ensimmäinen on rakennuksen yhteydessä oleva ulkoluiska, jonka kautta pystyy siirtymään kellarikerroksesta ulos. Luultavasti kaikki näkövammaiset ihmiset pystyisivät myös itsenäisesti poistumaan rakennuksesta turvallisesti ulos tätä kautta (ainakin, jos heidät on johdettu ko. luiskan luokse) tulipalon sattuessa. Rakennuksen toinen varauosreitti on 1. kerroksessa eli katutasossa opetushuoneiden aulassa oleva ovi, jossa on poistumis- /pelastautumismerkki. Yleisesti rakennuksen siirtymisreitit sisällä (portaot ja käytävät) ovat esteettömiä näkövammaisten kannalta. Mutta tällä hetkellä Urheiluhallin sisäkäytävien katoissa ei ole lainkaan palovaroittimia, saati sitten sprinklereitä, eikä myöskään käytävien päissä ole poistumistievaloja. Lisäksi ko. rakennuksen käytävillä kerroskohtaisesti ei ole edes käsikäyttöisiä vaahtosammuttimia, toisin kuin Kaskelassa on. Niinpä Urheiluhallin yleisessä paloturvallisuudessa olisi paljon parannettavaa (tarkemmin paloturvallisuudesta, ks. paloturvallisuus ja esteettömyys Kaskela, sivu 86).

7.2.2 Mittaustulokset kohteista, jotka eivät täytä ESKEH- suosituksia näkövammaisen kannalta Urheiluhallissa

Sisäänkäynti

Urheiluhallin sisääntulon yhteydessä on olemassa kolmenlaisia kulkuopasteita. Näistä ensimmäisen ulkona olevan kulkuopasteen (nyt olemme siis kulkuväylällä, josta siirrymme sen ohjaamana Urheiluhallin ulko-oven luo, sen viereen) korkeus maasta on liian pieni, ollen 1000 mm, ja suositus tälle on 1400–1600 mm. Toinen näistä opasteista

on sisäänkäynnin kulkuopaste (jossa lukee Urheiluhalli) (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen ulko-ovelle ja olemme nyt tässä ja avaamalla tämän ulko-oven pääsemme ko. rakennuksen sisään). Myös tämän opasteen korkeus maasta on liian pieni, ollen 1000 mm, ja suositus tälle on 1400–1600 mm. Kolmas kulkuopaste on rakennuksen sisällä oleva rakennuksen yleisopaste (jatkossa käytämme tästä nimitystä tuulikaapin kulkuopaste). Myös tämän opasteen korkeus maasta, lattiasta on liian pieni, ollen 700 mm, kun suositus on 1400–1600 mm. Lisäksi tämän opasteen tekstin kirjasinkoko on liian pieni, ollen nyt 10 mm ja suositus on 15 mm, kun opastetta katsotaan sen välittömästä läheisyydestä.

Rakennuksen nykyinen kynnyksetön ulkoliukuovi pysyy auki n. 12 s, kun suositus tälle on 25 s tai enemmän.

Käytävä

Tutkimushenkilömme kannalta Urheiluhallin käytävissä ei ollut mitään negatiivista liittyen käytävien mittaominaisuuksiin.

Ovi

Auditorion kynnykset (30 mm), henkilökunnantiloihin johtava välioven kynnyks (40 mm), pukeutumistiloissa kynnykset (> 20 mm) ja sen yhteydessä olevissa peseytymistiloissa kynnykset (30 mm) ja kellarin liikuntatilojen kynnyksen (35 mm) ovat liian korkeita. Sisätiloissa kynnyksen suosituskorkeus on 20 mm tai vähemmän.

Auditorion ovien painikkeet ovat liian korkealla, ollen 1000 mm:n korkeudessa, kun suositus on 850 mm. Opetustilojen ovien painikkeet ovat myös liian korkealla, ollen 1080 mm:n korkeudessa. Henkilökunnantilaan johtavan välioven ja työntekijöiden omien huoneiden ovien painikkeet ovat myös liian korkealla, 900–1100 mm:n korkeudessa. Suosituskorkeus oven painikkeelle on 850 mm.

Sisäänkäynnin ulko-oveen täytyy asentaa tarramerkinnot tai välijaot 1000 mm ja 1400–1600 mm korkeudelle lasipintojen havaitsemisen helpottamiseksi näkövammaisen kannalta (Invalidiliitto ry 2010).

Portaat

Käsijohteet siirryttäessä rakennuksen 1. kerroksesta (katutaso) kellarikerrokseen (alin kerros) ovat kahdella eri korkeudella (käsijohde on molemmilla puolilla portaassa), ollen liian korkealla, ollen 1160 ja 1200 mm:ssä. Käsijohteet siirryttäessä rakennuksen 1. kerroksesta (katutaso) 2. kerrokseen (ylin kerros) portaan vasemmalla puolella ovat kolmella eri korkeudella, ollen 520–1100 mm:ssä. Tässä portaan oikealla puolella on vain yksi käsijohde, joka on liian korkealla (1100 mm). Suosituskorkeus käsijohteelle seinässä on se, että alin käsijohde on 700 mm:ssä ja ylin käsijohde on 900 mm:ssä samalla puolella seinää.

Siirryttäessä rakennuksen 1. kerroksesta kellarikerrokseen käsijohteet täällä eivät jatku riittävästi yli portaiden alkamis- ja päättymiskohdan, ollen < 300 mm. Siirryttäessä rakennuksen 1. kerroksesta 2. kerrokseen käsijohteet täällä eivät jatku riittävästi yli portaiden päättymiskohdan, ollen <300 mm. Suositus on 300 mm tai enemmän koskien käsijohteen alkamis- tai päättymiskohtaa.

Luiska

Urheiluhallissa on tällä hetkellä yksi ulkona oleva luiska (tarkemmin (ulko)luiskan ominaisuuksista, ks. Verhe 1996, 71, Invalidiliitto ry 2010). Tämä johtaa maanpinnan tasolta rakennuksen alimpaan kerrokseen eli kellarikerrokseen (eli kellarin ulko-ovelle) ja luonnollisesti myös toisinpäin. Tätä luiskaa ei ole mm. katettu, valaistu, eikä siinä ole sulatusjärjestelmää tai käsijohteita. Tämä luiska toimii lähinnä varausreitteinä vaaratilanteessa. Tätä luiskaa ei arvioida tätä tarkemmin näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta, koska hän ei käyttänyt tätä luiskaa lainkaan ja hän tuli rakennuksen sisään ja ulos ulko-oven, sisäänkäynnin kautta.

Hissi

Hissiä/hissejä ei ole ko. rakennuksessa. Urheiluhalliin olisi hyvä rakentaa pystyhissi (tai ainakin porrashissit pyörätuolia käyttävien ihmisten kannalta), koska se helpottaisi/parantaisi huomattavasti eri vammaryhmien itsenäistä liikkumista tässä rakennuksessa. Esimerkiksi ilman hissiä pyörätuolia käyttävä henkilö ei voi nykyisin liikkua lainkaan itsenäisesti Urheiluhallin eri kerrosten välillä sisäportaiden jyrkkyiden

vuoksi. Myös vammatonten ihmisten liikkuminen nopeutuisi, jos hissi olisi olemassa (tarkemmin hisseistä, ks. Verhe 1996, 85, Invalidiliitto ry 2010).

Tila

Tiloilla tarkoitetaan Urheiluhallin kohdalla liikuntatilaa (sisäjuoksurata) katutasossa ja liikuntatiloja (palloilusalit, salibandykenttä ja voimailusali) alakerrassa, kellarikerroksessa.

Sisäjuoksuradan kulkuopaste on tila- eli huoneopaste. Tämä opaste sijaitsee nykyisin liian korkealla, ollen 2100 mm:ssä, kun suositus on 1400–1600 mm. Tämän opasteen kirjasinkoko on liian pieni, ollen 40 mm, kun tätä opastetta katsotaan 1–3 m etäisyydeltä. Suositus kirjasinkooksi on 70–100 mm tältä etäisyydeltä katsottaessa.

Kellarikerroksen kulkuopaste toimii sekä kerroskohtaisena että huone- eli tilaopasteena. Tämä opaste on nykyisin selvästi liian korkealla, ollen 1700–2000 mm:ssä, kun suositus on 1400–1600 mm. Lisäksi tämän opasteen kirjasinkoko on liian pieni, ollen 35–55 mm, kun tätä opastetta katsotaan 1–3 m etäisyydeltä. Suositus kirjasinkooksi on 70–100 mm tältä etäisyydeltä katsottaessa.

Säilytystilat/vaatenaulakot

Urheiluhallin säilytystilat, lokerot sijaitsevat rakennuksen 1. kerroksessa (katutaso) sisäjuoksuradan puolella ja vaatenaulakot 1. kerroksen pukeutumistilojen yhteydessä (miehille on yksi pukeutumishuone, samoin naisille) (ks. pukeutumis- ja peseytymistilat, sivu 120). Säilytystiloissa ei ollut mitään negatiivista liittyen niiden mittaominaisuuksiin näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta.

Asiointitila

Urheiluhallin asiointi- eli palvelutiski sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa, eteisaulassa. Asiointitilassa ei ollut mitään negatiivista liittyen sen mittaominaisuuksiin näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta.

Kokoushuone

Urheiluhallissa ei ole kokoushuonetta.

Auditorio

Auditorio sijaitsee ko. rakennuksen toisessa kerroksessa. Auditorioon johtavan 1. kerroksessa olevan kerroskulkuopasteen korkeus sijainti on liian alhaalla, ollen 2140 mm:ssä, ja suositus on 2200 mm tai enemmän. Auditorion käsijohteet (ovat molemmilla puolilla seinää) ovat kahdella eri korkeudella seinässä, ollen 750 ja 960 mm:n korkeudessa, ja suosituskorkeudet ovat 700 ja 900 mm. Lisäksi näiden käsijohteiden ympärystymitta on liian suuri, ollen 380 mm:ä, ja suositus on 120–160 mm:ä. Myös auditorion portaiden nousukorkeus on liian suuri, ollen 160–180 mm:ä, kun suositus on 160 mm tai vähemmän.

Opetustila

Opetushuoneet (luentosalit 12–16) sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa. Näiden tilojen kaikki huone- eli tilaopasteet ovat liian korkealla, ollen 2200 mm:n korkeudessa, kun suositus on 1400–1600 mm. Näiden opasteiden kirjasinkoko on liian pieni, ollen 50 mm, kun suositus on 70–100 mm, niitä katsottaessa 1–3 m:n etäisyydeltä.

Ravintola- ja kahvilatilat

Urheiluhallissa ei ole ravintolaa, ruokalaa tai kahvilaa.

Kirjasto

Urheiluhallissa ei ole kirjastoa.

Näyttelytila

Urheiluhallissa ei ole näyttelytilaa.

Henkilökunnan tilat

Henkilökunnantilat sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa. Niiden oman kerroskulkuopasteen korkeus sijainti on liian matala, ollen 2040 mm:ä, kun suositus on 2200 mm tai enemmän. Tämän kirjasinkoko on liian pieni, ollen 15 mm, kun suositus on 70–100 mm, sitä katsottaessa 1–3 m:n etäisyydeltä. Henkilökunnan tilojen huone- eli tilaopasteiden korkeussijainti lattiasta on liian korkea, ollen 2130 mm, ja suositus on 1400–1600 mm.

Esteetön wc

Urheiluhallin esteetön wc sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa. Sen huone- eli tilaopasteen korkeus sijainti lattiasta on liian korkealla, 1900 mm, kun suositus on 1400–1600 mm.

Pukeutumis- ja peseytymistilat

Urheiluhallin pukeutumistilat sijaitsevat rakennuksen 1. kerroksessa eli katutasossa. Michille ja naisille on olemassa omat pukeutumishuoneensa. Peseytymistilat ovat pukeutumistilojen yhteydessä (ovi näiden välissä). Näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta pukeutumistiloissa olevat vaatenaulakot ovat osin liian korkealla, ollen nyt 1550–1760 mm:ssä, kun suositukset ovat 1100–1200 mm ja 1400–1600 mm.

Sauna

Urheiluhallissa ei ole saunaa.

Uima-allastila

Urheiluhallissa ei ole uima-allasta.

Opastus

Urheiluhallissa on kaiken kaikkiaan viidenlaisia kulkuopasteita. Ensimmäinen näistä kulkuopasteista on ulkona oleva opaste (nyt olemme siis kulkuväylällä, josta siirrymme sen ohjaamana Urheiluhallin ulko-oven luo, sen viereen) (ks. sisäänkäynti, sivu 116), toinen näistä on ulko-oven yhteydessä oleva kulkuopaste (nyt olemme siis siirtyneet rakennuksen pääsisäänkäynnin luokse) (ks. sisäänkäynti, sivu 116), kolmas näistä on rakennuksen yleisopaste tuulikaapissa (jatkossa käytämme tästä nimitystä tuulikaapin kulkuopaste) (ks. sisäänkäynti, sivu 116), neljänsiä ovat omat kerroskohtaiset kulkuopasteet rakennuksen 1. kerroksessa (katutasossa) olevan auditorion (ks. auditorio, sivu 119), opetustilojen (ks. opetustila, sivu 119) ja henkilökunnan tilojen kulkuopasteet (ks. henkilökunnan tilat, sivu 120) ja rakennuksen alimmassa kerroksessa oleva kellarin kerroskohtainen kulkuopaste (tämä opastaa liikuntatiloihin tässä kerroksessa) (ks. tila, sivu 118) ja viidensiiä ovat lukuisat huone- eli tilaopasteet

rakennuksen 1. kerroksessa sisäjuoksuradalla (ks. tila, sivu 118), opetustiloissa (ks. opetustila, sivu 119), henkilökunnan tiloissa (ks. henkilökunnan tilat, sivu 120), esteettömässä wc:ssä (ks. esteetön wc, sivu 120), pukeutumistiloissa (ks. pukeutumis- ja peseytymistilat, sivu 120), kellarissa (alin kerros) (toimii myös samalla kerroskohtaisena kulkuopasteena) (ks. tila, sivu 118) sekä rakennuksen 2. kerroksessa (ylin kerros) auditoriossa (ks. auditorio, sivu 119).

Urheiluhallin ilmoitustaulu sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa eli katutasossa asiointitilan (palvelutiski) yhteydessä. Siinä ei ollut mitään negatiivista liittyen sen mittaominaisuuksiin näkövammaisen tutkimushenkilömme kannalta.

Paloturvallisuus ja esteettömyys

Urheiluhallissa ei ole nykyisin mitään mitattavaa paloturvallisuuteen liittyvää näkövammaisen kannalta.

7.2.3 Asiat, jotka eivät ole kunnossa ja näihin liittyvät kehittämisehdotukset liikuntavammaisen kannalta Urheiluhallissa

Sisäänkäynti

Pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme kannalta Urheiluhallin sisäänkäynti oli hyvä, koska tämän yhteydessä ei ole luiskaa (tai ulkoportaita), eli rakennuksen sisäänkäynti, ulko-ovi on samalla tasolla kuin saapumisreitillä maakin. Tosin ulko-oven edusta on lievästi kalteva (ilmeisesti sadevedet johdetaan pois tämän avulla), mutta tämä ei haitannut tutkimushenkilömme itsenäistä liikkumista tutkimusajankohtana (talvella lumessa/jäässä tilanne voisi olla toinen). Joten pyörätuoli-ihmisen näkökulmasta olisi hyvä, että tähän tehtäisiin sulanapitojärjestelmä. Lisäksi pyörätuoli-ihmisen kannalta (ei siis nyt näkövammaisen kannalta) sisäänkäynti (rakennuksen ulko-ovi ja sen yhteydessä olevat tuulikaapin, rakennuksen sisäovi) on toimiva, koska sen yhteydessä olevat ovet ovat kynnyksettämiä ja automaattisesti aukeavia liukuovia. Siten pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme kykeni itsenäisesti ja sujuvasti liikkumaan sisäänkäynnin kautta rakennuksen sisään.

Käytävä

Nykyisin Urheiluhallin käytävät ovat hyviä liikkua pyörätuoli-ihmisen kannalta, koska käytävät ovat lattiamateriaalilta kovia, tasaisia, luistamattomia ja myös riittävän leveitä. Mutta rakennuksen kellarikerroksen käytävä on ajoittain melko kapea, jossa tutkimushenkilömme ajoittain mahtui juuri ja juuri liikkumaan pyörätuolillaan. Käytännössä tätä osaa kellarikäytävästä ei voi leventää kantavan betoniseinän puolelta tai sitten kellarin liikuntatilojen kokoa täytyy hieman pienentää tässä kohtaa (jo noin puolen metrin kasvu käytävän leveydessä mahdollistaisi sujuvan liikkumisen pyörätuolia käyttävän henkilön kannalta). Lisäksi käytävillä ei ole tasoeroja tai yksittäisiä porrasaskelmia, jotka haittaisivat pyörätuolihenkilön itsenäistä liikkumista Urheiluhallin käytävillä, paitsi pieni luiska salibandykentän yhteydessä (mutta, jos Urheiluhalliin ei tehdä pystyhissiä tai ainakin porrashissejä, niin pyörätuolihenkilö ei kykene itsenäisesti siirtymään eri kerroskäytävien välillä pystysuuntaisesti, koska portaat ovat liian jyrkkiä hänelle liikkua). Urheiluhallin katutasossa eli 1. kerroksessa käytävän lattia on keraamista laattaa, mutta kellarissa (alin kerros) ja 2. kerroksessa (ylin kerros) muovia.

Ovi

Urheiluhallissa on lukuisia ovia, jotka eroavat enemmän tai vähemmän toisistaan (ks. ovi, sivu 106). Vaikka pyörätuolilla liikkuva tutkimushenkilömme sai itsenäisesti avattua kaikki Urheiluhallin ovityypit, jopa kaikkein raskaimmat lasiovetkin, niin hänen kannalta olisi hyvä, että mahdollisimman monet ovet (ainakin käytävien yhteydessä olevat väliovet) olisivat automaattisesti aukeavia kynnyksettömiä liukuovia (nythän Urheiluhallin ainoat automaattisesti aukeavat liukuovet ovat sisäänkäynnin yhteydessä). Tämä siksi, koska nykyiset ovet aukeavat kulkuväylälle (paitsi ei sisäänkäynnin ovet) ja ovien kynnykset (paitsi ei sisäänkäynnin ovien) saattavat olla korkeuden vuoksi paikoin hieman vaikeita ylittää pyörätuolilla.

Portaat

Tällä hetkellä kukaan pyörätuolihenkilö ei pysty itsenäisesti liikkumaan pystysuuntaisesti Urheiluhallin eri kerrosten välisissä portaissa, koska sisäportaat ovat liian jyrkkiä liikkumisen kannalta. Myöskään luiskia ei kannata asentaa, koska nekin jäisivät liian jyrkiksi liikkua pyörätuolilla. Siten Urheiluhalliin pitäisi rakentaa pystyhissi tai ainakin porrashissit (Invalidiliitto ry 2010) rakennuksen sisäportaiden yhteyteen,

jolloin pyörätuoli-ihmiset voisivat itsenäisesti siirtyä/liikkua ko. rakennuksen eri kerrosten välillä joustavasti.

Luiska

Urheiluhallissa on tällä hetkellä yksi ulkona oleva luiska (tarkemmin (ulko)luiskan ominaisuuksista ks. Verhe 1996, 71 ja Invalidiliitto ry 2010). Tämä johtaa maanpinnan tasolta rakennuksen alimpaan kerrokseen eli kellarikerrokseen (kellarin ulko-ovelle) ja luonnollisesti myös toisin päin. Tätä luiskaa ei ole mm. katettu, valaistu, eikä siinä ole sulatusjärjestelmää tai käsijohteita. Tämä luiska toimii lähinnä varausosreittinä vaaratilanteessa. Tätä luiskaa ei arvioida tätä tarkemmin pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme kannalta (mutta hän pystyi itsenäisesti liikkumaan siinä ylös- ja alaspäin luiskan suuresta jyrkkyydestä huolimatta), koska hän tuli rakennuksen sisään ja ulos ulko-oven, rakennuksen sisäänkäynnin kautta.

Hissi

Urheiluhallissa ei ole hissiä. Urheiluhalliin olisi hyvä rakentaa pystyhissi tai ainakin porrashissit (Invalidiliitto ry 2010) pyörätuolia käyttävien ihmisten kannalta, koska hissi helpottaisi/parantaisi huomattavasti eri vammaryhmien itsenäistä liikkumista tässä rakennuksessa. Esimerkiksi ilman hissiä pyörätuolia käyttävä henkilö ei voi nykyisin liikkua lainkaan itsenäisesti Urheiluhallin eri kerrosten välillä sisäportaiden jyrkkyyden vuoksi. Myös vammatonten ihmisten liikkuminen nopeutuisi, jos hissi olisi olemassa (tarkemmin hisseistä, ks. Verhe 1996, 85 ja Invalidiliitto ry 2010).

Tila

Tiloilla tarkoitetaan Urheiluhallin kohdalla liikuntatilaa (sisäjuoksurata) katutasossa (rakennuksen 1. kerros) ja liikuntatiloja (palloilusalit, salibandykenttä ja voimailusali) alakerrassa (kellarikerros). Kellarin käytävät ovat ajoittain melko kapeita, jonka vuoksi tutkimushenkilömme ajoittain pystyi juuri ja juuri liikkumaan niissä itsenäisesti (tutkimushenkilömme siirrettiin katutasolta kellarikerrokseen).

Säilytystilat/vaatenaulakot

Urheiluhallin säilytystilat, lokerot sijaitsevat rakennuksen 1. kerroksessa (katutaso) juoksuradan puolella ja vaatenaulakot 1. kerroksen pukeutumistiloissa. Näihin ei ole lainkaan opastusta tuulikaapin (rakennuksen yleisopaste) kulkuopasteelta. Säilytyslokeroiden kohdalla tutkimushenkilömme kykeni käyttämään niistä joitakin. Pukeutumistilan (huone) seinillä olevia vaatenaulakoita tutkimushenkilömme ei voinut käyttää lainkaan, koska ne sijaitsevat liian korkealla, käden ulottumattomissa.

Asiointitila

Urheiluhallin asiointitila eli palvelutiski sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa, eteisaulassa. Asiointitiskille ei ole lainkaan mitään opastusta. Koko asiointitiski oli liian korkealla tutkimushenkilömme kannalta, eli madallettu pyörätuolia käyttäville henkilöille tarkoitettu osa tästä tiskistä puuttuu kokonaan (toisin kuin Kaskelassa).

Kokoushuone

Urheiluhallissa ei ole kokoushuonetta, mutta kokouksia voidaan pitää Urheiluhallissa sen viidessä luentosalissa ja/tai sen auditoriossa.

Auditorio

Urheiluhallin auditorio sijaitsee sen ylimmässä eli 2. kerroksessa. Pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei pystynyt itsenäisesti siirtymään auditorion kuuntelu- eli yleisöpaikoille (ja hänet nostettiin 2. kerroksen perustasolle), koska auditorion omat sisäportaat ovat hänelle liian jyrkät ja kapeat. Siten pyörätuolihenkilöille pitäisi varata omat paikat esim. samalle tasolle, jossa luennoitsija on.

Opetustila

Opetushuoneet (luentosalit 12–16) sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli rakennuksen 1. kerroksessa. Mitkään näiden huoneiden istuimista tai pöydistä eivät ole korkeussäädettäviä pyörätuolia käyttävän henkilön näkökulmasta. Näissä tuoleissa tulisi olla selkänojat ja käsinojat. Sopiva istuimen syvyys on 300–400 mm. Penkeissä ja tuoleissa tarvitaan vaihtelevia istuinkorkeuksia. Siirtyminen pyörätuolista toiselle istuimelle on helpointa silloin, kun istuimet ovat suunnilleen samassa korkeudessa. Tällöin tuolin käsinoja on voitava nostaa ylös siirtymisen helpottamiseksi. Pyörätuolin istuimen korkeus on yleensä n. 500 mm. Pyörätuolia käyttävä henkilö voi istua pöydän

ääressä, jos polvitila on mitoitettu oikein. (Invalidiliitto ry 2010) (ks. opetustila, sivu 130).

Ravintola- ja kahvilatilat

Urheiluhallissa ei ole ravintolaa, ruokalaa tai kahvilaa.

Kirjasto

Urheiluhallissa ei ole kirjastoa.

Näyttelytila

Urheiluhallissa ei ole näyttelytilaa.

Henkilökunnan tilat

Henkilökunnan tilat sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa, jonka käytävälle tutkimushenkilömme pystyi itsenäisesti siirtymään. Tutkimushenkilöllämme ei ole asiaa ilman kutsua henkilökunnan tiloissa oleviin työhuoneisiin.

Esteetön wc

Esteetön wc-tila sijaitsee rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa. Wc-oven sisäpuolella ei ole nykyisin vaakasuuntaista lankavedintä, jonka avulla pyörätuoli-ihminen voisi sulkea oven. Wc-istuimien ei ole korkeussäädettävä ja istuimen käsituki ei ole varustettu paperitelineellä. Myöskään käsituet eivät ole korkeussäädettäviä, eivätkä ne ulotu wc-istuimen etureunan yli. Tämän wc:n käsienpesuallas ei ole korkeussäädettävä. Paperiteline oli liian kaukana tutkimushenkilömme kannalta. Ko. wc:ssä ei ollut lainkaan käsisuihkua, eikä myöskään käsijohteita seinillä. Tämän tilan peili, naulakko ja käsipyyhketeline ovat liian korkealla tutkimushenkilömme kannalta. Wc-tilan roska-astiaa tutkimushenkilömme ei voinut käyttää yhdellä kädellään. Tässä wc:ssä ei ole mitään hälytyslaitetta mahdollisen ongelman ilmaantuessa.

Pukeutumis- ja peseytymistilat

Urheiluhallin pukeutumistilat (erikseen 1 huone miehille ja 1 huone naisille) sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa sisäjuoksuradan puolella. Näiden pukeutumishuoneiden yhteydessä ovat myös Urheiluhallin kaikki peseytymistilat.

Pukeutumishuoneen seinille olevia vaatenaulakoita tutkimushenkilömme ei voinut käyttää lainkaan, koska ne sijaitsevat hänen kannaltaan liian korkealla, käden ulottumattomissa. Siksi osa vaatenaulakoista täytyisi asentaa riittävän alas pyörätuolia käyttävän henkilön kannalta. Pyörätuoli-ihmisen kannalta olisi hyvä, että pukeutumistiloihin tehtäisiin esteetön wc. Tämä siksi, koska tutkimushenkilömme ei pystynyt käyttämään nykyisiä wc:tä niiden ahtauden vuoksi. Pukeutumistilan ovien sisäpuolella ei ole vaakasuuntaista lankavedintä pyörätuolia käyttävälle henkilölle. Peseytymistilassa ei ole lainkaan kiinteää seinälle kääntyvää suihkuistuinta pyörätuoli-ihmistä varten.

Sauna

Urheiluhallissa ei ole saunaa.

Uima-allastila

Urheiluhallissa ei ole uima-allasta.

Opastus

Urheiluhallin kulkuopasteiden suhteen ei ollut mitään negatiivista (vaikka kaikki kulkuopasteet eivät ole suositusten mukaisia mm. niiden korkeussijainnin suhteen) pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme näkökulmasta, sillä hän pystyi itse lukemaan ja havaitsemaan kaikki Urheiluhallin viiden eri tyyppin kulkuopasteet (ks. opastus, sivut 120).

Urheiluhallin ilmoitustaulu sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa eli katutasossa asiointitilan (palvelutiski) yhteydessä. Tutkimushenkilömme pystyi lukemaan kaikki ilmoitukset, jotka oli laitettu tähän ilmoitustauluun.

Paloturvallisuus ja esteettömyys

Urheiluhallin omassa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmassa ei ole huomioitu tarkemmin liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden poistumista ja evakuointia hätätilanteessa. Vaaratilanteessa, tulipalon sattuessa pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei pystyisi itsenäisesti käyttämään ko. rakennuksen sisäportaita niiden jyrkän rakenteen vuoksi, eli ne ovat nykyisin täysin esteellisiä siirtymisreittejä

kaikkien pyörätuolihenkilöiden näkökulmasta. Pyörätuoli-ihmisen kannalta rakennuksen ulkoluiska toimii hätätilanteessa varauloskäyntinä (kunhan pyörätuoli-ihminen on ensin siirretty kellarikerrokseen). Siirryttäessä kellarikerroksesta ulos tutkimushenkilömme kykeni itsenäisesti liikkumaan tässä luiskassa ylös ja alas, mutta tämä ei välttämättä onnistu kaikilta pyörätuolia käyttäviltä ihmisiltä, koska ko. luiska on rakenteeltaan jyrkkä.

7.2.4 Mittaustulokset kohteista, jotka eivät täytä ESKEH- suosituksia liikuntavammaisen kannalta Urheiluhallissa

Sisäänkäynti

Rakennuksen nykyinen kynnyksetön ulkoliuku-ovi pysyy auki n. 12 s, kun suositus tälle on 25 s, tai enemmän.

Käytävä

Tutkimushenkilömme kannalta Urheiluhallin käytävissä ei ollut mitään negatiivista, paitsi koskien asiointitilan yhteydessä olevan odotustilan (on rakennuksen 1. kerroksessa eli katutasossa) penkkien istuinkorkeuksia, kellarikerroksen (alin kerros) penkkien istuinkorkeuksia sekä opetustilan (1. kerroksessa eli katutasossa) käytävän penkkien istuinkorkeuksia ja sen pöytien korkeuksia. Odotustilan penkkien istuinkorkeus on 410–440 mm, kellarikerroksen penkkien istuinkorkeus on 410 mm ja opetustilan penkkien istuinkorkeus on 440 mm, kun suositus tälle on 300/450/500–550 mm. Opetustilan käytävän pöytien korkeus on liian pieni, ollen 720 mm, ja suositus on 800 mm.

Ovi

Auditorion kynnykset (30 mm), henkilökunnan tiloihin johtava välioven kynnyks (40 mm), pukeutumistiloissa kynnykset (>20 mm) ja sen yhteydessä olevissa peseytymistiloissa kynnykset (30 mm) ja kellarin liikuntatilojen kynnyks (35 mm) ovat liian korkeita. Sisätiloissa kynnyksen suosituskorkeus on 20 mm tai vähemmän.

Auditorion ovien painikkeet ovat liian korkealla tutkimushenkilömme kannalta, ollen 1000 mm:n korkeudessa. Opetustilojen ovien painikkeet ovat myös liian korkealla,

ollen 1080 mm:n korkeudessa. Henkilökunnantiloihin johtavan välioven ja työntekijöiden omien huoneiden ovien painikkeet ovat myös liian korkealla, ollen 900–1100 mm:n korkeudessa. Suosituskorkeus oven painikkeelle on 850 mm.

Auditorion ja esteettömän wc:n oven vapaa leveys on liian pieni tutkimushenkilömme kannalta, ollen molemmissa 820 mm, kun suositus on 850 mm tai enemmän.

Henkilökunnan tilojen työhuoneiden ovien vapaa leveys on osin liian pieni, ollen 800–900 mm, suositus on 850 mm tai enemmän. Peseytymistilojen ovien vapaa leveys on liian pieni, ollen 830 mm, kun suositus on 850 mm tai enemmän.

Portaat

Pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme ei voinut itsenäisesti käyttää Urheiluhallin sisäportaita niiden jyrkkyyden vuoksi, joten näitä ei hänen kannaltaan käsitellä tarkemmin.

Luiska

Urheiluhallissa on tällä hetkellä yksi ulkona oleva luiska (tarkemmin (ulko)luiskan ominaisuuksista ks. Verhe 1996, 71 ja Invalidiliitto ry 2010). Tämä johtaa maan pinnan tasolta rakennuksen alimpaan kerrokseen eli kellarikerrokseen (eli kellarin ulko-ovelle) ja luonnollisesti myös toispäin. Tätä luiskaa ei ole mm. katettu, valaistu, eikä siinä ole sulatusjärjestelmää tai käsijohteita. Tämä luiska toimii lähinnä varausreitteinä vaaratilanteessa. Tätä luiskaa ei arvioida tätä tarkemmin pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme kannalta (mutta hän pystyi liikkumaan siinä ylös- ja alaspäin luiskan suuresta jyrkkyydestä huolimatta keväällä toukokuussa, tutkimusajankohtana), koska hän tuli rakennuksen sisään ja ulos ulko-oven, rakennuksen sisäänkäynnin kautta. Siten tästä luiskasta ei tehty mitään mittauksia.

Hissi

Urheiluhallissa ei ole hissiä/hissejä. Myös Urheiluhalliin täytyisi rakentaa pystyhissi tai ainakin porrashissit pyörätuolia käyttävien ihmisten kannalta, koska hissi helpottaisi huomattavasti eri vammaryhmien itsenäistä liikkumista tässä rakennuksessa.

Esimerkiksi ilman hissiä pyörätuolia käyttävä henkilö ei voi nykyisin liikkua lainkaan

itsenäisesti Urheiluhallin eri kerrosten välillä sisäportaiden jyrkkyyden vuoksi. Myös vammatonten ihmisten liikkuminen nopeutuisi, jos hissi olisi olemassa (tarkemmin hisseistä, ks. Verhe 1996, 85 ja Invalidiliitto ry 2010).

Tila

Tiloilla tarkoitetaan Urheiluhallin kohdalla sisäjuoksurataa katutasossa (rakennuksen 1. kerros) ja liikuntatiloja (palloilusalit, salibandykenttä ja voimailusali) alakerrassa (kellarikerros). Tilojen kohdalla ei ollut mitään negatiivista liittyen sen mittaominaisuuksiin tutkimushenkilömme kannalta, paitsi kellarikerroksen penkkien istuinkorkeuksien suhteen (ks. käytävä, sivu 127) ja kellarikerroksen kynnyksen korkeuden suhteen (ks. ovi, sivu 127).

Säilytystilat/vaatenaulakot

Urheiluhallin säilytystilat, lokerot sijaitsevat rakennuksen 1. kerroksessa (katutaso) sisäjuoksuradan puolella ja vaatenaulakot 1. kerroksen pukeutumistilojen yhteydessä. Säilytyslokeroiden kohdalla tutkimushenkilömme kykeni käyttämään niistä joitakin. Säilytystilan lokeroiden avaamismekanismien korkeudet vaihtelevat, ollen 600–1400 mm:n korkeudessa, ja suosituskorkeus on 850–1100 mm. Pukeutumistilan (huone) seinillä olevia vaatenaulakoita tutkimushenkilömme ei voinut käyttää lainkaan, koska ne sijaitsevat liian korkealla, käden ulottumattomissa. Nykyiset Urheiluhallin vaatenaulakot pukeutumistiloissa ovat 1550–1760 mm:n korkeudessa. Suositus vaatenaulakon korkeuksille on 1100–1200 ja 1400–1600 mm.

Asiointitila

Urheiluhallin asiointi- eli palvelutiski sijaitsee rakennuksen 1. kerroksessa, eteisaulassa. Koko asiointitiski on liian korkealla tutkimushenkilömme kannalta, eli madallettu pyörätuolia käyttäville henkilöille tarkoitettu osa tästä tiskistä puuttuu kokonaan (toisin kuin Kaskelassa). Tämä palvelutiski on nykyisin kauttaaltaan 1100 mm:n korkeudessa, kun suositus on, että palvelutiski olisi kahdella eri korkeudella, 750–800 mm:ssä ja 1100–1200 mm:ssä.

Kokoushuone

Urheiluhallissa ei ole kokoushuonetta, mutta kokouksia voidaan pitää rakennuksen auditoriossa tai opetustiloissa.

Auditorio

Tutkimushenkilömme kannalta Urheiluhallin auditorion ovien vapaa leveys on liian pieni, ollen 820 mm, ja suositus on 850 mm tai enemmän.

Opetustila

Opetushuoneet (luentosalit 12–16) sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa. Sisällä näissä huoneissa olevien istuinten (440 mm) ja pöytien (720 mm) korkeudet eivät ole tutkimushenkilömme kannalta suosituksen mukaisia, sillä suositus istuimen korkeudeksi on 300/450/500–550 mm ja pöydän korkeudeksi on 800 mm. Lisäksi näiden pöytien vapaan polvitilan korkeus (600 mm) on liian pieni ja suositus on 670 mm tai enemmän. Myös pöytien vapaan polvitilan leveys (600 mm) on liian pieni ja suositus on 800 mm tai enemmän.

Ravintola- ja kahvilatilat

Urheiluhallissa ei ole ravintolaa, ruokalaa tai kahvilaa.

Kirjasto

Urheiluhallissa ei ole kirjastoa.

Näyttelytila

Urheiluhallissa ei ole näyttelytilaa.

Henkilökunnan tilat

Henkilökunnan tilat sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa. Tutkimushenkilömme kannalta tässä tilassa olevien työntekijöiden omien huoneovien vapaa leveys vaihteli, ollen 800–910 mm, kun suositus on 850 mm tai enemmän. Lisäksi tähän tilaan johtavan välioven kynnys on liian korkea (ks. ovi, sivu 127), ja tämän oven ja työntekijöiden omien huoneovien painikkeiden korkeussijainti on myös liian korkea (ks. ovi, sivu 127).

Esteetön wc

Esteetön wc-tila sijaitsee rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa. Urheiluhallin esteettömän wc:n oven vapaa leveys oli tutkimushenkilömme kannalta liian pieni, ollen 820 mm, ja suositus on 850 mm tai enemmän. Myös vapaa tila wc-istuimen ja seinän välillä (oikealla puolella) on liian pieni, ollen 590 mm, ja suositus on 800 mm tai enemmän. Vapaa tila wc-istuimen ja seinän välillä (istuimen takana) on liian suuri, 480 mm, kun suositus on 300 mm. Wc-istuimen yhteydessä olevien käsitukien korkeus on liian pieni, 710 mm, ja suositus on 800 mm. Lisäksi näiden käsitukien välinen etäisyys toisistaan on liian pieni, 500 mm, kun suositus on 600 mm. Wc-istuimen etäisyys pesualtaaseen (660 mm) ja paperitelineeseen (800 mm) on liian suuri ja suositus molemmille on 300 mm tai vähemmän. Tutkimushenkilömme kannalta wc:n pesuallas on liian korkealla lattia tasosta, ollen 850 mm, ja suositus on 800 mm. Vapaa polvitilan syvyys pesualtaan alla on liian pieni, 250 mm, kun suositus on 600 mm tai enemmän. Tämän wc:n saippuateline sijaitsee liian korkealla, ollen 940 mm, ja suositus on 900 mm. Nykyinen käsipyyhketeline on liian korkealla, 1330 mm, ja suositus on 900 mm. Tämä wc:n peilin alareuna on liian korkealla lattia tasosta, 1140 mm:n korkeudessa, ja suositus on 800–900 mm. Sen yläreuna on liian alhaalla, ollen 1740 mm:ssä, ja suositus on 2000 mm tai enemmän.

Pukeutumis- ja peseytymistilat

Urheiluhallin pukeutumistilat (erikseen 1 huone miehille ja 1 huone naisille) sijaitsevat rakennuksen katutasossa eli 1. kerroksessa sisäjuoksuradan puolella. Näiden pukeutumishuoneiden yhteydessä ovat myös Urheiluhallin kaikki peseytymistilat. Nykyisin pukeutumistilojen vaatenaulakot ovat tutkimushenkilömme kannalta osin liian korkealla, ollen 1550–1760 mm:ssä, ja suositus on kahdelle eri korkeudelle, 1100–1200 mm ja 1400–1600 mm. Penkit ovat liian alhaalla, ollen 410 mm korkeudessa, ja suositus on 500 mm. Tässä tilassa olevan peilin alareunan korkeus lattiasta on liian korkealla, 1200 mm, kun suositus on 800–900 mm, ja saman peilin yläreunan korkeus lattiasta on liian matalalla, ollen 1770 mm, ja suositus on 2000 mm tai enemmän. Pukeutumistilan yhteydessä olevan peseytymistilan oven vapaa leveys oli tutkimushenkilömme kannalta hiukan liian pieni, ollen 830 mm, ja suositus on 850 mm tai enemmän.

Sauna

Urheiluhallissa ei ole saunaa.

Uima-allastila

Urheiluhallissa ei ole uima-allasta.

Opastus

Urheiluhallin kulkuopasteiden suhteen ei ollut mitään negatiivista (vaikka kaikki kulkuopasteet eivät ole suositusten mukaisia mm. niiden korkeussijainnin suhteen) pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme näkökulmasta, sillä hän pystyi itse lukemaan ja havaitsemaan kaikki Urheiluhallin viiden eri tyyppin kulkuopasteet. Näin ollen mistään kulkuopasteesta ei tehty mittauksia pyörätuolia käyttävän tutkimushenkilömme näkökulmasta.

Paloturvallisuus ja esteettömyys

Urheiluhallissa ei ole nykyisin mitään mitattavaa paloturvallisuuteen liittyen pyörätuolia käyttävän, liikuntavammaisen henkilön kannalta.

7.3 Vierumäen Urheiluopisto nyt ja tulevaisuudessa?

Yleisiä näkövammaisen henkilön kohtaamia ongelmia rakennetussa ympäristössä ovat orientoitumisen eli suunnistautumisen vaikeus, etäisyyksien arviointi, erilaisten (kulku)opasteiden lukeminen ja riski törmäämiseen, kompastumiseen ja/tai putoamiseen. Muita ongelmia (vaihtelevat ainakin osittain yksilöllisesti eri näkövammaisten kesken) saattavat olla puutteellinen värinäkö, hämäräsokeus, häikäistyminen, puutteellinen näkökenttä ja silmien sopeutumattomuus valaistuksen muutoksiin. (Invalidiliitto ry 2010.) Tällöin esimerkiksi suunniteltaessa opiston jonkun tilan valaistusta ja sen yhteydessä saman tilan värien ja kontrastien käyttöä kaikille näkövammaisille hyväksi tai sopivaksi joudutaan ottamaan huomioon edelliset seikat, eli mikä on hyvä toiselle näkövammaiselle, niin se ei ole välttämättä hyvä ratkaisu toisen heikkonäköisen kannalta. Näin ollen tällaisessa tilanteessa ei välttämättä päästä ”optimaaliseen” ratkaisuun, joka olisi hyvä tai toimiva samanaikaisesti kaikkien heikkonäköisten ihmisten kannalta, vaikka ko. asia suunniteltaisiin ja toteutettaisiin kuinka hyvin tahansa. Esteettömässä ympäristössä näkövammaisen pystyy toimimaan

itsenäisesti ja turvallisesti. Tällöin kulkureittien tulee olla vapaita, valaistuksen on oltava hyvä, ja (kulku)opasteiden on oltava selkeitä. Pyörätuolia käyttävän henkilön itsenäistä liikkumista haittaavat usein tilojen ahtaus (kapeus), liian jyrkät siirtymisreitit ja itse siirtymäreitillä olevat erilaiset esteet, kuten kynnykset. Jos luiskia ei ole mahdollista asentaa (jäyvät liian jyrkiksi), niin silloin ainoa kunnan vaihtoehto on asentaa pystyhissi tai vähintään porrashissi(t) pyörätuolia käyttävän ihmisen kannalta. Tällöin ko. henkilö voisi itsenäisesti ja joustavasti liikkua rakennuksen eri kerrosten välillä.

Jatkossa ainakin opiston kaikessa uudisrakentamisessa (mukaan lukien majoitus- ja ruokailutilat, muut vapaa-ajan palvelut jne.) kannattaisi ottaa huomioon mahdollisimman esteetön, helpokulkuinen toimintaympäristö, sillä vammaiset ihmiset ovat potentiaalisia rahaa tuovia asiakkaita, kuten muut vierailijat, niin vammaiset kilpaurheilijat kuin vammaiset kuntourheilijat iästä riippumatta. Myös kaikissa Vierumäen Urheiluopiston rakennusten tulevissa korjaus- tai kunnostustöissä kannattaisi ottaa huomioon myös esteettömyys ja sen mahdollinen parantaminen eri vammairyhmien kannalta. Koska valtio tukee perusparannushankkeita eräänä näkökulmanaan esteettömyys rakennuksessa vammaisten ihmisten liikkumisen kannalta, niin tämän tapaista rakentamista kannattaisi myös harkita. Täysin uutta tehtäessä vammaisten esteettömyysvaatimukset on helpompi ottaa huomioon jo hankkeen suunnitteluvaiheessa.

Lisäksi opiston eri rakennusten ympäristö täytyisi tehdä eri vammairyhmien kannalta mahdollisimman moniaistiseksi, jolloin erityisesti näkövammaisen henkilön itsenäinen tilan hahmottaminen, suuntautuminen (orientoituminen) ja liikkuminen helpottuisivat. Yleisesti moniaistisessa ympäristössä näkövammaisen liikkumista, suunnistautumista voidaan ohjata hyvällä värityksellä, valaistuksella, äänellä ja/tai käsin kosketettavilla pinnoilla. Lisäksi tilan oikealla värityksellä (mukana kontrastit) ja siihen liittyvällä sopivalla valaistuksella voidaan tehdä onnistunut näköympäristö heikkonäköisille. Suomen Urheiluopiston eri rakennusten sisätiloissa olevia ”koodeja” eri vammairyhmien opastuksessa tulisi käyttää johdonmukaisesti ja ne pitäisi ”standardisoida” samanlaisiksi tietyissä opiston rakennuksissa. Siten tämä helpottaisi näkövammaisen henkilökohtaista muistikartan muodostamista/tekoa Urheiluopiston eri ympäristöissä, ja lisäksi nämä osaltaan helpottaisivat heikkonäköisen henkilön

ympäristön hahmottamista, suuntautumista ja liikkumista. Näkövammaiset ja sokeat voivat käyttää muita aisteja kuin näköä liikkuessaan heille täysin uudessa ympäristössä. Nämä aistit ovat kuuloaisti, tuntoaisti, kinesteettinen aisti ja/tai hajuaisti. (esim. Verhe 1996, 25.) Näin ollen näillä muutoksilla, esteetön rakentaminen ja ympäristön luominen mahdollisimman moniaistiseksi kaikkialla Vierumäen Urheiluopistolla ja erityisesti näkövammaisille luotu hyvä näköympäristö, mahdolliset ympäristön vaaraelementit pyritään poistamaan eri vammairyhmien näkökulmasta.

Tanskassa nykyaikainen esteettömyyspainotus on kohdistettu sisäliikuntatiloihin (palloilu- ja voimistelusalit), tukitiloihin (wc, pukuhuone jne.) ja ulkoliikuntatiloihin (golfkentät ja purjehdussatamat). Sen päätavoitteena on tuoda kaikki käyttäjät ja esteetön liikuntarakentaminen suunnitteluun mukaan yhdessä arkkitehtien kanssa. (Saari 2010, 12.) Suomessa vuonna 2009 aloitetun ESTE- hankkeen tarkoituksena on luoda ajanmukaista esteettömyystietoa erityisesti liikuntapaikkojen suunnittelijoille, kunnossapitäjille ja rakentajille (Jakonen 2010, 38). Tämä hanke pyrkii myös siihen, että eri liikuntalajipaikat suunnitellaan esteettömiksi liikkujien, yleisön ja työntekijöiden kannalta (Jakonen 2010, 40).

Nykyisin Vierumäen Urheiluopisto tarjoaa erittäin monipuoliset liikuntamahdollisuudet niin sisällä kuin ulkonakin koskien lukuisia urheilulajeja. Valtaosa nykyisistä opiston eri liikuntasuorituspaikoista soveltuvat sellaisinaan myös vammaisten käyttöön (tarkemmin vammaisten liikuntapaikoista, ks. Verhe 1997, 81–122). Pajulahden Urheiluopistossa pidettiin vuonna 2010 juuri eri vammairyhmille suunnattu Pajulahti Games–tapahtuma. Tästä kannattaisi ottaa myös mallia Vierumäellä. Vuonna 1997 erityisryhmien (eri vammairyhmät) sovelletussa liikunnassa oli mukana n. 200 000 suomalaista (Verhe 1997, 17). Koska tästä määrä on kasvanut vielä lisää tähän päivään tultaessa ja mukaan lukien eläkeläisten määrä, joilla on ongelmia esim. oman liikkumisensa suhteen, niin tässä on ja tulee olemaan lähitulevaisuudessa suuri potentiaalinen asiakaskunta myös Vierumäen Urheiluopiston näkökulmasta - tämä tilaisuus kannattaa vain hyödyntää. Opiston uusista esteettömyyspalveluista kannattaa mainostaa suoraan ainakin eri vammairyhmien pääjärjestöihin, jotka tiedottavat asioista omille jäsenilleen. Lisäksi opiston kannattaisi selvittää vammaisten tukipalvelutarpeita, kuten kuljetuspalveluita

suoraan opistolle. Tällä hetkellä opistolla on majoitustiloja pyörätuolia käyttäville ihmisille Ilkka-rakennuksessa ja alueen kahdessa hotellissa.

Vierumäen Urheiluopiston kaikki muut rakennukset pitäisi ehdottomasti tutkia ESKEH- tutkimuskyselyn avulla näkövammaisen, pyörätuolia käyttävän henkilön (mieluusti samat tutkimushenkilöt kuin omassa tutkimuksessamme) sekä myös kuulovammaisen henkilön kannalta. Myös Kaskela ja Urheiluhalli pitäisi ”käydä läpi” kuulovammaisen näkökulmasta. Myös kaikkien opiston rakennusten valaistus(voimakkuus) niin sisätiloissa, kuin ulkona eri rakennusten sisäänkäyntien yhteydessä sekä ulkoreiteillä, joista siirrytään opiston eri rakennuksiin, täytyisi tutkia tähän soveltuvalla laitteella. Vaikka emme mitanneet valaistuvoimakkuutta tietyssä kohteessa, niin näkövammaisen tutkimushenkilömme antoi suullista palautetta siitä, eli tämä on siltä osin huomioitu tuloksissa ja pohdinnassa. Lisäksi opiston parkkipaikoilla olisi hyvä olla myös parkkipaikkoja liikuntavammaisille, pyörätuolia käyttäville asiakkaille (ns. invapaikat). Tärkeää erityisesti näkövammaisten ihmisten kannalta olisi kartoittaa kaikki ulkoreitit, joita pitkin liikutaan opiston eri rakennuksiin. Voi olla, että näille ulkoreiteille olisi hyvä asentaa joitakin selkeästi ympäristöstä erottuvia maamerkkejä näkövammaisia varten. Myöskään näillä ulkoreiteillä ei saa olla mitään esteitä, jotka voisivat aiheuttaa kompastumis-, törmäys- ja/tai putoamisvaaran kenellekään ihmiselle. Valaistuksen tulee olla riittävän voimakas ja tasainen (ei saa olla esimerkiksi varjopaikkoja) näillä ulkoreiteillä. Mielenkiintoista olisi tietää myös kuinka nopeasti näkövammaisen ihminen pystyy luomaan muistikartan jostakin tietyistä opiston rakennuksesta.

7.4 Tutkimushenkilöt tutkimuskohteina ja niiden mahdollinen ero saman vamma ryhmän ihmisiin?

Näkövammaisen tutkimushenkilömme oli jo käynyt ennen meidän tutkimusta molemmissa tutkimusrakennuksissamme, Kaskelassa ja Urheiluhallissa.

Tutkimushetkellä hän ei pystynyt luomaan kummastakaan rakennuksesta muistikarttaa (mielikuvakarttaa), mutta nyt hänellä on muistikartta näistä rakennuksista (myöhemmin häneltä saatu suullinen tiedonanto). Jos saman näkövamma-asteen omaava henkilö tulee ensimmäistä kertaa ko. rakennuksiin, niin on todennäköistä, että hän liikkuisi

näissä hitaammin ja epävarmemmin kuin tutkimushenkilömme. Näkövammaisen kannalta valon määrä ulkona muuttui tutkimusajankohdan (helmikuu 2010) aikana siirryttäessä tutkimusrakennuksiin opiston kulkuopasteilta, sillä aamulla oli hämärää, mutta päivällä valon määrä oli selvästi kasvanut aamusta. Lisäksi näkövammaisen kannalta omatoiminen liikkuminen ulkoreitin kulkuopasteelta ko. tutkimusrakennuksiin saattaa olla vaikeampaa talvella kuin kesällä mahdollisen liukkauden takia.

Myös liikuntavammainen, pyörätuolia käyttävä tutkimushenkilömme oli jo aiemmin käynyt molemmissa tutkimusrakennuksissa, Kaskelassa ja Urheiluhallissa.

Liikuntavammaisen liikkumisen kannalta ulkoisen valon määrällä ei ollut mitään merkitystä tutkimuksemme kannalta, koska tutkimus tehtiin keväällä, toukokuussa 2010, hyvässä valossa koko tutkimusaikana. Liikuntavammaisen tutkimushenkilömme fyysinen toimintakyky suhteessa saman tason vammaluokan haltijaan nähden on erinomainen johtuen hänen kilpaurheilutaustastaan. Koska hänellä on enemmän voimaa ja kokemusta liikkumiseen, niin esimerkiksi saman vammaluokan lapsilla, teini-ikäisillä ja jopa saman ikäisillä tai häntä vanhemmilla henkilöillä ei ole vastaavaa kykyä liikkua/toimia tutkimusrakennuksissamme. Jos saman luokan vammaisen iästä riippumatta tulisi tutkimuspaikkoihimme ensimmäistä kertaa, niin vastaukset tutkimuskysymyksiin saattaisivat erota tutkimushenkilömme vastauksista.

Liikuntavammainen tutkimushenkilömme sai itsenäisesti auki kaikkein raskaimmatkin sisä- ja ulko-ovet ja pystyi tarvittaessa kiinnittämään ovet tappiin kiinni aukiasentoon sekä Kaskelassa että Urheiluhallissa. Lisäksi näissä rakennuksissa on ovissa paikoin melko korkeita kynnyksiä, jotka saattavat tuottaa vaikeuksia niiden ylittämisen kannalta. Sama ei todennäköisesti onnistu edes kaikilta saman vamma-asteen omaavilta aikuisilta, saati sitten lapsilta. Toinen vastaava paikka on Urheiluhallin yhteydessä oleva jyrkkä ulkoluiska, mikä nykyisin toimii lähinnä varaulostienä. Tämän luiskan jyrkkyydestä huolimatta tutkimushenkilömme pystyi itsenäisesti liikkumaan tässä ylöspäin ja/tai alaspäin ainakin kyseisenä tutkimusajankohtana.

7.5 ESKEH- kyselytutkimus omassa tutkimuksessamme

Laadullisen tutkimusmenetelmän aineiston keräämisen keinoilla saadaan ehkä lukumääräisesti pieniä aineistoja, mutta yksittäisinä aineistoina ne saattavat sisällöllisesti

olla hyvinkin laajoja, kuten opinnäytetyössämme. Kvalitatiivisella tutkimuksella tehdyssä tutkimuksessa ei tavoitella yleistettävyyttä samassa merkityksessä kuin kvantitatiivisella tutkimuksella tehdyssä tutkimuksessa. (Vilka 2005.) Tarve yhtenäiselle esteettömyyden kartoitusmenetelmälle havaittiin Invalidiliiton Esteettömyys-projektissa, joka kutsui koolle esteettömyyskartoituksia tehneitä järjestöjä ja muita tahoja keväällä 2006. Suomessa oli tuolla hetkellä käytössä n. parikymmentä erilaista esteettömyyskartoituslomaketta ja kartoituksia tehtiin eri tavoilla, erilaisin kriteerein ja vaihtelevin tuloksin. Siten oli tarve luoda objektiivinen ja yhteismitallinen sekä yleisesti hyväksytty menetelmä. Mutta emme löytäneet yhtään aikaisempaa (tieteellistä) tutkimusta, mikä olisi liittynyt oman opinnäytetyömme tutkimusaiheeseen (pohdinta-osiossa, miten tulokset suhtautuvat aikaisempiin, muiden tutkijoiden tuloksiin?), joten tätä ei voida arvioida opinnäytetyössämme. ESKEH:iin perustuvia tutkimuksia ei löytynyt edes Jyväskylän yliopiston liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan eri laitosten julkaisuista koskien graduja, lisensiaattitöitä ja tohtorin väitöskirjoja. Tämä johtuu luultavasti siitä, että ESKEH on vielä varsin uusi (haastattelu)tutkimusmenetelmä, ja, ehkä siksi, ettei sitä välttämättä (ainakaan vielä) tunneta laajasti.

Koska ESKEH- kyselylomaketta tehtiin ainakin kaksi vuotta ja sen tekemiseen osallistui useita tahoja, niin on oletettavaa, että se on tehty kattavasti eri vammaryhmien kannalta, kun selvitetään mm. erilaisten rakennusten esteettömyyttä ja vammaisten itsenäistä liikkumista näissä. Joten pidämme ESKEH- kartoituslomaketta hyvin luotettavana, kattavana ja yleisesti hyväksyttävänä tutkimusmenetelmänä.

Henkilöhaastattelussa (lomaketutkimuksessa) on periaatteena, kuten omassa tutkimuksessamme, että vastaajalle esitetään mahdollisimman neutraalisti muotoiltuja kysymyksiä vain häntä itseään koskevista asioista. Kyse on siis ensikäden tiedoista eli primäärisestä tiedosta. Koska vastaajalle ei myöskään kerrota yksittäisten kysymysten merkitystä ja tarkoitusta, ajatellaan, että yhdestä ainoasta lähteestä (tässä vastaajalta itseltään) peräisin olevia lähdetietoja voidaan pitää luotettavina.

Haastattelutilanteessa haastateltava tutkimushenkilö pyrkii muodostamaan jonkinlaisen käsityksen haastattelijan esittämien kysymysten luonteesta ja merkityksistä. Koska

tutkimushenkilöiltä ei meidän opinnäytetyössä kysytty heille arkaluontoisia tai hävettäviä asioita, niin heiltä saatua tietoa, vastauksia voidaan pitää luotettavina. Siten lomaketutkimusta henkilöhaastattelussa käytetään lähdeyyppinä ja faktatiedon keruumuotona varsin rajoittuneella ja kaavamaisella tavalla.

Koska opinnäytetyömme on tehty kvalitatiivisesti, niin työn luotettavuuden kriteerinä olemme itse tekijöinä, ja meidän rehellisyys tutkimustamme kohtaan.

8 Kiitokset

Saimme idean opinnäytetyöhömmen liittyvään rakennuksen esteettömyysaiheeseen Jyrki Vilhun pitämältä opintokurssilta keväältä 2008. Kiitämme Jari Rouhiaista tämän opinnäytetyömme oikolukemisesta ja hyvistä, asiantuntevista, kommentteista liittyen työmme rakenteeseen ja itse tekstiin.

Lähteet

Invalidiliitto ry 2010. ESKEH- Projekti. Luettavissa:

http://www.esteeton.fi/portal/fi/esteettomyysprojektit/eskeh-projekti__esteettomyiden_arviointimenetelman_ja_kartoituslomakkeen_kehittaminen_/. Luettu: 8.11.2009.

Invalidiliitto ry 2010. Esteetön ympäristö on ihmisoikeus. Luettavissa:

http://www.esteeton.fi/portal/fi/esteettomyysprojektit/vyp/esteeton_ymparisto_on_ihmisoikeus/. Luettu: 30.8.2010.

Invalidiliitto ry 2010. Rakennettu ympäristö. Luettavissa:

http://www.esteeton.fi/portal/fi/tieto-osio/rakennettu_ymparisto/. Luettu: 30.8.2010.

Jakonen, N. 2010. Päivän teemat: esteettömyys ja saavutettavuus. *Vammaisurheilu & liikunta*, 2010, 2, s. 38–40.

Muhonen, A. 2007. Esteetön asuinrakentaminen. Selvitys rakennuslainsäädännöstä ja ohjeistuksesta sekä esteettömän asumisen toteuttamisesta. Kajaanin ammattikorkeakoulu julkaisusarja B 8/2007. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Kajaani.

Nevala – Puranen, N., Innanen, T., Ekroos, T. & Alaranta, H. 2001. Esteetön työympäristö liikuntavammaisille – Opas työterveyshuolto – ja työsuojeluhenkilöstölle. Työterveyslaitos.

Pesola, K. 2009. Esteettömyys opas – mitä, miksi, miten. Invalidiliiton julkaisuja O. 39. Invalidiliitto. Tyylipaino Oy.

Rakennustietosäätiö RTS. 2007. Esteetön rakennus ja ympäristö – Turvallinen toimia ja liikkua. Suunnitteluopas. Rakennustieto. Tampere.

Saari, A. 2010. Tanskalainen esteettömyyssivusto innostaa uusiin liikuntapaikkaratkaisuihin. *Vammaisurheilu & liikunta*, 2010, 3, s.12 – 13.

Verhe, I. 1996. Selkeä ympäristö – Näkövammaisille soveltuvan toimintaympäristön suunnittelu. Näkövammaisten Keskusliitto ry. Rakennusalan Kustantajat RAK. Helsinki.

Verhe, I. 1997. Esteettömät liikuntatilat. Opetusministeriön liikuntapaikkajulkaisu - sarja 63. Rakennustieto Oy. Tampere.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Keuruu.

Liitteet

Liite 1. ESKEH-kartoitusmenetelmä

Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus

ESKEH / Invalidiliitto ry 2009

1 SISÄÄNKÄYNTI

Sijainti: _____

	Kriteeri	Mitta	K	E	Ek
1.0.	Hahmottuuko sisäänkäynti rakennuksen julkisivusta? (helposti löydettävissä)		☐	☐	☐
1.1.	Onko sisäänkäynti katettu?		☐	☐	☐
1.2.	Onko sisäänkäynti valaistu?		☐	☐	☐
	• sisäänkäynnin valaistusvoimakkuus?	≥ 50-200 lx	lx	☐	☐
1.3.	Onko sisäänkäyntiä mahdollista käyttää itsenäisesti?		☐	☐	☐
1.4.	Onko kulku pääsisäänkäynnille opastettu?		☐	☐	☐
	• onko opaste helposti havaittavassa paikassa?		☐	☐	☐
	• onko opaste läheltä katsottavissa? (pääsy opasteen ääreen)		☐	☐	☐
	• opasteen tekstin korkeus maasta?	1400-1600 mm	mm	☐	☐
	• tekstin kirjasinkoko? (suhteessa katseluetäisyyteen)	15, 25-40, 70-100 mm	mm	☐	☐
	• onko opasteessa käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä?		☐	☐	☐
	• onko opasteessa käytetty symboleja?		☐	☐	☐
	• onko kohokirjoitusta tai -symboleja?		☐	☐	☐
	• onko opasteessa kontrasti tekstin / symbolin ja taustan välillä?		☐	☐	☐
	• onko opasteen pinta himmeä ja häikäisemätön?		☐	☐	☐
	• onko opaste tasaisesti valaistu?		☐	☐	☐
	• onko opaste sijoitettu kulkuväylän ulkopuolelle? (ei törmäysvaaraa)		☐	☐	☐
	• onko opasteessa ilmoitettu etäisyys sisäänkäynnille?	jos ≥ 50 m		☐	☐
1.5.	Onko sisäänkäynti merkitty opasteella? (esim. rakennuksen nimi)		☐	☐	☐
	• onko opaste helposti havaittavassa paikassa?		☐	☐	☐
	• onko opaste läheltä katsottavissa? (pääsy opasteen ääreen)		☐	☐	☐
	• opasteen tekstin korkeus maasta?	1400-1600 mm	mm	☐	☐
	• tekstin kirjasinkoko? (suhteessa katseluetäisyyteen)	15, 25-40, 70-100 mm	mm	☐	☐
	• onko opasteessa käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä?		☐	☐	☐
	• onko opasteessa käytetty symboleja?		☐	☐	☐
	• onko opasteessa käytetty kohokirjoitusta tai -symboleja?		☐	☐	☐
	• onko opasteessa kontrasti tekstin/symbolin ja taustan välillä?		☐	☐	☐
	• onko opasteen pinta himmeä ja häikäisemätön?		☐	☐	☐
	• onko opaste tasaisesti valaistu?		☐	☐	☐
1.6.	Onko sisäänkäynnin yhteydessä ääniopaste (äänimajakka)?		☐	☐	☐
1.7.	Onko sisäänkäynnin edustalla ohjaava pintamateriaali?		☐	☐	☐

Sivu 1 (8)

Kriteeri	Mitta	K	E	Ek
1.8. Onko sisääntulon välittömässä läheisyydessä kohteen opastaulu?		☐	☐	☐
• sijaitseeko opastaulu helposti havaittavassa paikassa?		☐	☐	☐
• onko opaste looginen? (<i>kaikki tilat ja kohteet mainittu opasteessa</i>)		☐	☐	☐
• onko opastaulu läheltä katsottavissa? (<i>pääsy opasteen ääreen</i>)		☐	☐	☐
• opastaulun tekstin korkeus maasta?	1400-1600 mm	mm	☐	☐
• tekstin kirjasinkoko? (<i>suhteessa katseluetäisyyteen</i>)	15, 25-40, 70-100 mm	mm	☐	☐
• onko opasteessa käytetty helppolukuista kirjasintyyppiä?		☐	☐	☐
• onko opasteessa käytetty symboleja?		☐	☐	☐
• onko opasteessa käytetty kohokirjoitusta / -symboleja?		☐	☐	☐
• onko opasteessa käytetty pistekirjoitusta?		☐	☐	☐
• onko opasteessa kontrasti tekstin / symbolin ja taustan välillä?		☐	☐	☐
• onko opasteen pinta himmeä ja häikäisemätön?		☐	☐	☐
• onko opaste tasaisesti valaistu?		☐	☐	☐
1.9. Onko opasteen yhteydessä pohjapiirros rakennuksesta?		☐	☐	☐
1.10. Onko tunnusteltavaa kohokarttaa?		☐	☐	☐
1.11. Onko tunnusteltavaa rakennuksen pienoismallia?		☐	☐	☐

Lisätietoja
